

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SZKOLENIE DLA NAUCZYCIELI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Nowa jakość Praktyk Pedagogicznych II

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO WE WROCŁAWIU

dr hab. Halina Guła-Kubiszewska, prof. AWF we Wrocławiu

grudzień 2012 – styczeń 2013

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu
al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław
Biuro projektu: ul. Witelona 25, 51-617 Wrocław, p. 012
tel./fax 71 347 31 59
email: projekt.praktyki2@awf.wroc.pl

**Egzemplarz bezpłatny współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

Egzemplarz wyłącznie do użytku wewnętrznego

ul. Parkowa 13, 51-616 Wrocław
tel. 71-348-15-49
e-mail: wtn@wtm.wroc.pl
www.wtm.wroc.pl

NR KONKURSU:UDA-POKL.03.03.02-00-044/12-00
PRIORYTET: WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY
DZIAŁANIE: POPRAWA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA- EFEKTYWNY
SYSTEM KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

SZKOLENIE DLA NAUCZYCIELI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

NOWA JAKOŚĆ PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH II

GRUDZIEŃ/STYCZEŃ 2012/2013
AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO WE WROCŁAWIU
WARSZTATY

dr hab. Halina Guła-Kubiszewska, prof. AWF we Wrocławiu

halina.gula-kubiszewska@awf.wroc.pl

Projekt

współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wprowadzenie

ROZPORZĄDZENIE MNiSW Z DNIA 17.01.2012 R. W SPRAWIE
STANDARDÓW KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO WYKONYWANIA
ZAWODU NAUCZYCIELA

PRZEWIDUJE:

„...kształcenie na studiach pierwszego stopnia będzie obejmować wyłącznie przygotowanie do pracy w przedszkolach i szkołach podstawowych, a na studiach drugiego stopnia- do pracy we wszystkich typach szkół i rodzajach placówek...”

„...rozporządzenie kładzie znaczny nacisk na praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu. Praktyki będą organizowane w różnych typach szkół i rodzajach placówek, a obowiązkowo w tych, do pracy w których absolwent studiów uzyskuje przygotowanie...”

„...praktyki zawodowe będą się odbywać w przeważającej części równoległe z realizacją zajęć na uczelni...”

Szkolenie

ma na celu przygotowanie nauczycieli
wychowania fizycznego do
wprowadzenia zmiany jakościowej
i organizacyjnej odbywania praktyk
studenckich w szkole
ponadgimnazjalnej

Szkolenie dla nauczycieli szkół
ponadgimnazjalnych

- Szkolenie I (2012/2013) = 32 godz.
(28 godz. WF + 4 godz. Nordic Walking)
- Szkolenie II (2013/2014) = 8 godz.
- Szkolenie III (2014/2015) = 8 godz.

SZKOLENIE I
I DZIEŃ

GODZ.	TREŚCI
8.00-9.30	<i>1. Cele praktyki pedagogicznej w szkole ponadgimnazjalnej. 2. Prawa i obowiązki studenta na praktyce. 3. Zasady pracy opiekuna- Nauczyciela Szkoły (Mentora). 4. Program praktyki- ogólne i szczegółowe zadania praktyki.</i>
9.45-11.15	<i>1. Podstawa Programowa- założenia realizacji szkolnego wychowania fizycznego zgodnie ze strategią mieszaną (efekty kształcenia po zakończeniu klasy III szkoły ponadgimnazjalnej). 2. Kompetencje ucznia jako uczestnika kultury zdrowotnej, rekreacyjnej, sportowej i estetycznej.</i>
11.40-13.10	<i>Wymagania MEN związane z opracowaniem programu nauczania</i>
13.25-14.55	<i>Operacjonalizacja celów ogólnych Podstawy Programowej na cele szczegółowe nieoperacyjne w blokach tematycznych programu nauczania</i>

SZKOLENIE I
II DZIEŃ

GODZ.	TREŚCI
8.00-9.30	<i>Planowanie kierunkowe- budżet godzin</i>
9.45-11.15	<i>Rozkład materiału – szczegółowy plan pracy</i>
11.40-13.10	<i>1. Diagnoza pedagogiczna- zakres i etapy. Przygotowanie nauczyciela wychowania fizycznego do rozpoznania podmiotu działania oraz warunków realizacji procesu edukacyjnego. 2. Interpretacja wyników w kontekście celów przedmiotu.</i>
13.25-14.55	<i>1. Lekcja, typy, rodzaje, struktura. 2. Tok lekcji wychowania fizycznego. 3. Zadania lekcji realizowane w części wstępnej, głównej i końcowej.</i>
	<i>Konспект lekcji: część informacyjna i część metodyczna.</i>

SZKOLENIE I

III DZIEŃ

GODZ.	TREŚCI
8.00-9.30	<i>Operacjonalizacja celów lekcji wychowania fizycznego: temat, zadania szczegółowe lekcji.</i>
9.45-11.15	<i>1. Hospitacja lekcji: rodzaje, problemy i zagadnienia hospitacyjne. 2. Hospitacja diagnozująca, doradczo- kształcąca.</i>
11.40-13.10	<i>1. Metody realizacji zadań ruchowych (zadanie pedagogiczne: element rzeczowy i operacyjny zadania). 2. Metody intensyfikujące realizację zadań w lekcji wychowania fizycznego- ich wykorzystanie w zależności od typu, rodzaju i zadań lekcji. 3. Formy organizacji zajęć wychowania fizycznego.</i>
13.25-14.55	<i>Osiągnięcia ucznia określone w „Podstawie Programowej” w kategoriach celów operacyjnych</i>

SZKOLENIE I

IV DZIEŃ

GODZ.	TREŚCI
8.00-9.30	<i>1. Pojęcie, cele zakresy i zadania kontroli. 2. Metody i formy kontroli stosowane w edukacji szkolnej. 3. Budowanie wymagań programowych (zadania kontrolno- ocenijące).</i>
9.45-11.15	<i>1. Interpretacja Rozporządzenie MEN w sprawie oceniania i promowania uczniów. 2. Pojęcie, cele, funkcje, cechy i rodzaje oceny (ocenianie w wąskim i szerokim znaczeniu w wf). 3. Ocenianie wspomagające. 4. Metody i formy oceny. 5. Przedmiot i kryteria oceny z wf.</i>
11.40-13.10	<i>Wewnątrzszkolny system oceniania, przedmiotowy system oceniania (zakres zadań ocenijących w zakresie celów kierunkowych i instrumentalnych).</i>
13.25-14.55	<i>Przedmiotowy system oceniania z wf w oparciu o model Madejskiego, Frołowicza, Pośpiecha,</i>

SZKOLENIE II

I DZIEŃ

GODZ.	TREŚCI
8.00-9.30	<i>1. Samowiedza i jej składniki, uczenie się autoregulowane, podmiotowość i autoregulacja w procesie wychowania fizycznego- statyczne i dynamiczne. 2. Składniki samowiedzy- aktywność ucznia w realizacji wymagań programowych.</i>
9.45-11.15	<i>1. Pojęcia: samokontrola, samoocena, forma, postacie i metody samokontroli</i>
11.40-13.10	<i>1. Rozwój zdolności do samooceny u ucznia oraz znaczenie przebiegu rozwoju dla celów edukacyjnych</i>
13.25-14.55	<i>1. Dokumentowanie samodzielnej pracy ucznia: Karty Osiągnięć Uczniów- KOU, Portfolio”, karta SiS, dzienniczek SiS, inwentarze, przeglądy, autoprezentacje, listy,</i>

SZKOLENIE III

I DZIEŃ

GODZ.	TREŚCI
8.00-9.30	<i>Pojęcie standardów i wskaźników jakości edukacji szkolnej.</i>
9.45-11.15	<i>Ocena jakości pracy szkoły (realizacji szkolnego wf).</i>
11.40-13.10	<i>Nowoczesność w szkolnym wychowaniu fizycznym- nauczanie wspomagane komputerowo.</i>
13.25-14.55	<i>Nauczyciel wychowania fizycznego jako badacz i kreator nowoczesnej rzeczywistości edukacyjnej do kultury fizycznej w szkole ponadgimnazjalnej.</i>

Przegląd

- BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD STUDENTÓW I KADRY DYD.-NAUK. AWF W LATACH 2004-2009 WSKAZAŁY NA WYSTĘPOWANIE WIELU PROBLEMÓW W TRAKCIE REALIZACJI PRAKTYKI STUDENCKIEJ

Podsumowanie

Celem szkolenia jest przygotowanie nauczyciela szkolnego do współmonitoringu z nauczycielem akademickim

pracy studenta w zakresie:

„...obserwowania zajęć, asystowania nauczycielowi prowadzącego zajęcia, samodzielnego prowadzenia zajęć, planowania i omawiania zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów, słuchaczy).”

(Rozporządzenie MNiSW z 17.01.2012)

Gdzie można uzyskać więcej informacji

- Guła- Kubiszewska H. Lewandowski M. (2003) Podstawy projektowania, programowania i planowania pracy nauczyciela, WSiP, Warszawa.
- Guła- Kubiszewska H. Lewandowski M. (2007) Jak rozwijać samowiedzę uczestnika kultury fizycznej? AWF Wrocław.
- Maszczak T. (2009) Edukacja fizyczna w nowej szkole, AWF Warszawa.
- Madejski E., Węglarz J. (2008) wybrane zagadnienia współczesnej metodyki Wychowania fizycznego, OW Impuls, Kraków.
- Niemierko B. (2009) Diagnostyka edukacyjna, PWN, Warszawa.
- Perrott E. (1995) Efektywne nauczanie. WSiP, Warszawa.
- Pośpiech J. (2006) Jakość europejskiego wychowania fizycznego w świetle badań, PWSZ, Racibórz.
- Pólturzycki J.(1998) Dydaktyka dla nauczycieli. A. Marszałek, Toruń.

PROGRAM PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ DLA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ „NOWA JAKOŚĆ PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH II”

I. PRAWA I OBOWIĄZKI STUDENTA

Praktyka pedagogiczna podlega obowiązkowemu zaliczeniu z wpisem do indeksu. **W pierwszym dniu jej trwania student musi zgłosić się do dyrektora szkoły w terminie podanym przez NA z Uczelni.**

Student odbywający praktykę pedagogiczną w szkole ma prawo do:

- Pełnienia błędów.
- Opieki, pomocy i życzliwości ze strony osób nadzorujących praktykę.
- Zapoznania się ze strukturą organizacyjną szkoły.
- Zapoznania się z programem i planem pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły.
- Zapoznania się z realizowanym przez nauczyciela-opiekuna programem i planem pracy z zakresu wychowania fizycznego.
- Prowadzenia rozmów i wywiadów z dyrektorem szkoły, nauczycielami, uczniami, pedagogiem szkolnym, higienistką itp.
- Hospitowania zajęć nauczyciela, u którego realizuje praktykę, oraz zajęć innych nauczycieli, którzy wyrażą na to zgodę.
- Uczestniczenia w zebraniach rady pedagogicznej i zespołów samokształceniowych.
- Otrzymania ramowego i szczegółowego programu swojej pracy w szkole najpóźniej w trzecim dniu praktyki.

Student jest zobowiązany do:

- Godnego reprezentowania Uczelni.
- Wywiązywania się ze wszystkich zadań wynikających z praktyki.
- Wykonywania poleceń dyrektora szkoły, Nauczyciela Akademickiego (NA) i Nauczyciela Szkoły (NS) oraz pełnego uczestniczenia w życiu szkoły.
- Przestrzegania przepisów BHP.
- Prowadzenia na bieżąco zapisów w dzienniku praktyk.
- Noszenia na terenie szkoły odzieży sportowej i obuwia zmiennego.
- Codziennej praktyki w szkole w wymiarze 5–7 godzin (w sumie nie mniej niż 25 godzin w tygodniu).
- Współpracy z Nauczycielem Akademickim (NA) i Nauczycielem Szkoły (NS) poprzez systematyczny monitoring i omawianie bieżących działań dydaktyczno-wychowawczych.
- Natychmiastowego informowania pocztą internetową lub drogą telefoniczną Nauczyciela Akademickiego (NA) i Nauczyciela Szkoły (NS) o swojej nieobecności w szkole (np. z powodu choroby).

II. WARUNKI ZALICZENIA PRAKTYKI

W celu zaliczenia praktyki pedagogicznej student musi:

- Odbyc praktykę w wyznaczonym miejscu i terminie.
 - Zrealizować wszystkie zadania wynikające z programu praktyki, na bieżąco weryfikować swoje działania pedagogiczne oraz dokonywać samooceny częściowej.
 - Wypełnić Arkusz Monitoringu Praktyki Pedagogicznej oraz przedstawić zespołowy projekt analizy PSO z wychowania fizycznego.
 - Uzyskać częściowe pozytywne oceny za swoją pracę i prowadzoną dokumentację u Nauczyciela Szkoły (NS).
 - Uzyskać częściowe pozytywne oceny za swoją pracę i prowadzoną dokumentację u Nauczyciela Akademickiego (NA).
 - Uzyskać podczas ostatniej obserwacji praktyki końcową pozytywną ocenę praktyki, na podstawie wypełnionego dziennika praktyki oraz załączonej wymaganej dokumentacji. W sytuacji wyjątkowej, za zgodą Superwizora, student może złożyć Dziennik Praktyki do oceny końcowej w nieprzekraczalnym terminie 3 dni po zakończeniu praktyki.
- UWAGA:**
- W uzasadnionych przypadkach (np. krótka choroba) istnieje możliwość zaliczenia praktyki pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii NA oraz odrobienia zaległych dni po zakończeniu praktyki. Termin i miejsce odpracowania zaległości muszą być uzgodnione z kierownikiem praktyk pedagogicznych.
 - W przypadku nieusprawiedliwionego nie podjęcia praktyki w wyznaczonym terminie lub jej nie zaliczenia student może ponownie przystąpić do praktyki po wniesieniu opłaty wynikającej z regulaminu studiów i uzyskania zgody Dziekana. Termin i miejsce należy uzgodnić z kierownikiem Praktyk Pedagogicznych.
 - W uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody od Dziekana, student może odbyć praktykę w innym terminie lub rozłożyć ją w czasie (np. na praktykę uczęszcza w wyznaczone dwa – trzy dni w tygodniu, ale czas jej trwania wydłuża się o tyle tygodni aby student przepracował w szkole wymaganą liczbę 70 godzin).

CELE PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ:

- zdobywanie wiedzy, doświadczenia i umiejętności niezbędnych do projektowania, planowania, organizacji i realizacji zajęć wychowania fizycznego w szkole ponadgimnazjalnej;
- zapoznanie się z funkcjonowaniem szkoły jako instytucji i realizowanymi na jej terenie programami dydaktyczno-wychowawczymi oraz zadaniami kadry pedagogicznej ze szczególnym uwzględnieniem tych, które są powinnością nauczyciela wychowania fizycznego;
- zapoznanie się z funkcjonowaniem i realizacją programów profilaktyki zdrowotnej oraz zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej;
- sprawdzenie swojego przygotowania do pełnienia roli nauczyciela zdrowia, rekreacji, sportu i estetyki zachowań ruchowych na czwartym poziomie edukacji.

ZADANIA PRAKTYKI W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ:

- Zapoznanie się ze strukturą organizacyjną szkoły;
- Zapoznanie się z ogólnym programem i planem dydaktyczno-wychowawczym szkoły, programem wychowania fizycznego i zdrowotnego oraz pozostałą dokumentacją szkoły;
- Praktyczne zapoznanie się z planowaniem, organizacją oraz realizacją zajęć na IV etapie edukacji ze szczególnym uwzględnieniem wychowania fizycznego;
- Rozpoznanie właściwości psychomotorycznych, poznawczych, fizycznych i psychicznych młodzieży w szkole ponadgimnazjalnej;

ZADANIA SZCZEGÓŁOWE, KTÓRE NALEŻY ZREALIZOWAĆ W CZASIE PRAKTYKI W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ

- **Praktyka trwa 70 godzin, w tym:**
- **diagnoza środowiskowa – 10 godzin (DŚr);**
- **praca badawcza – 8 godzin (PB);**
- **hospitacje – 12 godzin (H);**
- **prowadzenie lekcji – 25 godzin (P);**
- **konsultacje z NS lub NA – 15 godzin (codziennie 1 godzina na omówienie zajęć oraz sprawdzanie bieżącej dokumentacji) (KNS lub KNA)**

DIAGNOZA ŚRODOWISKOWA

A) BAZA I STRUKTURA ORGANIZACYJNA SZKOŁY

Liczba godzin	Przedmiot diagnozy
1	1. Profil kształcenia, specjalizacje, rodzaje klas itp. 2. Liczba uczniów w szkole, klas I–III oraz przeciętna liczebność uczniów w klasie.
1	3. Formy współpracy ze środowiskiem lokalnym i rodzicami. 4. Baza szkolna (liczba pracowni specjalistycznych).

B) PROGRAM I PLAN PRACY DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEJ SZKOŁY

Liczba godzin	Przedmiot diagnozy
1	1. Program nauczania w klasach I–III ze szczególnym uwzględnieniem strategii mieszanej realizacji szkolnego wychowania fizycznego. 2. Program opieki zdrowotnej (np. edukacji prozdrowotnej lub wychowania zdrowotnego).
1	1. Działalność pozalekcyjna. 2. Sprawozdanie z zebrania rady pedagogicznej i zespołu samokształceniowego (o ile takie odbędą się w czasie praktyki).

C) SYSTEM OCENY SZKOLNEJ

Liczba godzin	Przedmiot diagnozy
1	1. PSO- system i kryteria (szczegółowe) oceniania uczniów z wychowania fizycznego z uwzględnieniem strategii mieszanej.
1	1. Opinie uczniów na temat kryteriów i systemu oceniania z wychowania fizycznego (wywiad lub ankieta w losowo wybranej klasie).

D) SZKOLNY PROGRAM WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Liczba godzin	Przedmiot diagnozy
1	1. Program nauczania wychowania fizycznego realizowany w wybranej klasie (cele i zadania, autor). 2. Najczęściej stosowane metody i formy pracy w czasie zajęć wychowania fizycznego.
1	3. Znajomość celów i zadań szkolnego wychowania fizycznego wśród uczniów (wywiad lub ankieta w losowo wybranej klasie).

E) OCENA WARUNKÓW REALIZACJI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Liczba godzin	Przedmiot diagnozy
1	1. Liczba grup ćwiczebnych oraz przeciętna liczebność grupy w czasie godziny lekcyjnej. 2. Analiza planu zajęć pod kątem racjonalnego wykorzystania szkolnej bazy do wychowania fizycznego.
1	3. Ocena stanu bazy i wyposażenia szkoły do realizacji wychowania fizycznego.

H) HOSPITACJE

Minimum 12 hospitacji, w tym co najmniej:

- 8 lekcji wychowania fizycznego,
- 1 lekcji wychowawczej,
- 1 lekcji z innego przedmiotu nauczania,
- 2 pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych prowadzonych w ramach UKS lub SKS

J) PROWADZENIE LEKCJI

- Lekcje wychowania fizycznego powinny tematycznie wiązać się z treściami nauczania opisanymi w „Podstawie Programowej” (w blokach tematycznych).
Należy przeprowadzić **samodzielnie minimum 25 lekcji, w tym co najmniej:**
- 22 lekcji wychowania fizycznego,
- 2 zajęć pozalekcyjnych,
- 1 lekcji wychowawczej.

Przygotowaniem do prowadzenia lekcji jest opracowanie planu pracy cyklu tematycznego,
ozn. osnovy lekcyjnej.

PRACA BADAWCZA STUDENTA (diagnoza osobnicza i grupowa)

Student ma za zadanie prowadzić badania (muszą mieć anonimowy charakter- oznaczenie nazwisk uczniów np. symbolami np. A-1, B-2 itd.) Należy dołączyć do dziennika wszelką dokumentację (ankiety, wywiady, pomiary, testy itp.), na podstawie której przeprowadzono rozpoznanie i wnioskowanie pedagogiczne.

Zadania obowiązkowe do realizacji:

- pomiar sfery kierunkowej (osobowościowej)- POSTAW UCZNIÓW WOBEC KULTURY FIZYCZNEJ
- zapoznanie się z aspiracjami sportowymi ucznia,
- samoocena umiejętności ruchowych uczniów,
- zapoznanie się z samoopisem ucznia,
- zapoznanie się z samooceną potencjału motorycznego ucznia.

Do przeprowadzenia wyżej opisanych badań należy wykorzystać znajdujące się w dzienniku narzędzia (dodatkowa dokumentacja – Załączniki 1, 2, 3, 4, 5).

Wszystkie badania należy przeprowadzić w jednej wybranej klasie.

OPINIA UCZNIÓW NA TEMAT SZKOLNEGO WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

- Chcąc poznać opinie uczniów i uczennic na temat szkolnego wychowania fizycznego student opracuje ankietę, która pomoże odpowiedzieć na pytanie:

Jak zmienić program szkolnego wychowania fizycznego w szkole, w której realizujesz praktykę?

- Badania w losowo wybranej klasie, ma być anonimowa i musi się składać z minimum 8 pytań, dotyczących zainteresowań ucznia oraz formy zajęć w systemie klasowo- lekcyjnym i fakultatywnym. Zebrany materiał należy opracować w dzienniku, a ankiety dołączyć do dokumentacji.

Cel badań:

.....

.....

- Kl.....

- Pytania:

ZADANIA I OBOWIĄZKI NADZORU PEDAGOGICZNEGO W TRAKCIE REALIZACJI PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

- Superwizja to wzajemna wymiana doświadczeń, przemyśleń, wspólne zastanawianie się nad źródłami trudności, szukanie istoty problemu, dochodzenie do nowych rozwiązań.
- Korzyścią zawodową, jaką odnosi się z superwizji, jest uzyskanie, dzięki ponownej analizie dokonanej z udziałem innych osób, lepszego wglądu w przyczyny trudności pojawiających się w pracy.
- Efektem tej analizy jest uzyskanie nowej, szerszej perspektywy widzenia danego problemu.
- Dzięki superwizji można wprowadzać istotne zmiany w sposobach pracy, a także dokonywać znaczących zmian we własnym życiu.
- (1. Nęcki Z.: Komunikacja międzyludzka". Kraków 2000; 2. Zuba R.: „Po co nam superwizja” Praca Socjalna 2005/3).

I. ZASADY PRACY OPIEKUNA DYDAKTYCZNEGO- NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO (NA):

NA sprawuje nadzór i opiekę nad grupą 4 - 10 studentów w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne)

Obowiązki NA:

- Zadania NA polegają na omawianiu relacji, jakie student tworzy ze swoimi uczniami; rozwijaniu świadomości uczestników, ich osobistego stylu wchodzenia w kontakt pedagogiczny i budowanie relacji z innymi.
- NA poprzez kontakty ze studentami oraz NS stara się wzmacniać procesy indywidualnego rozwoju studenta, ukierunkowuje wypracowanie własnych strategii kształcenia się i dokształcania studenta, pomaga studentowi w syntezy wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie studiowania i wykorzystania jej we własnych działaniach pedagogicznych, zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami.
- Obowiązkiem NA jest pomaganie studentowi w samopoznaniu i samoocenie wiedzy na temat metodyki rozwiązywania trudności i problemów w procesie wychowania fizycznego, umiejętności rozwijania własnych koncepcji i samodzielności działania (wyznaczania indywidualnych celów i wykorzystywania wybranych metod kształcenia).
- NA powinien stymulować studenta do rozwijania w sobie dociekliwości w poznawaniu własnych, mocnych i słabych stron osobowości (budowanie adekwatnej samooceny), motywacji do uczenia się kreatywnego oraz odpowiedzialności za własne działania i rozwój.
- Superwizja obejmuje nie mniej niż 2 spotkania NA NS i studenta w trakcie trwania praktyki.

- Superwizja powinna być poprzedzona spotkaniem wstępnym ze studentami i nauczycielami danej szkoły, którzy sprawują opiekę nad studentami, w trakcie którego prezentowane i omawiane są zasady i organizacja monitoringu praktyki.
- Superwizja składa się z hospitacji lekcji lub zajęć prowadzonych przez studenta oraz ich omówienia.
- Na hospitację i omówienie lekcji lub zajęć NA powinien przeznaczyć nie mniej niż 2 godziny lekcyjne.
- Omówienie lekcji lub zajęć powinno odbywać się bezpośrednio po ich zakończeniu. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość omówienia lekcji lub zajęć w dniu następnym.
- NA prowadzi dokumentację z przebiegu każdej sesji superwizji w Karcie Monitoringu Praktyki Pedagogicznej (zapisuje uwagi swoje, nauczyciela i studenta dotyczące obserwowanych działań; proponuje zalecenia dalszej pracy;
- zapisuje oceny cząstkowe swoje i nauczyciela oraz samooceny studenta;
- na zakończenie praktyki- ostatnia obserwacja- dokonuje podsumowania pracy studenta i wspólnie z NS ustala ocenę końcową.
- Ocena końcowa z praktyki pedagogicznej powinna zostać wystawiona najpóźniej w trzecim dniu po zakończeniu praktyki.

ZASADY PRACY NAUCZYCIELI SZKOLNYCH (MENTORA)

- Termin mentor pochodzi od imienia postaci z mitologii greckiej – przyjaciela Odyseusza, któremu wyruszając pod Troję powierzył on opiekę nad rodziną i domem. Mentor miał za zadanie wychować, nauczać i doskonalić syna Odyseusza– Telemachusa.
- Mentor poprzez własną pracę i działania pomaga innym wykorzystać i rozwinać ich własny potencjał. Jest osobą o rozwiniętych kompetencjach i godną zaufania, będącą, podobnie jak mistrz, wzorem do naśladowania.
- Mentoring to partnerska relacja między mistrzem (nauczycielem) a studentem, zorientowana na odkrywanie i rozwijanie potencjału studenta. Opiera się na inspiracji, stymulowaniu i przywództwie. Student, dzięki odpowiedniemu zabiegom mistrza, poznaje siebie, rozwija samoświadomość i wybiera swoją drogę do samorealizacji zawodowej.
- Monitoring obejmuje więc doradztwo, ewaluację oraz pomoc w programowaniu sukcesu studenta, przyszłego kompetentnego nauczyciela wychowania fizycznego, przewodnika po świecie wartości ciała.

ZADANIA NAUCZYCIELA SZKOŁY (NS):

NS realizujący praktykę sprawuje nadzór i opiekę nad grupą:

- 1 - 3 studentów w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne)

Zasady pracy NS:

- NS prowadzi nadzór i opiekę nad studentem realizującym praktykę pedagogiczną w szkole.
- Umożliwia studentowi realizację zadań wynikających z programu praktyki zgodnie z ustaloną kolejnością oraz nadzoruje jakość ich wykonania.
- Aktywizuje studenta do praktycznej weryfikacji Wiedzy i umiejętności w kreatywnym planowaniu lekcji.
- Wspólnie ze studentem ustala ramowy plan pracy studenta i akceptuje jego zapis w dzienniku praktyki najpóźniej w 3 dniu praktyki.
- Omawia ze studentem oraz z NA jakością realizacji poszczególnych zadań praktyki.
- Po każdym dniu zajęć wpisuje uwagi w arkusz monitoringu pracy studenta.
- W przypadku nierzetelnego realizowania przez studenta zadań praktyki pedagogicznej (np. spóźnienia, codzienna obecność w szkole krótsza niż 5 godzin, nie uzupełnianie regularnie dokumentacji praktyki, itp.) powiadamia niezwłocznie NA.
- Wspólnie z NA ustala ocenę końcową.

1. DIAGNOZA POSTAW MŁODZIEŻY WOBEC KULTURY FIZYCZNEJ

Do pomiaru postaw wobec kultury fizycznej wykorzystaj znajdujące się w dzienniku narzędzie (skrótowa skala do badania postaw wobec kultury fizycznej dr U. Supińskiej – ZAŁĄCZNIK 5).

KLUCZ DO SKRÓCONEJ SKALI DO BADANIA POSTAW WOBEC KULTURY FIZYCZNEJ (SPWKF-US)

W zależności od wybranej przez ucznia odpowiedzi każdemu z twierdzeń przyznana zostaje wartość punktowa np. respondent podkreślając w twierdzeniu 1 odpowiedź 4 (ZGADZAM SIĘ) przypisuje do twierdzenia 4 punkty. **Zauważ jednak, że twierdzenia oznaczone numerami 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 sformułowane zostały w sposób negatywny.** Dlatego też **punktacja tych twierdzeń jest odwrotna** (POZYTYWNYCH razem punkty 1, 2), NEGATYWNYCH (razem punkty 4, 5) oraz NEUTRALNYCH (3).

Analizę ilościową należy opracować wg podanego poniżej klucza.

Rozpoznanie postaw wobec kultury fizycznej każdego ucznia

Wymiary: **kierunek, siła, złożoność**

Obliczamy postawę w zakresie:

- każdego twierdzenia, pod względem **kierunku** postaw:

POZYTYWNYCH (dodajemy punkty 4, 5),

NEGATYWNYCH (dodajemy punkty 1, 2),

NEUTRALNYCH (3)

- każdego z komponentów: poznawczego (KP – pytania: 2, 6, 8, 12, 14, 16), emocjonalnego (KE – pytania: 3, 5, 7, 9, 13, 18) i behawioralnego (KB – pytania: 1, 4, 10, 11, 15, 17),
- wyniku ogólnego (WO)

Siła w zakresie postaw pozytywnych to: bardzo pozytywne (5), pozytywne (4).

Siła postawy w zakresie negatywnych to: bardzo negatywne (1), negatywne (2).

Punktacja w obrębie każdego komponentu:

do 6 punktów – postawy bardzo negatywne (1),

od 7 do 12 punktów – postawy negatywne (2),

od 13 do 18 punktów – postawy neutralne (obojętne) (3),

od 19 do 24 punktów – postawy pozytywne (4),

25 punktów i więcej – postawy bardzo pozytywne (5),

Złożoność postawy dotyczy analizy komponentów jako struktury postawy.

W obrębie wyniku ogólnego (WO):

do 18 punktów – bardzo negatywne,

od 19 do 36 punktów – negatywne,

od 37 do 54 punktów – neutralne,

od 55 do 72 punktów – pozytywne,

od 73 do 90 punktów – bardzo pozytywne.

Rozpoznanie postaw wobec kultury fizycznej klasy/grupy: zbiorcze zestawienie odpowiedzi respondentów z badanej klasy w obrębie każdego komponentu (KP, KE, KB oraz wyniku ogólnego WO).

KOMPONENT POZNAWCZY- (wiedza, doświadczenie, poglądy, przekonania, sądy, opinie, konkretne wiadomości lub wyobrażenia o nich)

2.	Przez systematyczne stosowanie ćwiczeń fizycznych (aktywność ruchowa) następuje adaptacja organizmu do wysiłku fizycznego.	1	2	3	4	5
6.	Na zajęciach wychowania fizycznego ukierunkowanie uczniów na zdobywanie wiedzy z zakresu kultury fizycznej jest stratą czasu	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
8.	Aktywność ruchowa (fizyczna) nie ma wpływu na samopoczucie, jest stratą czasu.	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
12.	Najbardziej optymalna dawka obciążenia fizycznego dla tych, którzy nigdy nie uprawiali sportu wyczynowo to: 3 razy w tygodniu po 30 minut stosować taki wysiłek, aby wartość tętna wzrosła do 130 uderzeń/min.	1	2	3	4	5
14.	Pomiar tętna na tętnicy szyjnej daje informację o poziomie wydolności fizycznej Twojego organizmu w czasie ćwiczeń na zajęciach wychowania fizycznego.	1	2	3	4	5
16.	Zmęczenie fizyczne jest zjawiskiem pozytywnym, niezbędnym w przystosowaniu organizmu (adaptacji) do wysiłku fizycznego.	1	2	3	4	5

Twierdzenia: 6, 8 sformułowane zostały w sposób negatywny, poprawna punktacja jest odwrotna.

KOMPONENT EMOCJONALNO-OCENIAJĄCY (emocjonalno-motywacyjny) oceny werbalizowane przez: dobry, zły, słuszny, niesłuszny)

3.	Gdyby można było, to nie chodziłbym (-łabym) na zajęcia wychowania fizycznego bo są nudne.	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
5.	Nie czuję potrzeby systematycznego kontrolowania sprawności fizycznej czy umiejętności ruchowych.	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
7.	Rozumiem, że aktywność ruchowa jest niezbędna dla zdrowia, ale ja nie lubię się męczyć.	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
9.	Nie lubię ćwiczyć na zajęciach wychowania fizycznego, bo ćwiczenia mnie zbyt męczą fizycznie i psychicznie.	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
13.	W czasie organizacji zajęć wychowania fizycznego należy brać pod uwagę zainteresowania uczniów, ponieważ wtedy chętniej ćwiczą.	1	2	3	4	5
18.	Z zajęć wychowania fizycznego wychodzę zadowolony(a), przyjemnie odprężony(a).	1	2	3	4	5

Twierdzenia: 3, 5, 7, 9 sformułowane zostały w sposób negatywny, poprawna punktacja jest odwrotna.

KOMPONENT BEHAVIORALNY- (zamiar, pragnienie, dążenie, werbalizowany przez: należy, chcę, powinienem)

1.	Uczniowie powinni przygotowywać prowadzenie lekcji (lub jej części) pod kierunkiem nauczyciela, ponieważ w sposób praktyczny wdraża się ich do samodzielnego organizowania różnych form aktywności ruchowej.	1	2	3	4	5
4.	Nie gimnastykuję się rano, ponieważ zbyt późno wstaję.	(5 1	4 2	3 3	2 4	1) 5
10.	Poziom sprawności (wydolności) fizycznej należy kontrolować odpowiednim testem 3 razy w roku w celu sprawdzenia postępu, stagnacji lub regresu.	1	2	3	4	5
11.	W czasie długotrwałej pracy umysłowej (uczenie się) należy stosować ćwiczenia gimnastyczne jako formę aktywnego wypoczynku dla odprężenia psychicznego.	1	2	3	4	5
15.	Umiejętność organizacji różnych form aktywności ruchowej powinno się opanować na zajęciach wychowania fizycznego.	1	2	3	4	5
17.	Uważam, że jestem dobrze przygotowany do uczestnictwa w kulturze fizycznej.	1	2	3	4	5

Twierdzenie 4 sformułowane jest negatywnie, poprawna punktacja jest odwrotna.

2. SAMOOCENA I OCENA UCZNI

A) ZAPOZNANIE SIĘ Z ASPIRACJAMI SPORTOWYMI UCZNI

1. ARKUSZ ASPIRACJI OSIĄGNIĘĆ SPORTOWYCH.

Nazwisko i imię..... klasa data

Przeczytaj uważnie tekst a następnie zaznacz „+” twierdzenie, z którym się zgadzasz. Na dole tabeli samodzielnie wpisz wybrane przez Ciebie dyscypliny sportowe, w których pragnąłbyś być najlepszy(a).

Moje „idealne Ja”	+
Chciałbym być najlepszym lekkoatletą w klasie	
Chciałbym być najlepszy w szkole w konkurencjach biegowych	
Chciałbym być najlepszy w szkole w lekkoatletycznych konkurencjach technicznych	
Chciałbym być najlepszy w kraju w dowolnej konkurencji LA	
Chciałbym reprezentować klasę w szkolnych rozgrywkach w grach zespołowych	
Chciałbym reprezentować szkołę w jednej grze zespołowej	
Chciałbym grać w reprezentacji kraju w jednej z popularnej grze drużynowej zespołowej	
Chciałbym być najlepszym w wieloboju gimnastycznym w klasie	
Chciałbym być najlepszym gimnastykiem w szkole w jednej konkurencji gimnastycznej	
Chciałbym reprezentować kraj w zawodach gimnastycznych w dowolnej konkurencji	
Chciałbym być najlepszym pływakiem w klasie	
Chciałbym być najlepszym pływakiem w szkole	
Chciałbym reprezentować kraj w zawodach pływackich	
Chciałbym być najlepszym sportowcem klasy w szkoły w kraj w	
Chciałbym być najlepszym sportowcem klasy w szkoły w kraj w	
Chciałbym być najlepszym sportowcem klasy w szkoły w kraj w	

B) SAMOOCENA UMIEJĘTNOŚCI RUCHOWYCH UCZNIĄ

2. KARTA SAMOOCENY UMIEJĘTNOŚCI RUCHOWYCH

Karta samooceny umiejętności gry w piłkę siatkową

data:

Imię i nazwisko klasa:

Przeczytaj uważnie zamieszczone poniżej pytania, a następnie dokonaj samooceny wybranych umiejętności gry w piłkę siatkową.

zastanów się, czy:	tak	zazwyczaj	nie
poruszasz się w czasie gry po boisku krokiem odstawno-dostawnym?			
podając piłkę sposobem górnym układasz ręce w „koszyczek”?			
podając piłkę sposobem górnym uginasz nogi w stawach kolanowych?			
przyjmując piłkę sposobem dolnym układasz ręce w „łódkę”?			
wykonana przez Ciebie zagrywka przelatuje nad siatką?			
wykonana przez Ciebie zagrywka mieści się w polu gry?			
w czasie gry zbijasz piłkę (atakujesz)?			
w czasie gry blokujesz atak przeciwnika?			

Po przeanalizowaniu wypowiedzi uważam, że moje mocne strony umiejętności gry w piłkę siatkową to:

a słabe, strony umiejętności gry w piłkę siatkową to:

Opinia nauczyciela:

C) ZAPOZNANIE SIĘ Z SAMOOPISEM UCZNIĄ

3. ARKUSZ SAMOOPISU

Temat: Co wiem o swoim ciele?

Nazwisko i imię..... klasa data

Przeczytaj uważnie tekst a następnie uzupełnij te informacje o sobie, które są Ci znane i których jesteś pewien. Następnie, na podstawie zebranych w ten sposób informacji opisz swoje ciało (jego budowę, wielkość, proporcje itp.). Spróbuj poznać te parametry swojego ciała, na które do tej pory nie zwracałeś(aś) uwagi.

1. wysokość ciała
2. masa ciała
3. kolor oczu
4. kolor włosów
5. pojemność życiowa płuc
6. obwód klatki piersiowej
7. obwód pasa (tali).....
8. rozpiętość ramion.....
9. długość kończyn dolnych
10. obwód uda
11. obwód łydki
12. obwód przedramienia
13. obwód ramienia (biceps)
14. obwód głowy
15. długość stopy (w cm)
16. widoczne zaburzenia budowy ciała

Podsumowując zebrane informacje o sobie stwierdzam, że:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Opinia nauczyciela:

.....
.....
.....
.....

3. DOKUMENTOWANIE ZEBRANYCH WYNIKÓW ANKIETOWYCH

Do każdego zakresu diagnozy opartej na samoocenie uczniów należy opracować wyniki wg schematu:

Arkusze zbiorcze wyników:

Analiza ilościowa i jakościowa:

Wnioski:

Prognoza:

4. PORTRET KLASY

SYNTETYCZNE ZESTAWIENIE WYNIKÓW.

Po zebraniu materiału (postawy, samoocena i własne badania diagnostyczne) student dokonuje analizy wypowiedzi i uzyskanych wyników a następnie sporządza syntetyczne zestawienie (portret klasy) oraz wnioski i wskazania do dalszej pracy z klasą.

Przedstawia wnioski z przeprowadzonej diagnozy wychowawcy klasy i nauczycielowi wychowania fizycznego.

Klasa.....

PORTRET KLASY

wnioski i wskazania do dalszej pracy z klasą

5. OPINIA UCZNIÓW NA TEMAT SZKOLNEGO WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Chcąc poznać opinie uczniów i uczennic na temat szkolnego wychowania fizycznego student opracuje ankietę, która pomoże odpowiedzieć na pytanie: „Jak zmienić program szkolnego wychowania fizycznego w szkole, w której realizujesz praktykę?”. Badania w losowo wybranej klasie, ma być anonimowa i musi się składać z minimum 8 pytań, dotyczących zainteresowań ucznia oraz formy zajęć w systemie klasowo- lekcyjnym i fakultatywnym. Zebrany materiał należy opracować w dzienniku, a ankiety dołączyć do dokumentacji.

Problem badawczy: „Jak zmienić program szkolnego wychowania fizycznego w szkole, w której realizujesz praktykę?”.

Cel badań:

.....

Kl.....

Pytania:

Narzędzie do oceny przebiegu praktyki
ARKUSZ MONITORINGU PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ (s. 1)

Imię i nazwisko Studenta

Imię i nazwisko Nauczyciela Szkoły (NS)

Imię i nazwisko Nauczyciela Akademickiego (NA)

data	Omawiane zagadnienia	Uwagi Studenta	Uwagi NS	Uwagi NA	Podpisy Student, NA, NS
Należy wpisać datę, dzień w którym omawiamy to zagadnienie;	Diagnoza środowiskowa	ocena	ocena	ocena	
	Praca badawcza (Diagnoza osobnicza samooceny uczniów)			NA ma dwie superwizje; ja robię to w ten sposób, że raz idę na hospitację, którą prowadzi student (wtedy obserwuję lekcję, wpisuję uwagi o przeprowadzonej hospitacji (to samo S i NS) oraz sprawdzam stan przeprowadzonych diagnoz; uwagi (S, NA, NS) mają odnieść się to tego, co jest w tym dniu zrobione: do metod, technik, analiz, wniosków oraz uwagi realizacyjne (sposób przeprowadzenia, trudności, itp.);	
	Diagnoza grupowa (postawy uczniów wobec KF)			Drugi raz idę na obserwację prowadzenia przez studenta lekcji - wpisuję uwagi z nią związane; ale także wracam do diagnoz - wpisuję dodatkowe uwagi i zawsze stawiam oceny cząstkowe; one składają się na ocenę wpisaną w danym dniu poniżej	

	Hospitacja lekcji					
	Osnowy i prowadzenie lekcji					

ARKUSZ OCENY MONITOROWANYCH ZAJĘĆ (s. 2)

Data	Samoocena Studenta	Ocena Nauczyciela Szkoły	Ocena Nauczyciela Akademickiego
Ta sama data, co wyżej	Ocena wynikająca z ocen cząstkowych omawianych zagadnień w danym dniu		

Ocena końcowa.....

Mocne strony Studenta w realizacji zadań praktyki.....

.....

Słabe strony Studenta w realizacji zadań praktyki.....

.....

Podpis Nauczyciela Akademickiego..... data.....

Podpis Nauczyciela Szkoły..... data.....

Podpis Studenta..... data.....

Podstawa programowa – przegląd celów i zadań edukacyjnych.

Cele szkolnego wychowania fizycznego

www.reformaprogramowa.men.gov.pl

- podstawa programowa wychowania przedszkolnego (załącznik nr 1)
- szkół podstawowych i gimnazjów (załącznik nr 2)
- szkół ponadgimnazjalnych (załącznik nr 4)
- zasadniczych szkół zawodowych (załącznik nr 5)
- Podstawa Programowa w polskim systemie oświaty jest kluczowym dokumentem określającym cele i treści nauczania, umiejętności uczniów oraz zadania wychowawcze szkoły.
- Zgodnie z zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady (z 23.04.2008) w sprawie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie podstawa programowa:
 - określa standardy wiedzy i umiejętności wymagane na koniec danego etapu w postaci efektów kształcenia
 - sprecyzowany zakres treści nauczania
 - stanowi podstawę sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego i maturalnego
- - zakłada poprawę jakości kształcenia- dostosowanego do możliwości i indywidualnych potrzeb uczniów oraz ich zwiększonych aspiracji edukacyjnych

Pierwsze efekty - rok 2015:
Lepsze przygotowanie do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy
Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość
Rozwój regionalny

- Kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie:
- Porozumiewanie się w języku ojczystym
 - Porozumiewanie się w językach obcych
 - Kompetencje matematyczne i podstawowe naukowo-techniczne
 - Kompetencje informatyczne
 - Kompetencje społeczne i obywatelskie

- Umiejętności:
- Uczenia się
 - Rozwiązywania problemów w twórczy sposób
 - Inicjatywność i przedsiębiorczość
 - Świadomość i ekspresja kulturalna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r.

(Dziennik Ustaw z dnia 15 stycznia 2009r. Nr 4, poz. 17)

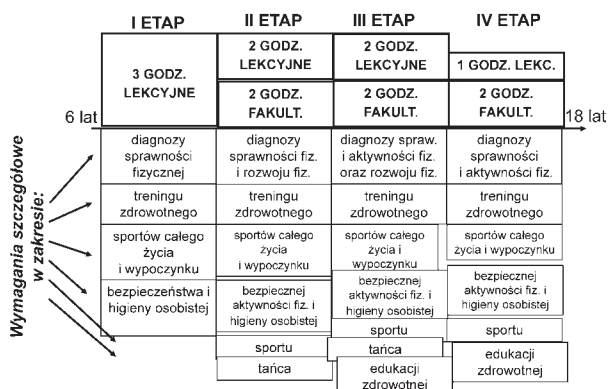
w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Nowa podstawa programowa
Co nowego w sprawie ilości WF?

Godziny lekcyjne	W tradycyjnym systemie klasowo-lekcyjnym
Godziny fakultatywne	Pozalekcyjne lub pozaszkolne, obowiązkowe co do udziału i fakultatywne co do treści

4-5.12.08r.
Tomasz Frolowicz

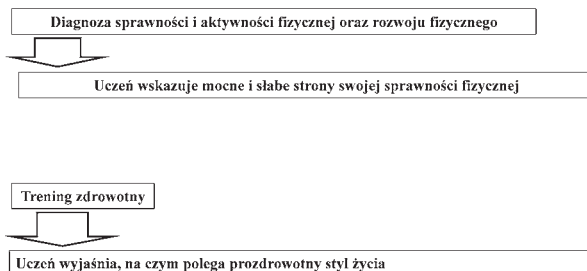

Nowa podstawa programowa
Co nowego w sprawie obligatoryjności WF?

	I ETAP	II ETAP	III ETAP	IV ETAP
6 lat	3 GODZ. LEKCYJNE	2 GODZ. LEKCYJNE	2 GODZ. LEKCYJNE	1 GODZ. LEKCYJNE
		2 GODZ. FAKULT.	2 GODZ. FAKULT.	2 GODZ. FAKULT.
Różne oferty dla różnych uczniów:		profil sportowy	profil sportowy	profil sportowy
		profil rekreacyjno-zdrowotny	profil rekreacyjno-zdrowotny	profil rekreacyjno-zdrowotny
		profil taneczny	profil taneczny	profil taneczny
		profil turystyczny	profil turystyczny	profil turystyczny
18 lat				

4-5.12.08r.
Tomasz Frolowicz

Przykłady wymagań względem ucznia – ETAP IV

Sporty całego życia i wypoczynek

Uczeń stosuje poznane elementy techniki i taktyki w wybranych indywidualnych i zespołowych formach aktywności fizycznej

Bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista

Uczeń wyjaśnia, na czym polega umiejętność oceny stopnia ryzyka związanego z niektórymi sportami i wysiłkami fizycznymi

Sport

Uczeń wyjaśnia relacje między sportem profesjonalnym i sportem dla wszystkich a zdrowiem

Edukacja zdrowotna

Uczeń wyjaśnia, co oznacza odpowiedzialność za zdrowie własne i innych ludzi

Konkluzja:

1. Analiza porównawcza nowelizowanej podstawy programowej wychowania fizycznego z koncepcjami programowymi realizowanymi w krajach Unii Europejskiej wskazuje na jej zgodność z najnowszymi tendencjami w tym zakresie.
2. Działalność edukacyjna, której celem byłaby wyłącznie wysoka sprawność fizyczna dzieci i młodzieży, nie jest już wystarczającym argumentem zapewniającym włączenie wychowania fizycznego do programów szkolnych.

Zajęcia w systemie klasowo – lekcyjnym

Podstawa definiuje konkretnie to, co uczeń ma wiedzieć i umieć z zakresu różnych obszarów działania.

Zapis określa jedynie to, co stanowi konieczne minimum, które musi stać się udziałem każdego ucznia.

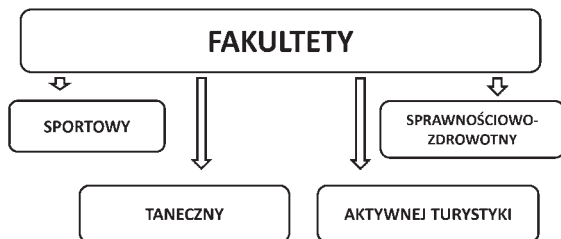
Po zrealizowaniu treści obowiązkowych, nauczyciel sam określa treści uzupełniające w zależności od możliwości swoich uczniów oraz warunków szkolnych.

Fakultety

- Szkoła, uwzględniając lokalne tradycje i warunki, a także potrzeby i oczekiwania uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) ustala formy aktywności fizycznej w ramach poszczególnych fakultetów. Różnorodność fakultetów powinna gwarantować uczniom możliwość udziału w zajęciach dostosowanych do ich możliwości i zainteresowań, stwarzając okazję do satysfakcjonującej aktywności i osiągnięć.

Zajęcia fakultatywne

- mogą być prowadzone zarówno w formie zajęć pozalekcyjnych, jak i zajęć pozaszkolnych.
- fakultety stwarzają możliwość wyboru przez ucznia takiej formy zajęć sportowych, które odpowiadają jego umiejętnościom i zainteresowaniom.

Planując zajęcia fakultatywne szkoła powinna uwzględnić:

- lokalną tradycję w zakresie kultury fizycznej
- zainteresowania i potrzeby uczniów
- możliwości kadrowe i bazowe szkoły
- możliwość współpracy z różnymi instytucjami .

Ważne: w odpowiednim czasie przedstawić ofertę i przeprowadzić zapisy!

Zwolnienia z zajęć fakultatywnych

- Uczeń, który systematycznie, w ramach właściwych instytucji pozaszkolnych, podejmuje aktywność fizyczną typową dla jednego z profili, może być zwolniony z udziału w fakultecie.
- Decyzję o zwolnieniu i sposobie oceniania ucznia podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z nauczycielem wychowania fizycznego.
- Sposób udokumentowania podejmowania pozaszkolnej aktywności fizycznej określa statut szkoły.

Co zyskujemy dzięki zajęciom w ramach fakultetów?

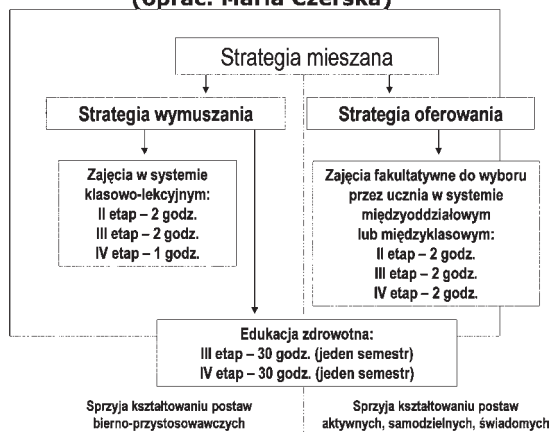
Uczeń – ćwiczy to, co lubi, a nie to, co narzuca mu szkoła.

Nauczyciel – ma na zajęciach uczniów, którzy ćwiczą z większym zaangażowaniem.

Szkoła – posiada ciekawszą, być może konkurencyjną ofertę.

Model organizacji wychowania fizycznego

(oprac. Maria Czerska)

Treści, które odnoszą się do zajęć prowadzonych w systemie klasowo-lekcyjnym są pogrupowane w siedem bloków tematycznych:

- 1) diagnoza sprawności i aktywności fizycznej oraz rozwoju fizycznego;
- 2) trening zdrowotny;
- 3) sporty całego życia i wypoczynek (Rekreacja);
- 4) bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista;
- 5) sport (dotyczy II, III i IV etapu edukacyjnego);
- 6) taniec (dotyczy II i III etapu edukacyjnego);
- 7) edukacja zdrowotna (dotyczy III i IV etapu edukacyjnego).

Większość bloków tematycznych powtarza się w kolejnych etapach edukacji, definiując coraz bardziej złożone wymagania edukacyjne, z którymi uczeń powinien umieć sobie poradzić.

Zadania szkoły na III i IV etapie edukacyjnym.

Uwagi o realizacji.

- Szkoła jest zobowiązana do prowadzenia zajęć w sali sportowej, w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu zastępczym bądź na boisku szkolnym. Szczególnie zalecane są zajęcia ruchowe na zewnątrz budynku szkolnego, w środowisku naturalnym. Powinna także zapewnić urządzenia i sprzęt sportowy niezbędny do zdobycia przez uczniów umiejętności i wiadomości oraz rozwinięcia sprawności określonych w podstawie programowej.
- Oprócz uczestnictwa w aktywności fizycznej, uczeń powinien w czasie lekcji również pełnić rolę inicjatora i organizatora ćwiczeń, zabaw i gier ruchowych. Każdy uczeń powinien co najmniej raz w roku samodzielnie poprowadzić rozgrzewkę według ustalonego toku i po konsultacjach z nauczycielem. Zadanie to może podlegać ocenie.

Cel główny zajęć fakultatywnych:

Spełnienie oczekiwań uczniów wobec szkolnego wychowania fizycznego poprzez umożliwienie im pogłębienia wiedzy i ukształtowania umiejętności w obszarach, którymi są szczególnie zainteresowani oraz które są dla nich dostępne ze względu na poziom sprawności i wydolności organizmu.

Tworzenie oferty zajęć fakultatywnych

1. Przeprowadzenie diagnozy w zakresie:

- ✓ potrzeb, możliwości i zainteresowań uczniów
- ✓ tradycji sportowych szkoły i środowiska
- ✓ warunków terenowych najbliższej okolicy
- ✓ bazy sportowej szkoły i środowiska
- ✓ kwalifikacji nauczycieli
- ✓ liczby grup (przysługujących godzin)

Procedura tworzenia oferty dla uczniów

Opracowując szkolną ofertę zajęć do wyboru należy uwzględnić następujące kwestie:

- 1) rodzaj zajęć do wyboru,
- 2) czasokres wyboru zajęć,
- 3) sposób podziału uczniów na grupy,
- 4) miejsce, czas trwania i termin odbywania zajęć oraz nauczyciel prowadzący zajęcia.
- Precyzja, z jaką zostaną ustalone powyższe kwestie będzie warunkowała sprawność
- Realizacji projektu zajęć do wyboru.

Czas i termin zajęć

Czas trwania zajęć (dotyczy głównie fakultetu turystycznego):

- ✓ zajęcia 2-godzinne (raz w tygodniu)
- ✓ zajęcia 4-godzinne (co drugi tydzień)
- ✓ zajęcia 6-godzinne (co trzy tygodnie)
- ✓ zajęcia o zmiennym czasie trwania (2-6 godz.)

Termin odbywania zajęć:

- ✓ od poniedziałku do piątku
- ✓ w soboty

Miejsce odbywania zajęć

- ✓ obiekty sportowe szkoły (sala gimnastyczna, siłownia, boisko szkolne, pływalnia, inne obiekty specjalistyczne)
- ✓ obiekty sportowe środowiska (okoliczne szkoły, kluby sportowe, TKKF-y, MOSiR-y, domy kultury, centra zajęć pozaszkolnych)
- ✓ teren naturalny (w najbliższej okolicy szkoły, w regionie)

Procedura wdrażania oferty

- 1. Zatwierdzenie oferty zajęć do wyboru przez dyrektora szkoły, w uzgodnieniu z organem prowadzącym i po zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną, radę szkoły lub radę rodziców – **kwiecień**.

- 2. Rozpropagowanie oferty wśród uczniów i rodziców (prawnych opiekunów) – **maj**.
- 3. Przygotowanie kart deklaracji wyboru – **maj**.

Można zastosować następujące rozwiązania:

- indywidualne deklaracje wyboru,
- klasowe listy z miejscem na indywidualny wybór dla każdego ucznia,
- listy zgłoszeń na każdy rodzaj zajęć.

Uwaga: na kartach zgłoszeń, bez względu na wybraną formę deklaracji wyboru, powinno znaleźć się miejsce na zapis wybranej formy ruchu oraz dodatkowo formy rezerwowej.

- Uczniowie, którzy nie dostaną się na wybrane zajęcia z powodu braku miejsc, zostają przydzieleni do grup zgodnie ze wskazaną rezerwową formą aktywności fizycznej, a w następnym roku mają pierwszeństwo w wyborze zajęć.
- Najlepiej sprawdza się system, w którym w pierwszej kolejności uwzględnia się wybory uczniów klas starszych, gdyż najmłodsi mogą uczestniczyć w preferowanych zajęciach w następnych latach.

Uczniowie klas starszych realizują zawsze formę wskazaną jako pierwszą, chyba że wybrana przez nich grupa nie powstanie, ze względu na zbyt małą liczbę chętnych.

- 4. Ogłoszenie sposobu i terminu składania deklaracji wyboru zajęć przez uczniów – **maj**.

7. Podział uczniów na grupy – **czerwiec** lub **lipiec-sierpień**.

- Przydzielając uczniów do grup należy uwzględnić fakt, że uczniowie z tego samego oddziału, którzy wybrali tę samą formę ruchu chcą z reguły ćwiczyć w tej samej grupie, o ile stopień zaawansowania lub płeć na to pozwala.

- Bardzo korzystne, ze względu na układanie planu zajęć szkolnych, jest tworzenie całej grupy z uczniów jednej czy dwóch klas, jeżeli liczba uczniów, którzy dokonali takiego właśnie wyboru jest wystarczająca

- Układając tygodniowy plan zajęć należy zwrócić również uwagę na to, aby zajęcia do wyboru, dla konkretnego ucznia, nie odbywały się w tym samym dniu co lekcje wychowania fizycznego.

8. Wywieszenie informacji dla uczniów o przydziale do grup – **dzień rozpoczęcia roku szkolnego**.

Ocenianie ucznia z wychowania fizycznego

Modyfikując wewnątrzszkolne ocenianie

w celu dostosowania go do dwutorowego modelu realizacji wychowania fizycznego konieczne jest rozstrzygnięcie następujących kwestii:

1. Jakie obszary oceniania obowiązywać będą na poszczególnych zajęciach?

Można zastosować następujące warianty:

- te same obszary na zajęciach lekcyjnych i do wyboru,
- na zajęciach do wyboru tylko wybrane obszary.

Biorąc pod uwagę cele zajęć do wyboru

- wydaje się, iż korzystniejszym wariantem będzie stosowanie na tych zajęciach tylko wybranych obszarów oceniania, np.: systematyczność udziału w zajęciach, aktywność w czasie zajęć, zaangażowanie w działalność rekreacyjną lub sportową szkoły i środowiska.

Wskazując w wewnątrzszkolnym ocenianiu tylko takie obszary, można będzie zrezygnować na zajęciach do wyboru z wystawiania ocen bieżących za tradycyjne sprawdziany z umiejętności.

2. Jak wystawiana będzie ocena śródroczna i roczna z wychowania fizycznego?

- na podstawie dwóch ocen – z zajęć lekcyjnych i z zajęć do wyboru,
- na podstawie ocen ze wszystkich obszarów oceniania obowiązujących na jednych i drugich zajęciach, bez wystawiania ocen z każdego rodzaju zajęć.

Bardziej przejrzysty wydaje się być wariant wystawiania oceny z wychowania fizycznego na podstawie ocen z każdego rodzaju zajęć, ale decyzja w tym względzie należy do zespołu nauczycieli wychowania fizycznego.

zdecydowanie preferowanym wariantem jest wystawianie oceny z wychowania fizycznego przez nauczyciela prowadzącego z uczniem zajęcia lekcyjne, ponieważ prowadzi on ucznia przez cały etap edukacji, natomiast nauczyciel prowadzący zajęcia do wyboru może zmieniać się w każdej kolejnej klasie.

Nowym rozwiązaniem w nowej podstawie programowej jest ścisłe powiązanie edukacji zdrowotnej z wychowaniem fizycznym:

wariant optymalny:

- kurs w wymiarze co najmniej 30 godzin w okresie 3 lat nauki w gimnazjum i 3 lat nauki w szkole ponadgimnazjalnej,
- zajęcia w cyklu ciągłym, w okresie jednego semestru; decyzję o wyborze semestru, w którym odbywać się będą zajęcia, podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z nauczycielami wychowania fizycznego, radą pedagogiczną i uczniami,
- ze względów organizacyjnych korzystnym rozwiązaniem wydaje się, organizowanie tych zajęć w pierwszym semestrze (w pierwszym roku nauki),
- sprzyjać to może również adaptacji uczniów do nowej szkoły, radzeniu sobie z trudnościami oraz integracji grupy,
- czas trwania poszczególnych zajęć 1 lub 2 godziny lekcyjne

Wariant alternatywny

- Cykl zajęć (warsztatów) w okresie krótszym niż jeden semestr (możliwość zajęć 2-3 godzinnych, z przerwą i zapewnieniem uczniom odpowiednich warunków).
- Na zajęcia w ramach bloku „edukacja zdrowotna” należy przeznaczyć godziny z puli zajęć do wyboru (2 godziny w tygodniu na III i IV etapie edukacyjnym), mimo że edukacja zdrowotna jest obowiązkowa.
- Założenie to należy utrzymać, szczególnie w szkołach ponadgimnazjalnych

Dokumentowanie zajęć fakultatywnych

Dziennik zajęć pozalekcyjnych z następującym zapisami:

- ✓ lista uczniów z nazwiskiem, imieniem i klasą (w porządku alfabetycznym)
- ✓ obecność uczniów na zajęciach
- ✓ plan pracy dla danej grupy
- ✓ tematy przeprowadzonych zajęć
- ✓ oceny z obszarów oceniania wytyczonych w PSO obowiązujących na zajęciach fakultatywnych

Kalendarz zmian programowych

Rok szkolny	Zreformowane nauczanie w klasach			
2009/2010	I SP	I Gimnazjum		
2010/2011	II SP	II Gimnazjum		
2011/2012	III SP	III Gimnazjum		
2012/2013	IV SP	I L	I T	I ZSZ
2013/2014	V SP	II L	II T	II ZSZ
2014/2015	VI SP	III L	III T	III ZSZ
2015/2016			IV T	I LU
2016/2017				II LU

Zmiany w wychowaniu fizycznym można wprowadzać we wszystkich klasach od 2009 r.

Hierarchiczny model celów wychowania fizycznego

(S. Strzyżewski, 1986)

Najcelny cel - o najwyższym stopniu uogólnienia realizowany w czasie całego pobytu ucznia w szkole (przygotowanie do uczestnictwa w kulturze fizycznej)

Cele kierunkowe (wychowawcze)
Dotyczą zamierzonego kształtowania pozytywnych postaw wobec własnego ciała i jego potrzeb

Cele instrumentalne (kształcenia)
Dotyczą wiedzy, umiejętności, nawyków, uzdolnień i inteligencji

Cele etapowe
-W okresach rozwoju osobniczego
-W okresie szkolnym: szkoła podstawowa (edukacja wczesnoszkolna),
-w III-IV-VI: gimnazjum; szkoła ponadgimnazjalna

Cele na poszczególnych poziomach edukacji
Realizowane według planu nauczyciela w poszczególnych klasach w okresie rocznym (np.: klasa IV, V, VI...)

Cele operacyjne
wychowania i kształcenia dotyczące konkretnych zadań (działań praktycznych), realizowanych za pomocą odpowiednich metod i środków dydaktyczno-wychowawczych w jednostce lekcyjnej

Piśmiennictwo:

- Program zajęć z przedmiotu Metodyka Szkolnego Wychowania Fizycznego
- Podstawy programowe: <http://www.men.waw.pl>, www.reformaprogramowa.men.gov.pl
- Podstawa Programowa z komentarzami, Tom 8 „Wychowanie fizyczne i edukacja dla bezpieczeństwa w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum”.

PROGRAMOWANIE PRACY NAUCZYCIELA

Projektowanie, programowanie i planowanie działań pedagogicznych wymaga odpowiedzi na pytania:

- jaki cel ma być osiągnięty - co ma się zmienić w dotychczasowym stanie spraw, co ma być wykonane
- jakie działania, czynności, procedury należy uruchomić i wykonać, aby osiągnąć cele (kolejność, struktura czasowa tych działań)
- jakie muszą zaistnieć optymalne warunki organizacyjne, prowadzące do celu (wykaz środków, materiałów, kroki, etapy, czas realizacji)
- kto będzie realizatorem programowych działań (wykonawcy główni, wspomagający)
- kiedy i w jaki sposób nastąpi rozliczenie programu, kontrola i ocena skuteczności działania, jego ewaluacja

Programowanie na poziomie szkoły i jej organów (dyrektor, rada pedagogiczna, rada szkoły, rada rodziców, samorząd uczniowski, statutowe zespoły nauczycielskie):

1. szczegółowe zasady oceniania w danej szkole
2. szczegółowy zestaw programów nauczania i plan nauczania (w tym godziny do dyspozycji dyrektora szkoły)
3. program wychowawczy szkoły
4. program rozwoju szkoły
5. organizacja i planowanie czynności nadzoru pedagogicznego w szkole

Programowanie na poziomie pracy nauczyciela:

1. standardy własnych wymagań edukacyjnych jako kryterium w nauczaniu przedmiotu, bloku
2. własny, nauczycielski program nauczania na etap kształcenia (zgodny z odpowiednią podstawą programową i dopuszczony do użytku w szkole przez dyrektora)
3. decyzja o ubieganiu się o kolejny stopień awansu zawodowego
4. własny, podmiotowy plan rozwoju zawodowego na okres stażu

Cele - są to zamierzone osiągnięcia (Niemierko, 1991).

Cele ogólne i szczegółowe - odnoszą się do intencji i zamiarów w edukacji i wyrażają inny stopień ogólności i konkretności (Cohen, Manion, Morrison, 1999).

Cele ogólne - wskazują ogólne kierunki i zamysły działań edukacyjnych; wyraz intencji o stopniu ogólności od bardzo ogólnego (cele długoterminowe) do mniej ogólnych (cele krótkoterminowe).

Cele ogólne długoterminowe - wyrażają koncepcję celową szkoły, definiują istotę i charakter końcowego programu edukacji w powiązaniu z potrzebami społecznymi i indywidualnymi a oczekiwane produkty końcowej edukacji mają charakter ponadczasowy (wartości);

Cele ogólne krótkoterminowe - stanowią logiczny punkt wyjścia do tworzenia programu nauczania i odpowiedniego rozkładania materiału nauczania, zakładają namacalne efekty w formie stwierdzeń, czego należy się spodziewać na danym etapie edukacji formalnej;

przykłady:

cel ogólny - 1/ wzbudzić zrozumienie i pozytywne nastawienie dla zdrowych nawyków żywieniowych

2/ dziecko powinno umieć samodzielnie organizować w sposób aktywny swój czas wolny

CELE SZCZEGÓŁOWE - są pochodnymi przede wszystkim celów ogólnych krótkoterminowych i ich przełożeniem na konkretne i uchwytnie kategorie niezbędne do planowania toku zajęć (lekcji lub jednostek metodycznych);

przykłady:

cel szczegółowy - 1/ zapoznać klasę z wybranymi przepisami gry w koszykówkę

2/ dziecko wykona rzut z biegu z prawej strony po chwycie piłki od współpartnera stojącego na linii środkowej boiska

Cele szczegółowe mogą określać wymierne zachowania uczniów, ich jawne osiągnięcia - są to cele operacyjne (dziecko wykona przewrót w przód z przysiadu do przysiadu);

Jeżeli cele odnoszą się do jakości mniej uchwytnych, nie określają konkretnego zachowania końcowego - są to cele nieoperacyjne (zapoznać dzieci z przyrządami gimnastycznymi).

Cele operacyjne powinny zawierać elementy: (Cohen, Manion, Morrison, 1999).

1. **określenie, kto ma prezentować pożądane zachowanie (uczeń, osoba ucząca się, klasa)**
2. **precyzyjny i zwięzły opis konkretnego zachowania końcowego osoby uczącej się**
3. **wyszczególnienie stosowanych warunków, w których ma wystąpić zachowanie**
4. **określenie standardu, który posłuży do oceny wyników.**

Cele operacyjne stosujemy w planowaniu jednostek lekcyjnych.

Cele nieoperacyjne są formułowane jasno i prosto i mogą być wyrażone:

1. **w sposób określający, co powinien uczynić nauczyciel (wyjaśnić funkcje układu oddechowego w kształtowaniu wytrzymałości)**
2. **w postaci problemów, pojęć lub uogólnień (pojęcie wytrzymałości)**
3. **w postaci uogólnionego wzorca zachowania odnoszącego się do konkretnego obszaru tematycznego (doprowadzić do doceniania przez dzieci biegów przelajowych dla rozwijania wydolności w okresie dojrzewania).**

Cele nieoperacyjne stosujemy w opracowywaniu ogólnych i szczegółowych planów pracy dla klasy (rozkłady materiału).

Celem planowego kształcenia jest pomoc wszystkim uczącym się osobom w osiągnięciu możliwie pełnego, indywidualnego, ukierunkowanego rozwoju.

Nauczyciel w codziennej praktyce posługuje się takimi określeniami, jak:

projekt, program i plan, (Szabuniewicz-Cieciarska 1972).

Program – to obmyślenie doboru i kolejności przewidywanych działań, z którymi nie wiążemy postanowienia wykonania	Plan natomiast jest to obmyślenie doboru i kolejności przewidywanych działań z jednoczesnym postanowieniem podjęcia ich właśnie według obmyślanego toku.	Projekt to nie zaakceptowany plan lub program działania.
--	---	---

Pojęcie „program” i „plan” różnią się tym od siebie, że pierwsze w porównaniu z drugim nie zawiera w sobie decyzji o realizacji.

Programowanie oznacza więc opis toku działań powiązanych wspólnymi celami, wyważonymi co do ich realności i możliwości.

Planowanie natomiast można określić jako obmyślenie toku działań zmierzających najkrótszą drogą do celu, przy użyciu najkorzystniejszych środków, z uwzględnieniem wszystkich warunków osobniczych i poza osobniczych.

JAK PISAĆ PROGRAMY SZKOLNEGO WYCHOWANIA FIZYCZNEGO?

Wychowanie fizyczne jako przedmiot szkolny stanowi ważny składnik wszystkich programów edukacyjnych. Autonomia w działalności pedagogicznej, którą zapewnia szkołom przeprowadzona reforma oświatowa, umożliwiła nauczycielom wychowania fizycznego duże możliwości samorealizacji w zakresie wyboru programów nauczania, konstruowania własnych programów autorskich, innowacyjnego planowania pracy oraz wprowadzania nowatorskich rozwiązań we wszystkich ogniwach szkolnego procesu wychowania fizycznego (diagnozy, programowania i planowania, realizacji i oceniania).

W dniu 10 czerwca 2009 roku weszło w życie Rozporządzenie MEN określające warunki i tryb dopuszczania do użytku w danej szkole programów nauczania przez dyrektora szkoły (Dz. U. nr 89, poz. 730 z 8 czerwca 2009 r.). Ustawa ta wprowadziła generalną zasadę dopuszczania programów nauczania do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. Dopuszczone w danej szkole programy nauczania stanowią szkolny zestaw programów nauczania. Odchodzi się tym samym od poprzednio obowiązującej zasady dopuszczania programów nauczania do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Zmiana ta jest wynikiem zapisania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w postaci precyzyjnie opisanych wymagań, które wyznaczają obowiązkowy zapis treści programowych i umiejętności oczekiwanych od uczniów po zakończeniu kolejnych etapów kształcenia.

Podstawa programowa określa zatem, wymagania programowe danego etapu, natomiast każdy nauczyciel planujący proces edukacyjny jest zobowiązany odpowiedzieć sobie na pytanie: jak osiągnąć założone cele, jak doprowadzić do stanu, w którym uczniowie będą spełniać opisane wymagania? To nauczyciel, który jest prawdziwym autorem realizowanego programu nauczania, wie najlepiej, jak zorganizować proces nauczania swojej klasie i jak zaplanować własny sposób realizacji podstawy programowej. Rozporządzenie określa wymagania, co do struktury i jakości, które powinien spełniać dobrze opracowany program nauczania. Program powinien obejmować, co najmniej jeden etap edukacyjny. Może dotyczyć edukacji wczesnoszkolnej, przedmiotu, ścieżki edukacyjnej, bloku przedmiotowego lub ich części i stanowi opis realizacji celów kształcenia i zadań edukacyjnych określonych w podstawie programowej.

Program nauczania powinien zawierać:

1/ szczegółowe cele kształcenia i wychowania

2/ treści zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej

3/ sposoby osiągania celów (dostosowane do potrzeb, możliwości i warunków, w jakich będzie realizowany)

4/ opis założonych osiągnięć ucznia (z uwzględnieniem standardów wymagań będących podstawą przeprowadzenia sprawdzianów i egzaminów)

5/ propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia.

Przed dopuszczeniem programu wychowania fizycznego do użytku szkolnego w danej szkole dyrektor może zasięgnąć opinii nauczyciela mianowanego/dyplomowanego (posiadającego

wyższe wykształcenie), konsultanta lub doradcy metodycznego, zespołu nauczycielskiego/przedmiotowego/problemowo-zadaniowego w dziedzinie kultury fizycznej. W okresie przejściowym (z uwagi na sukcesywne wdrażanie nowej podstawy programowej) na podstawie dotychczasowych przepisów wykazy programów dopuszczonych na poszczególnych etapach przez MEN są zamieszczone na stronie internetowej MEN (do czasu pełnego wdrożenia nowej podstawy programowej). Nauczyciele wychowania fizycznego mogą wybierać programy z tego wykazu, ale wymagają one również dopuszczenia do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły.

Nauczyciel opracowując program nauczania może:

- opracować go samodzielnie lub we współpracy z innymi nauczycielami
- przedstawić dyrektorowi szkoły program opracowany przez innego autora (autorów), jeżeli on najlepiej odpowiada potrzebom jego uczniów i warunkom pracy
- przedstawić program opracowany przez innego autora (autorów) zmodyfikowany o wskazany zakres wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia.

Możliwość konstruowania własnego programu nauczania wydają się być korzystna dla nauczycieli i uczniów. Tak duża autonomia ułatwia nauczycielom wychowania fizycznego realizację treści programowych dostosowanych do uwarunkowań środowiskowych i podmiotowych ucznia (zgodnie z ich możliwościami, zainteresowaniami, potrzebami, oczekiwaniami i predyspozycjami).

Sposób opracowania programu nauczania dla przedmiotu edukacyjnego „Wychowanie fizyczne” oraz wybór kryterium porządkowania treści edukacyjnych będzie zależał w mojej opinii z jednej strony od kreatywności, z drugiej jednak od pragmatycznego podejścia nauczyciela wychowania fizycznego do wymagań związanych przygotowaniem wszystkich składowych programu nauczania.

Program nauczania staje się dla nauczyciela dokumentem praktycznym, co oznacza, że każdy nauczyciel wychowania fizycznego będzie zobowiązany do:

I/ uszczegółowienia celów zawartych w podstawie programowej i wskazania odpowiadających im osiągnięć ucznia; zaplanowania kiedy nauczyciel oczekuje, że uczeń będzie dysponował opisaną wiedzą, umiejętnościami i przyjmował dane postawy

II/ uporządkowania treści kształcenia w najodpowiedniejszej kolejności (jak w rozkładzie materiału)

III/ określenia form i metod pracy z uczniami stosownie do treści kształconych umiejętności, potrzeb i preferencji uczniów, własnych predyspozycji oraz warunków szkoły

IV/ rozplanowania przedmiotowego systemu oceniania (sposobu i kryteriów oceniania postępów uczniów).

Pkt. I) Moja propozycja schematu opracowania programu nauczania wychowania fizycznego opiera się na następujących założeniach:

1. w szkolnym wychowaniu fizycznym realizowana jest koncepcja „Pedagogiki wartości ciała”, której celem jest wychowanie uczniów do kompetentnego uczestnictwa w kulturze zdrowotnej, rekreacji, sportowej i estetyki zachowań ruchowych
2. najmniejszą jednostką metodyczną, w której realizowane są wszystkie ogniwa dydaktyczne (nauka, doskonalenie i utrwalenie nowych treści oraz sprawdzenie osiągnięć) jest cykl tematyczny
3. dany etap edukacyjny realizowany jest na 3 poziomach edukacyjnych w strukturze 6 semestrów

4. realizacja procesu wychowania fizycznego przebiega dwutorowo według „strategii mieszanej”: zajęcia w systemie klasowo-lekcyjnymi i zajęcia w systemie fakultatywnym - zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczonych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (fakultet sportowy, rekreacyjno-zdrowotny, taneczny, turystyczny)
5. kryterium porządkowania treści edukacyjnych realizowanych w systemie klasowo-lekcyjnym są wyróżnione w *podstawie programowej bloki tematyczne*: diagnoza sprawności i aktywności fizycznej oraz rozwoju fizycznego, trening zdrowotny, sporty całego życia i wypoczynek (rekreacja), bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista, sport, taniec (nie dotyczy IV etapu), edukacja zdrowotna (nie dotyczy II etapu)
6. preferowany jest tabelaryczny sposób przedstawienia programu.

Bloki tematyczne w „Podstawie programowej” zawierają treści nauczania, których efektem jest przygotowania uczniów do uczestnictwa w kulturze zdrowia, rekreacji, sportu i zachowań estetycznych, dlatego proponuję planowanie pracy zacząć od opracowania budżetu godzin w perspektywie trzyletniej realizacji wymagań szczegółowych dla poszczególnych obszarów kultury fizycznej (6 semestrów). Ilość godzin i ilość zadań cyklu nauczyciel dostosowuje do zainteresowań, potrzeb i oczekiwań uczniów. Proponuję przyjąć, że w semestrze powinno się zrealizować 10-15 zadań cyklu.

Program nauczania dla klas I-III

- 2 lekcje w systemie klasowo- lekcyjnym x 4 tygodnie= 8 godzin w miesiącu
- 5 miesięcy x 8 godzin = 40 godzin w semestrze
- 2 godziny fakultetu x 4 tygodnie = 8 godzin miesięcznie
- 5 miesięcy x 8 godzin= 40 godzin w semestrze
- 3 klasy x 40 godzin= 120 godzin na fakultety
- 120 : 24 uczniów= 5 fakultetów w semestrze

A. Projekt: Program nauczania - budżet godzin dla 3-letniego okresu pracy w systemie klasowo- lekcyjnym:

semestr	Obszar KF				
	KZ	KR	KS	KE	razem
I	10	10	10	10	40
II	10	14	8	8	40
III	10	6	14	10	40
IV	12	10	10	8	40
V	6	10	10	14	40
VI	12	10	8	10	40
razem	60	60	60	60	240

Świadomość nauczyciela, co do wyboru własnej koncepcji utrwalania przez trzy lata edukacji kompetencji ucznia do uczestnictwa we wszystkich obszarach kultury fizycznej (zdrowotnej, rekreacyjnej, sportowej i estetycznej) powinna być punktem wyjścia do zapewnienia ciągłości merytorycznej i atrakcyjności treści tworzonego programu nauczania.

A/ Program nauczania – przykładowa procedura opracowania *Programu nauczania* na etapie gimnazjum:

- zaczynamy od opisanego strony tytułowej: autor, autorzy; tytuł, etap edukacji; nazwa szkoły

Imię i nazwisko autora..... Program nauczania dla Część A: program nauczania realizowany w systemie klasowo-lekcyjnym Część B: program nauczania realizowany w systemie zajęć fakultatywnych

- następnie uszczegóławiamy cele edukacyjne - można opisać, jak wymagania ogólne będziemy chcieli realizować na poszczególnych poziomach trzyletniego okresu pracy z uczniami;

Cele zawarte w „Podstawie programowej”	Poziom edukacji	Szczegółowe cele kształcenia i wychowania	
		System klasowo-lekcyjny	System zajęć fakultatywnych
1. Uświadomienie potrzeby aktywności fizycznej przez całe życie	Klas I	Rodzaj fakultetu.....
	Klasa II	
	Klasa III	
2. Stosowanie w życiu codziennym zasad prozdrowotnego stylu życia	Klas I	Rodzaj fakultetu.....
	Klasa II	
	Klasa III	
3. Działanie jako krytyczny konsument (odbiorca sportu)	Klas I	Rodzaj fakultetu.....
	Klasa II	
	Klasa III	

4. Umiejętności sprzyjające zapobieganiu chorobom i doskonaleniu zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego	Klasa I	Rodzaj fakultetu.....
	Klasa II	
	Klasa III	

W celu łatwiejszego zrozumienia procedury programowania pracy przyjęto, że na każdym poziomie edukacji jest jedna klasa (w planie właściwym należy przemnożyć dane przez rzeczywistą liczbę klas w szkole, na wszystkich poziomach edukacyjnych).

Świadomość nauczyciela co do wyboru własnej koncepcji utrwalania przez trzy lata edukacji kompetencji ucznia do uczestnictwa we wszystkich obszarach kultury fizycznej (zdrowotnej, rekreacyjnej, sportowej i estetycznej) powinna być punktem wyjścia do zapewnienia ciągłości merytorycznej i atrakcyjności treści tworzonego programu nauczania.

Budżet godzin dla 3-letniego okresu pracy w systemie klasowo-lekcyjnym z podziałem na zadania cyklu:

se- mestr	Obszar KF - planowana liczba godzin do realizacji i temat zadania cyklu								ra- zem
	Kultura Zdrowotna		Kultura Rekreacji		Kultura Sportowa		Kultura Estetyczna		
I	10	1..... 2.....	10	1..... 2.....	10	1..... 2..... 3.....	10	1..... 2..... 3.....	40
II	10	1..... 2.....	4	1..... 2.....	8	1..... 2..... 3.....	8	1..... 2..... 3.....	40
III	10	1..... 2..... 3..... 4.....	6	1..... 2..... 3.....	14	1..... 2.....	10	1.....	40
IV	12	1..... 2..... 3.....	10	1..... 2..... 3.....	10	1..... 2.....	8	1..... 2..... 3.....	40
V	6	1..... 2.....	10	1..... 2..... 3..... 4.....	10	1..... 2.....	14	1..... 2.....	40
VI	12	1..... 2..... 3.....	10	1..... 2.....	8	1..... 2..... 3.....	10	1..... 3..... 3.....	40
ra- zem	60		60		60		60		240

Dalsze programowanie będzie łatwiejsze, jeżeli przyjmiemy formalny układ treści nauczania zapisany w „Podstawie programowej”. Zostały one pogrupowane w siedem bloków tematycznych. Określone wyżej tematy zadań cyklu łączymy z danym blokiem. Należy pamiętać, że część z nich będzie realizowana w semestrze pierwszym, część w drugim lub w obydwóch. W kolumnach oznaczających szczegółowe treści dotyczące planowanych umiejętności, wiadomości i postaw należy również wybrać i zapisać tylko te treści, które planujemy realizować w danym cyklu, w określonym semestrze (pozostałe komórki arkusza pozostają wolne).

I. Blok tematyczny: diagnoza sprawności i aktywności fizycznej oraz rozwoju fizycznego

Poziom edukacji (klasa)	Zadania cyklu	Treści do realizacji - semestr I			Treści do realizacji – semestr II			Standardy wymagań zawarte w „Podstawie programowej”
		Umiejętności	Wiadomości	Postawy wobec KF	Umiejętności	Wiadomości	Postawy wobec KF	
I	1.....	xxx	xxx	xxx				Uczeń: - wykonuje wybrany przez siebie zestaw prób do oceny wytrzymałości, siły i gibkości - ocenia poziom własnej aktywności fizycznej - wyjaśnia, jakie zmiany zachodzą w budowie ciała i sprawności fizycznej w okresie dojrzewania płciowego – wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni
	2..... ltd.....	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	
	1.....	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	
II	2..... ltd...				xxx	xxx	xxx	
	1..... ltd.....	xxx	xxx	xxx				
III	1..... ltd.....	xxx	xxx	xxx				

xxx - nauczyciel wpisuje treści, które umożliwiają uczniom zdobycie wiedzy, odpowiednich sprawności oraz rozwijanie zdolności i zainteresowań (funkcja kształcąca programu nauczania) oraz treści stymulujące wszechstronny rozwój osobowości (funkcja wychowawcza).

Uwagi do programowania:

- planowanie celów wychowawczych (postaw wobec KF) polega na wiązaniu celów emocjonalnych z celami długofalowymi poznawczymi, które - wywołują dodatnie emocje i impuls do samodzielnego działania,
- wskazane jest, aby zamiar wychowawczy (pożądana postawa) był realizowany w większych jednostkach metodycznych, np. w cyklu (a więc w danym cyklu określamy tylko taki jeden zamiar); możemy go opisać jako cel dotyczący: samokontroli, samooceny, współpracy, współdziałania, odpowiedzialności za zdrowie własne, za zdrowie innych, samodyscypliny, pełnienie ról podmiotowych, podejmowania czynności porządkowych, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, zasad fair-play, rozwijanie inwencji twórczej,
- formułując zamiar wychowawczy stosujemy określenia opisujące postawę ucznia (formę zachowania): akceptuje, angażuje się, broni, chwali, cieszy się, kwestionuje, obserwuje, odrzuca, poszukuje, proponuje, sugeruje, toleruje, uczestniczy, uważa, wybiera, żąda (np. uczeń angażuje się samokontrolę - określa stopień zgodności swojego profilu sprawności fizycznej z prawidłowościami rozwojowymi)

W identyczny sposób planujemy kolejne bloki tematyczne:

- II. Blok tematyczny: trening zdrowotny**
- III. Blok tematyczny: sporty całego życia i wypoczynek (rekreacja),**
- IV. Blok tematyczny: bezpieczna aktywność fizyczna i higiena osobista**
- V. Blok tematyczny: sport**
- VI. Blok tematyczny: taniec**
- VII. Blok tematyczny: Edukacja zdrowotna**

Modyfikując wewnętrzne ocenianie w celu dostosowania go do dwutorowego modelu realizacji wychowania fizycznego konieczne jest rozstrzygnięcie kwestii, jakie obszary oceniania obowiązywać będą na poszczególnych zajęciach? Bardziej przejrzysty wydaje się być wariant wystawiania oceny z wychowania fizycznego na podstawie ocen z każdego rodzaju zajęć, ale decyzja w tym względzie należy do zespołu nauczycieli wychowania fizycznego. Na zajęciach do wyboru można będzie zrezygnować z wystawiania ocen bieżących za tradycyjne sprawdziany z umiejętności. Wydaje się, iż korzystniejszym wariantem będzie stosowanie na tych zajęciach tylko wybranych obszarów oceniania, np.: systematyczność, udziału w zajęciach, aktywność w czasie zajęć, zaangażowanie w działalność rekreacyjną lub sportową szkoły i środowiska.

Preferowanym wariantem jest wystawianie oceny z wychowania fizycznego przez nauczyciela prowadzącego z uczniem zajęcia lekcyjne, ponieważ prowadzi on ucznia przez cały etap edukacji, natomiast nauczyciel prowadzący zajęcia do wyboru może zmieniać się w każdej kolejnej klasie.

Program nauczania jest podstawą planowania pracy nauczyciela wychowania fizycznego w danej klasie.

PLANOWANIE KIERUNKOWE

Każdy dobry plan powinien być:

1. **Celowy** - w sposób wyraźny powinien określać cel i środki do tego celu wiodące
2. **Wykonalny** – o czym można się wykonać po wykonaniu próby jego realizacji
3. **Wewnętrznie zgodny** - pozbawiony elementów pozostających w sprzeczności
4. **Maksymalnie operatywny** – łatwy w zastosowaniu
5. **Plastyczny** – pozwalający w razie konieczności na jego modyfikowanie, bez potrzeby układania nowego planu
6. **Dostatecznie szczegółowy** – konkretny
7. **Terminowy**- powinien określać terminy wykonania kolejnych części i całości
8. **Alternatywny** – pozwalający na łatwe likwidowanie sprzeczności
9. **Kompletny** – zupełny
10. **Optymalnie długodystansowy** - ograniczony możliwością przewidywania przyszłych warunków
11. **Komunikatywny** – powinien być zrozumiały dla współpracowników.

Zły plan jest wtedy, gdy nie możemy zrealizować go w określonych warunkach i za pomocą określonych środków. Z reguły jest on nierealny, ponieważ obmyślanie doboru i kolejności przewidywanych działań było niewłaściwe.

W planowaniu uwzględniamy takie składniki, jak:

- stwierdzenie **celu działania**
- organizowanie **toku działania** (diagnoza pedagogiczna, projekty programu i planu działania wychowawczego, stosunek treści do warunków realizacji)
- uwzględnienie **prognozy** dotyczącej okoliczności oraz środków działania
- **rokowanie pedagogiczne** (prognoza pedagogiczna) określające granice realnego przewidywania zmian wychowanka
- zapewnienie **środków** działania
- uwzględnienie przyszłej **kontroli** wykonania zadań i **oceny** osiągniętych wyników.

Opracowanie planu efektywnej nauki wymaga planowania jej na różnych poziomach (Cohen, Manion, Morisson 1999):

- **planowanie długoterminowe** - cele ogólne (ogólne ramy programu nauczania w szkole)
- **planowanie średnioterminowe** - cele szczegółowe o charakterze nieoperacyjnym (programy dla poszczególnych grup, np. klasy, roczniki, oraz zarys sposobów oceniania tych programów- np. semestr, rok...)
- **planowanie krótkoterminowe** - operacyjne cele szczegółowe (koncentruje się na zamierzonych wynikach nauczania).

Planowanie skutecznego nauczania wiąże się także z rozłożeniem procesu planowania na trzy etapy (Kruszewski 1993, Niemierko 1991):

1. **Planowanie kierunkowe**, w którym dominują cele ogólne, wyznaczające kierunek działania uczniów (cele poznawcze, wychowawcze- emocjonalne, materiał nauczania). Planowanie to dotyczy roku lub semestru.
2. **Planowanie wynikowe** opiera się na jasno i realistycznie określonych w układzie hierarchicznym wymaganiach programowych (konieczne, **podstawowe, rozszerzające, dopełniające**, wykraczające). Plan w tym ujęciu staje się zestawieniem zamierzonych wyników poznawczych i obejmuje dział programowy lub dużą jednostkę tematyczną oraz wiąże się z materiałem kształcenia.
3. **Planowanie metodyczne** polega na przekształcaniu treści nauczania w sytuacje zadaniowe skłaniające uczącego się do wykonywania przewidzianych czynności. Dotyczy pojedynczych lekcji lub cyklu lekcji.

Podstawowe plany pracy:

1. program nauczania własnego przedmiotu (autorski lub alternatywny)
2. plan dydaktyczno-wychowawczy szkoły w zakresie kf
3. plan dydaktyczny nauczyciela przedmiotu – rozkład materiału (roczny, semestralny)
4. plan zajęć pozalekcyjnych

Dokumentacja obowiązkowa:

1. wybrany do realizacji program nauczania
2. plan pracy dyd.-wych. szkoły
3. rozkład materiału
4. dzienniki lekcyjne
5. dzienniki zajęć pozalekcyjnych
6. książka ewidencji sprzętu sportowego
7. osnovy, konspekty

Dokumentacja zalecana:

1. zeszyt pracy nauczyciela
2. tygodniowy plan wykorzystania szkolnych obiektów sportowych
3. regulamin korzystania z obiektów sportowych
4. kalendarz imprez sportowo-rekreacyjnych
5. plan szkolenia młodzieżowych organizatorów sportu (Janikowska-Siatka, 2006)

**ROZNY PLAN DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZY SZKOŁY W ZAKRESIE KF
POWINIEN ZAWIERAĆ:**

1. rozmieszczenie obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć z uwzględnieniem warunków bazowych szkoły
2. szkolny kalendarz zawodów i rozgrywek sportowych (oraz rozgrywek szs, innych stowarzyszeń k towarzystw)
3. harmonogram lekcji pokazowych i koleżeńskich
4. działania wynikające z pełnienia funkcji opiekuna stażu
5. realizację priorytetów edukacyjnych
8. wykaz imprez rekreacyjno- sportowych (święto sportu szkolnego, ferie na sportowo...)
6. sposoby pozyskiwania i konserwacji sprzętu sportowego
7. pedagogizacja rodziców (wywiadówka z kf)
8. formy współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami kf
9. formy współpracy z jednostkami terytorialnymi i środowiskiem lokalnym (Warchoń, 2005).

Planowanie zadań dydaktyczno- wychowawczych dla danej klasy powinno rozpocząć się od dokładnego przeanalizowania programu wychowania fizycznego. **Program nauczania** jest dokumentem urzędowym, który wyznacza kierunek, charakter i treści pracy dydaktyczno-wychowawczej, określa dobór materiału nauczania, jego zakres i układ.

Z programu alternatywnego (lub autorskiego) wybieramy te działania, z którymi wiążemy decyzję ich realizacji w semestrze pierwszym oraz te, które będą realizowane w semestrze drugim. Będą one wyznaczały nam zadania **cykli tematycznych**.

Cykle tematyczne mają ważne zalety (Lachowicz 1995):

- nie pozwalają stracić nauczycielowi z oczu celów programu
- systematyzują jego pracę tworząc pomost między planem rocznym a lekcjami oraz tworzą pewną liczbę kolejnych „zamkniętych układów”
- pozwalają dokonywać okresowych ocen i sprawdzać osiągnięcia częściowych celów
- cykl lekcyjny jest to pewna liczba godzin (2-8) podporządkowanych pewnemu wspólnemu tematowi (hasłu, zadaniu), od wyznaczenia którego rozpoczyna się tworzenie cyklu.
- do tematu cyklu nauczyciel obmyśla zakres ogólnych zadań i treści przewidzianych do realizacji (ćwiczenia, wiadomości, efekty, sprawdziany...), a następnie w odpowiedniej kolejności realizuje w ustalonej liczbie lekcji. Zapewnia się w ten sposób ciągłość metodyczną i myśl przewodnią tematu, realizowaną w zadaniach głównych lekcji z góry zaplanowanych
- tematami cykli mogą być ciągi metodyczne nauczania dyscypliny sportowej (np. uczymy się gry w siatkówkę) lub zagadnienia związane z usamodzielnianiem wychowanków (np. uczymy się prowadzić rozgrzewkę ogólnorozwojową), ale występującymi łącznie z zamiarem kształtowania osobowości ucznia, jego postawy wobec tych instrumentalnych działań
- tematy i zakres treściowy cykli wpływają na formułowanie zadań lekcji i ich strukturę. Cele cykli powinny wynikać z celów zawartych w założeniach programowych.

Integralność kształtowania **dyspozycji instrumentalnych i dyspozycji kierunkowych** wymaga, aby w każdym z planów (niezależnie od stopnia jego ogólności) występowały we wzajemnym powiązaniu co najmniej trzy rodzaje zadań:

- a) w zakresie umiejętności
- b) w zakresie wiadomości
- c) w zakresie kształtowania postaw

PLANOWANIE CELÓW WYCHOWAWCZYCH (Niemierko, 1991)

1. Należy mieć świadomość, że niewiele można zmienić w osobowości człowieka (ucznia) w ciągu godziny, a tak naprawdę w ciągu kilku minut, w których pojawia się aluzja do „zaplanowanej” cechy osobowości.
2. Należy zorganizować warunki do realizacji celów wychowawczych w stosunkowo **długim czasie** (np. roku szkolnego) ponieważ:
 - uczeń znajduje się w złożonej sytuacji wychowawczej (dużo bodźców zew. i wew. powoduje szum)
 - różne są preferencje uczniów w zakresie znaczeń jego cech osobowościowych dla osiągnięć życiowych (ułatwiają lub komplikują zachowanie w określonym środowisku)
 - stopień spistości różnych cech osobowości określa możliwości ucznia sprawnego podejmowania decyzji i samooceny
 - każdy uczeń (człowiek) charakteryzuje się niezależnością wewnętrzną - potrzebna jest jego chęć na dokonanie zmian
3. Nie należy celów wychowawczych dopisywać do innych celów dydaktycznych - do materiału nauczania. Im stopień planowania bardziej ogólny, tym wcześniej powinny być rozważone zoperacjonalizowane cele wychowawcze.
4. Należy cele wychowawcze (emocjonalne) wiązać z celami długofalowymi poznawczymi - wywołują dodatnie emocje i impuls do samodzielnego działania, czynią, że uczeń widzi i rozumie jaki pożytek może uczynić z posiadanej wiedzy.

PLANOWANIE NA POZIOMIE SZCZEGÓŁOWEGO PLANU PRACY DLA KLASY

1/ Budżet godzin

Czynnością poprzedzającą opracowanie rozkładu materiału nauczania jest przygotowanie budżetu godzin dydaktycznych,

czyli rozłożenie liczby godzin na poszczególne zadania cyklu w I i II okresie nauczania w roku szkolnym.

W ujęciu tabelarycznym powinny być uwzględnione następujące składowe:

- liczba godzin w danym okresie (semestrze)
- liczba godzin przeznaczona na poszczególne zadania cyklu
- liczba godzin przeznaczona na formy aktywności ruchowej, w której realizowane będą poszczególne cykle tematyczne.

Szczegółowy plan pracy dla klasy.....
budżet godzin

Formy aktywności ruchowej możliwe do realizacji w szkole	Ilość godz	Zadania cyklu (z planu ogólnego)	Ilość godz	Formy aktywności ruchowej realizowane w tym cyklu	Ilość godz
Siatkówka	8	1.....	5	siatkówka	2
Koszykówka	10			ringo	1
Taniec nowoczesny	8			pływanie	2
Ringo	12	2.....	5		
Pływanie	8				
Itd.....		3.....	3		

2/ SZCZEGÓŁOWY PLAN PRACY (ROZKŁAD MATERIAŁU).

Rozkład materiału można przedstawić w układzie tabelarycznym:

- Zadania cyklu, formy aktywności ruchowej i wymiar czasowy, w której będą realizowane
- Treści do realizacji przedstawione w zakresie: umiejętności, wiadomości i postaw wobec KF
- Zadania kontrolno-oceniające wyznaczające zakres osiągnięć ucznia w każdym cyklu

Zadania określone w zakresie „Umiejętności” mogą stanowić jednocześnie **temat główny lekcji** i mogą być w identycznej formie zapisane w Dzienniku lekcyjnym.

Propozycja przedstawienia rozkładu materiału dla określonej klasy na dany okres.

Szczegółowy plan pracy dla klasyna sem.....

Obszar KF- liczba godz.	Zadania cyklu- liczba godz	Szczegółowe treści do realizacji			Zadania kontrolno- oceniające
		U	W	P	
KZ 10 g	1.....				
				
	...5 g				
ltd..... .	2.....				
	...5 g				

PLANOWANIE WYNIKOWE

Cele kontroli w procesie kształcenia i wychowania:

1. **Rozpoznawczy i przygotowujący** - kontrola pozwala określić potrzeby oświatowe tych, którzy poddani być mają oddziaływaniu dydaktycznemu. Umiejętnie stosowane rozpoznanie określi poziom uczestników kształcenia, potrzeby odpowiedniego programu, który będzie właściwy dla wybranej grupy.

2. **Organizujący i doskonalący** - właściwe organizowanie i doskonalenie procesu edukacyjnego.

Kontrola towarzyszy wówczas procesowi kształcenia, spełniając zadania nadzorujące i pozwala porównywać praktyczny przebieg kształcenia z wcześniej przyjętymi założeniami.

3. **Bieżących osiągnięć** – określenie osiągnięć uczniów w procesie kształcenia.

Dzięki kontroli możemy określić aktualny poziom i stan przyswojenia programowego materiału. Pozwala ona wskazać bieżące luki i potrzeby uzupełnień.

4. **Oceniający** – rozwija się po zakończeniu procesu kształcenia w możliwość określenia rezultatów pracy dydaktycznej lub wychowawczej.

Ułatwia określenie różnic między podmiotami edukacyjnymi. Niekiedy używa się na jego określenie pojęcia różnicującego funkcje kontroli, ale nie różnice stanowią przecież cel pracy edukacyjnej, lecz końcowe rezultaty.

5. Niezależnie od powyższych celów, które występują w całym procesie kształcenia, przeprowadzając go i doskonaląc jego przebieg, wyróżnić możemy także **doraźne cele kontroli**.

Te doraźne cele nie łączą się z całym procesem kształcenia, ani w jego zakresie, ani w pełnym czasie trwania. Służą wyrywkowej informacji o stanie badanych problemów w określonej chwili (Pólturzycki 1998).

Można wyróżnić trzy główne zadania kontroli w klasie (Arends 1995, s.227):

zadania			
kontrola	DIAGNOZA	INFORMACJA ZWROTNA	SPRAWDZANIE

Funkcja	Przypisywanie uczniów do grup, planowania oraz rozpoznawanie umiejętności i wiedzy uczniów	Ciągłe sprzężenie zwrotne (wymiana informacji), dla nauczyciela i ucznia	Oceny za jednostkę tematyczną i za semestr
Kiedy	na początku jednostki tematycznej, semestru, roku lub w trakcie nauczania, gdy uczeń napotyka na trudności	w czasie nauczania	na koniec semestru, na półroczu, na koniec roku
Typ sprawdzianu	standaryzowane testy diagnostyczne, obserwacja, kwestionariusze dla nauczycieli	krótkie pytania, specjalne testy, prace domowe	egzamininy końcowe
Typ oceny	różnicujące i kryterialne	kryterialne	różnicujące i kryterialne

Nauczyciele powinni pamiętać również o tym, że kontrola i ocena to są dwa różne procesy, co prawda ze sobą powiązane ale nie tożsame.

Cele **kontroli** powinny przejawiać się w określonej rzeczywistości dydaktycznej – w czterech zakresach (Półturzycki 1998):

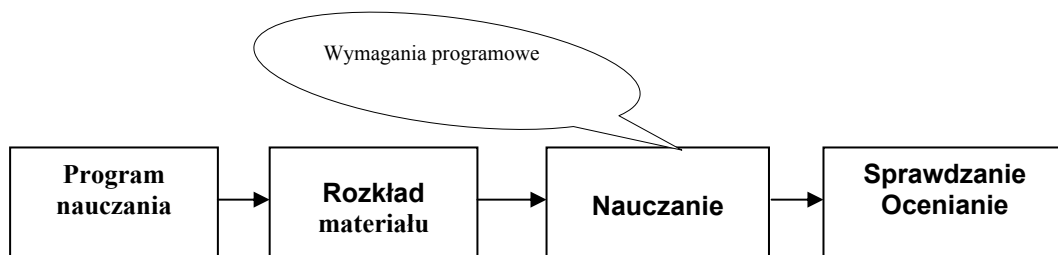
1. kontrola w procesie nauczania- uczenia się – wiąże się z efektywnością realizowania ogniw procesu nauczania. Będzie to kontrola prowadzona na lekcji, wstępna i końcowa.
2. kontrola poznawczej gotowości samokształceniowej- jej celem jest rozpoznanie umiejętności i możliwości ucznia w zakresie logicznego myślenia, rozumienia, pamiętania, analizowania i syntezy, samodzielnej pracy ucznia w danym temacie
3. kontrola w procesie wychowania- poznanie osobowości ucznia, jego poglądów, postępowania, udziału w życiu społecznym
4. kontrola porządkowo - organizacyjna- obejmuje sprawy porządkowe (frekwencja, warunki pracy domowej..) i wyposażenie ucznia w pomoce naukowe (podręczniki, przybory....).

METODY KONTROLI:	Formy kontroli
<ol style="list-style-type: none"> 1. kontrola ustna 2. kontrola pisemna 3. praca z książką 4. zajęcia i ćwiczenia praktyczne (sprawdzian umiejętności) 5. analiza pomocy naukowych 6. kontrola graficzna 7. praca pisemna z obroną 8. referaty i odczyty 9. system zaliczeń 10. obserwacja 11. testy pedagogiczne 	<p>Ze względu na organizację:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. indywidualna 2. frontalna 3. kondensacyjna <p>ze względu na miejsce w procesie dydaktycznym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bieżąca (każda lekcja) 2. sporadyczna (określone sytuacje dydaktyczne) <p>formy zaoczne: prace kontrolne, egzamininy, kolokwia, konsultacje</p>

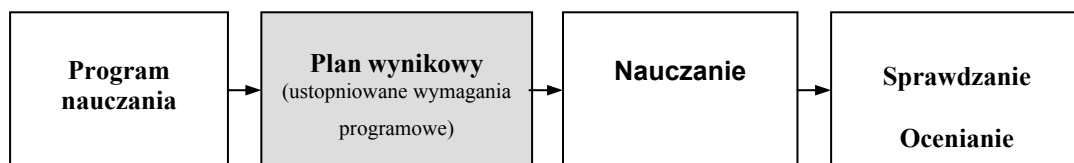
Zgodnie z Rozporządzeniem MEN z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania, promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych szkoły zostały zobowiązane do przygotowania wewnątrzszkolnego systemu oceniania (WSO) oraz opracowania przedmiotowych systemów oceniania (PSO).

Do obowiązków każdego nauczyciela zgodnie z cytowanym wyżej rozporządzeniem należy określenie szczegółowych wymagań edukacyjnych do realizowanego przez niego programu zajęć edukacyjnych oraz poinformowanie o nich na początku roku szkolnego uczniów i ich rodziców (opiekunów).

Tradycyjne ujęcie procesu nauczania:

Planowanie wynikowe:

Planowanie wynikowe polega na określeniu i ustopniowaniu wymagań programowych. Stanowi ono podstawę nauczania i obiektywnej ewaluacji. Sporządzenie planu wynikowego stanowi podstawę nauczycielskiego systemu nauczania i umożliwia budowanie precyzyjnych narzędzi pomiarowych.

Budowanie wymagań programowych polega na takim opisie czynności uczniów, aby ocena ich osiągnięć stała się możliwa. Muszą być one mierzalne za pomocą określonego narzędzia pomiarowego. Punktem wyjścia jest podstawa programowa wyznaczająca cele kształcenia, osiągnięcia uczniów oraz zakres treści, których realizacja pozwoli je osiągnąć.

W Polsce zaproponowano pomiar wielostopniowy, to jest pomiar sprawdzający oparty na wymaganiach wielostopniowych, w szczególnym zaś przypadku – na skali stopni szkolnych (Niemierko 1975). Model wielostopniowy zakłada możliwość ustalenia struktury warstwowej programu nauczania. Pełny model wielostopniowy pomiaru sprawdzającego obejmuje następujące warstwy treści kształcenia (Niemierko 1990):

1. Treść konieczna, odpowiadająca ocenie „dopuszczającej”;
2. Treść podstawowa, dodatkowo wymagana na ocenę „dostateczną”;
3. Treść rozszerzająca, dodatkowo wymagana na ocenę „dobrą”;
4. Treść dopełniająca, dodatkowo wymagana na ocenę „bardzo dobrą”;
5. Treść wykraczająca, dodatkowo wymagana na ocenę „celującą”.

Modele budowania wymagań programowych

1. Model wielopoziomowy

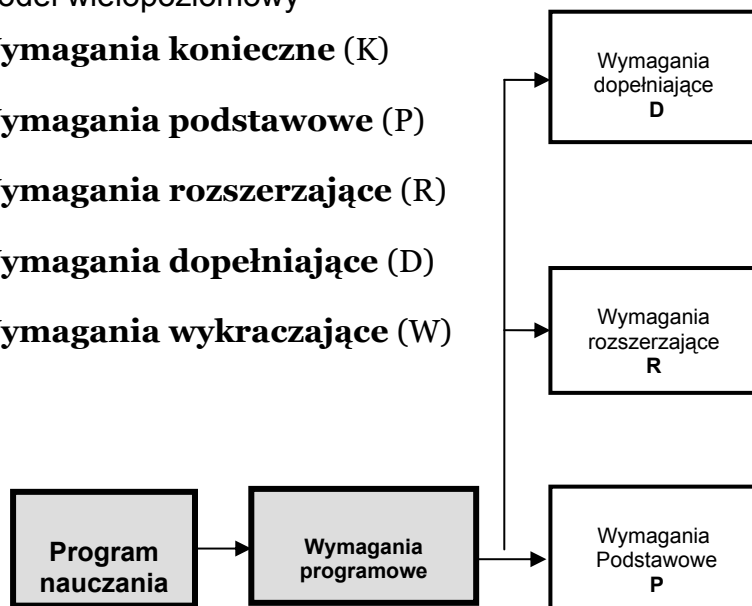
Wymagania konieczne (K)

Wymagania podstawowe (P)

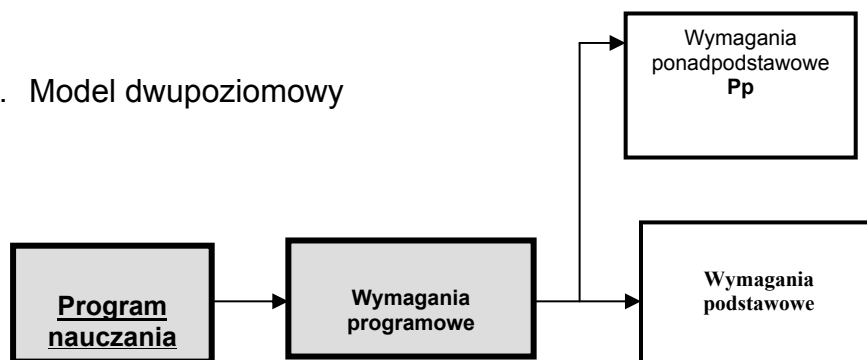
Wymagania rozszerzające (R)

Wymagania dopełniające (D)

Wymagania wykraczające (W)

2. Model dwupoziomowy

Wymagania podstawowe (P)

Wymagania ponadpodstawowe (Pp)

Przykładowe rozwiązania modelowe („Nauczycielski system oceniania”, Janina Dretkiewicz-Więch, Wydawnictwa CODN -99 zeszytu nr 68, modyfikacja własna).

Model trzypoziomowy

Konsekwencją modelu wielopoziomowego jest budowanie obszernego rejestru szczegółowych wiadomości i umiejętności przypisanym ocenom szkolnym.

Największe znaczenie mają wymagania podstawowe (P), które stanowią znaczną część wymagań pełnych zawartych w treści programu nauczania. Wyznaczają one granicę pomiędzy pozytywnymi, a negatywnymi wynikami, od nich zależy poprawność sformułowania wymagań na wszystkie oceny szkolne. Spełnienie przez ucznia ok. 75% (przykładowa norma) tych wymagań upoważnia nauczyciela do wystawienia oceny dostatecznej. Dodatkowo wprowadza się wymagania konieczne (K), których spełnienie można uznać za równoważne ocenie dopuszczającej. Przyjęta norma to spełnienie przez ucznia ok. 50% wymagań podstawowych

.Spełnienie wymagań rozszerzających (R) w powyżej 75% i wymagań podstawowych w ok. 75% wymagań rozszerzających upoważnia do wystawienia oceny dobrej.

Spełnienie również ok. 75% wymagań dopełniających upoważnia do wystawienia oceny bardzo dobrej (D).

W modelu wielopoziomowym oraz wymagania wykraczające (W), upoważniające do wystawienia oceny celującej, dotyczą uczenia, który opanował w pełni wymagania programowe, a jego wiadomości i umiejętności są złożone, twórcze naukowo i wykraczają poza program nauczania.

Model dwupoziomowy

Konsekwencją modelu dwupoziomowego jest opracowanie przez ucznia **wymagań podstawowych (P)**, które uwzględniają wiadomości i umiejętności łatwe, praktyczne życiowo, bazowe dla przedmiotu, umożliwiają uczenie się innych przedmiotów, są pewne i wdrożone w praktyce. Spełnienie przez ucznia np. ok. 75% tych wymagań upoważnia nauczyciela do wystawienia oceny dostatecznej

Jeżeli uczeń spełni ok. 50% wymagań podstawowych otrzymuje ocenę dopuszczającą.

Wymagania ponadpodstawowe (Pp) obejmują wiadomości i umiejętności trudne i bardzo trudne, teoretyczne, mniej przydatne życiowo, rozszerzające i pogłębiające podstawy przedmiotu, hipotetyczne i problemowe.

Ocenę dobrą otrzyma uczeń, który spełni ok. 75% wymagań podstawowych i ok. 50% wymagań ponadpodstawowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzyma uczeń spełniający ok. 75% wymagań podstawowych i 75% wymagań ponadpodstawowych.

Natomiast wymagania wykraczające (W), upoważniające do wystawienia oceny celującej, dotyczą uczenia, który opanował w pełni wymagania programowe, a jego wiadomości i umiejętności są złożone, twórcze naukowo i wykraczają poza program nauczania (tak samo jak w modelu trzypoziomowym).

W projektowaniu efektywnych programów kontroli i oceny powinny nauczycielowi pomóc wskazówki:

- upewnij się, że istnieje zgodność między treścią nauczania a zadaniami sprawdzianu
- sprawdzaj często
- sprawdzaj wszystkie kategorie wyników (umiejętności, wiadomości, postawy)

- bądź sprawiedliwy i bezstronny
- wyraźnie objaśniaj, na czym polega egzamin i czym kierujesz się wystawiając ocenę.

Na pytanie „co sprawdzać i oceniać?” należy odpowiedzieć- treści nauczania opanowane przez uczniów (Niemierko 1991). Oznacza to, że sprawdzaniem obejmujemy treści planowane, to znaczy wszystkie cele poznawcze, rodzaje materiału i poziomy wymagań programowych. W tym celu dobieramy **reprezentacje** (próbę) danej treści do sprawdzenia wiadomości i umiejętności danego ucznia. Reprezentację należy wyważyć, tzn. proporcjonalnie ująć wszystkie kategorie celów nauczania i działów materiału nauczania (tematów) na każdym poziomie wymagań. Ustalenie wymagań programowych obejmuje:

- wybór kryterium oceny
- powarstwowanie treści nauczania
- budowę skali ocen (stopni szkolnych)
- zastosowanie skali oceny w sprawdzeniu osiągnięć ucznia i przyporządkowanie mu oceny (stopnia).

Nauczyciel powinien zbudować własny system oceniania osiągnięć uczniów, zaakceptowany przez dyrektora szkoły i podać do wiadomości uczniom i ich rodzicom. Nauczycielski system oceniania powinien być spójny z przedmiotowym i wewnątrzszkolnym systemem oceniania.

Forma planu wynikowego dla przedmiotu „Wychowanie fizyczne” w różnych szkołach może być inna. Przy tak opracowanym planie pracy dydaktycznej, nauczyciel w swojej pracy dydaktycznej posługuje się dwoma dokumentami opracowanymi przez siebie tj. rozkładem materiału i wymaganiami programowymi oraz posiada własny przedmiotowy system oceniania .

Propozycje:

Propozycja A:

Bloki tematyczne z „podstawy programowej	Liczba godz.	Wymagania programowe ¹ Uczeń potrafi:	Poziom ¹ wymagań
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

¹Przy konstruowaniu wymagań programowych używamy czasowników operacyjnych oznaczających czynności w formie bezokolicznika rodzaju dokonanego np. określić, zdefiniować, zmierzyć, narysować, ocenić, wykonać, sprawdzić itp.

propozycja B:

Tytuł cyklu programowego (tematycznego) (liczba godz.)	Wymagania programowe ¹ Uczeń potrafi:	Poziom ² wymagań
I		
II		

Propozycja C:

Cykl programowy (temat cyklu)	Nr lek.	Temat zajęć	Licz. godz.	Wymagania programowe ¹ Uczeń potrafi:	Poziom ³ wymagań

Propozycja D:

Lp.	Temat bloku programowego (Podstawa programowa)	Liczba Godzin	Tematy cykli programowych (liczba godzin)	Wymagania programowe ¹ Uczeń potrafi:	Poziom ⁴ Wymagań	Sposoby sprawdzania osiągnięć

² Wymagania konieczne (K), Wymagania podstawowe (P), Wymagania rozszerzające (R), Wymagania dopełniające (D), Wymagania wykraczające (W)

Ocenianie w procesie wychowania fizycznego

Ocenianie wspierające (Klemens Stróżyński)

W dobie reformy, w okresie budowania wewnątrzszkolnych systemów oceniania coraz większą uwagę zwraca się na zalety oceny wspierającej. Oceny szkolne można podzielić na dwie kategorie: oceny sumujące i oceny wspierające. Oceny sumujące są wystawiane na progach edukacyjnych, czyli wtedy, kiedy uczeń zdaje egzamin wstępny bądź kończy szkołę. Mają one za zadanie poinformowanie, czy uczeń poradzi sobie w nowej szkole albo czy spełnił stawiane mu wymagania. Zawierają więc diagnozę wiedzy i umiejętności ucznia, nie jest natomiast ich zadaniem wspieranie jego rozwoju. Natomiast wszystkie oceny śródroczne, a także - pod wieloma względami - oceny roczne powinny być ocenami wspierającymi, stymulującymi rozwój ucznia.

Ocena powinna, w miarę możliwości, precyzyjnie określać poziom wiedzy i umiejętności ucznia. Sposób zakomunikowania oceny uczniowi (Niemierko), jest tak samo ważny jak jej wysokość. I to jest klucz do zrozumienia istoty oceniania wspierającego! Jeżeli nauczyciel nie jest w stanie ustalić oceny adekwatnej do wiedzy i umiejętności ucznia, to zawsze może tę ocenę tak zakomunikować uczniowi, że wesprze to jego rozwój, a nie zahamuje. Ocena bowiem albo motywuje do pracy, albo zniechęca. Pomaga lub przeszkadza osiągać lepsze wyniki.

Przepisy szkolne mówią, że każda ocena musi być uzasadniona (opatrzone komentarzem), ale rzeczywistość jest nader pesymistyczna (swoje badania na ten temat przedstawiłem w czasopiśmie "Nowe w Szkole", luty-kwiecień 1999).

Ocena wspierająca zawiera więc wskazówki dla dalszej pracy ucznia i w ten sposób pomaga mu w uzyskiwaniu osiągnięć. Pierwszym warunkiem oceny wspierającej jest więc instrukcja postępowania dla ucznia. Warunkiem kolejnym jest sformułowanie tej oceny w sposób przyjazny, zwany kodem pozytywnym. Zwróćmy uwagę, że oceniamy osiągnięcia ucznia, a nie jego niedostatki. Nagroda za sukces powinna być więc większa niż kara za uchybienie. Jest to zasada skutecznej dydaktyki: najpierw wskazać uczniowi zalety jego pracy czy odpowiedzi, a w dalszej kolejności wady. Inną zasadą formułowania oceny wspierającej, jest posługiwanie się pozytywnym kodem. Dotyczy to sposobu formułowania opinii w ten sposób, aby zrezygnować z retoryki zarzutu na rzecz retoryki postulatu. Zamiast: "Piszesz niechlujnie", powinniśmy powiedzieć: "Pisz starannie". Zamiast: "Praca chaotyczna", napiszmy: "Staraj się uporządkować materiał, może ci w tym pomóc zrobienie planu przed napisaniem pracy". Zamiast: "Praca niespójna", możemy udzielić rady, rezygnując z zarzutu: »Kończąc jedną myśl i zaczynając drugą, staraj się je powiązać, stosując takie sformułowania łączące, jak: "kolejnym dowodem", "innym przykładem", "odmiennie rzecz przedstawia« itp.

System oceniania wspierającego (D.Softys, M.K.Szmigiel 1999)

Cel oceniania	ukierunkowanie i stymulowanie rozwoju potencjalnych możliwości i potrzeb ucznia
Filozofia oceni ania	filozofia sukcesu - wiary we własne możliwości
Motywacja	głównie wewnętrzna - motywacja pozytywna
Treść ocen	wartościowa informacja o stanie osiągnięć, sukcesach, brakach i postępach
Cechy oceniania	trafne - zgodne z potrzebami rzetelne - wiarygodne, pewne obiektywne - bezstronne, oparte o jednolite wymagania przyjazne - nakierowane na pomoc systematyczne - ciągłe jawne - o znanych kryteriach, procesach i wynikach
Charakter procesu	aktywny - z udziałem uczniów i rodziców
Podstawa oceniania	diagnoza wstępna - i rozpoznanie kontekstu osiągnięć
Metody sprawdzania	różnorodne - stosowne do celów edukacji
Metody rejestrowania osiągnięć i postępów	„ karty obserwacji ” - karty osiągnięć i wysiłków, itp.
Analiza wyników	głównie jakościowa
Główne aspekty analizy wyników	sukcesy i postępy w osiągnięciach i wysiłkach
Spodziewane skutki psychologiczne	samocena , samorozwój , wiara we własne możliwości, odpowiedzialność , aktywność , otwartość , kreatywność , i inne

Przedmiot i kryteria oceniania w procesie wychowania fizycznego

Kontrolę i ocenę można rozpatrywać jako działania nauczyciela umożliwiające podejmowanie właściwych decyzji dotyczących nauczania i uczniów (Arends 1995). **Kontrola** odnosi się do wszelkich czynności nauczyciela gromadzenia i scalania informacji o uczniach i klasie. **Ocenianie** to proces dochodzenia do opinii lub przypisywania wartości. Sprawdzian na przykład jest techniką kontroli przeznaczoną do zebrania informacji o tym, ile uczniowie wiedzą na jakiś temat. Wystawienie stopnia jest aktem oceny, ponieważ nauczyciel określa, jakiej wartości odpowiada uzyskana informacja. Ze względu na **cel** możemy wyróżnić:

- **ocenianie kształtujące** – informacje zebrane przed rozpoczęciem nauki albo podczas nauczania, nie służą one wartościowaniu pracy ucznia, ale wyznaczają sposób pracy z uczniem
- **ocenianie zbierające** – zmierza do wykorzystania informacji o uczniach już po zakończeniu nauki. Ma na celu stwierdzić w jakim stopniu osiągnięcia danego ucznia, grupy, nauczyciela odpowiadają założonym celom dydaktycznym. Służy więc **ocenie osiągnięć**. Na tej podstawie nauczyciel ustala, jaki stopień wystawić i co powiedzieć uczniom i rodzicom.

Ponadto dla oceniania szkolnego wydaje się nam bardzo istotne wyróżnienie innych typów oceniania, takich jak (Cohen, Manion, Morisson 1999):

- **ocenianie kryterialne** - (ocena kryterialna) - wyznacza graniczne poziomy kompetencji minimalnych, poniżej których uznaje się, że uczniowie nie osiągnęli wyznaczonych kryteriów i powyżej których można za osiągnięcie kryteriów wystawić różne stopnie
- **ocenianie różnicujące** - (ocena różnicująca) - mierzy osiągnięcia ucznia w porównaniu z osiągnięciami innych uczniów
- **ocenianie diagnostyczne** - stosuje się przy formalnym poświadczeniu poszczególnych potrzeb edukacyjnych ucznia lub dokładnego opisanie problemu. Łączy się z ocenianiem kształtującym, które określa program udoskonaleń. Ocenianie diagnostyczne i kształtujące wymaga wydawania osądów co uczniowie mają robić i dlaczego w następnej kolejności
- **ocenianie ipsatywne** - w którym uczniowie sami określają warunki wyjściowe, cel przyszłej nauki i osiągnięcia w określonych ramach czasowych. Pozwala to na zastanowienie się nad własną nauką.

Ocenianie sumujące, diagnostyczne i kształtujące odgrywa istotną rolę w planowaniu zajęć. Ocenianie sumujące dostarcza danych o osiągnięciach. Ocenianie diagnostyczne analizuje i ujawnia przyczyny osiągnięć i ich obszary. Jest to etap planowania, na którym wydawana jest opinia o poziomie spełnienia kryterium powodzenia. Ocenianie kształtujące określa nowe cele i sposoby ich osiągnięcia. Ocenianie ipsatywne może nie mieć związku z oceną formalną pod względem formy i rozłożenia w czasie, ale jest bezpośrednim wstępem do prowadzenia kart osiągnięć ucznia. Stanowi równoległe, uzupełniające rozwiązanie przy opracowywaniu planu zajęć.

Jedną z funkcji szkoły jest ważny proces społecznej selekcji, której cyfrowym wyrazem są uzyskane przez ucznia **oceny**. Aby mogła ona spełniać swe zasadnicze funkcje (społeczną, dydaktyczną i wychowawczą) musi być sformułowana zgodnie z jej podstawowymi cechami:

- obiektywność
- jawność
- instruktywność
- element mobilizacji do pracy.

Ocena w pracy pedagogicznej nie zawsze jest wyrażona stopniem. Możemy wyróżnić różne formy oceny: stopień (nota szkolna), plusy i minusy, aprobata i dezaprobata, opis, komentarz, recenzja, charakterystyka odpowiedzi.

W praktyce dydaktycznej należy zwrócić uwagę na trzy rodzaje ocen (Kupisiewicz 1996, Półturzycki 1998): **końcowe, etapowe i bieżące**. Wszystkie one powinny być stosowane **w łącznym zakresie treści i celów** kształcenia. Zarówno w dziedzinie zdobywania wiadomości, umiejętności jak i postaw uczniów na bieżąco, czy jako cząstkowe podsumowanie (oceny etapowe) a także w końcowej ocenie promocyjnej.

W projektowaniu efektywnych programów kontroli i oceny powinny nauczycielowi pomóc wskazówki:

- upewnij się, że istnieje zgodność między treścią nauczania a zadaniami sprawdzianu
- sprawdzaj często
- sprawdzaj wszystkie kategorie wyników (umiejętności, wiadomości, postawy)
- bądź sprawiedliwy i bezstronny
- wyraźnie objaśnij, na czym polega egzamin i czym kierujesz się wystawiając ocenę.

Na pytanie „co sprawdzać i oceniać?” należy odpowiedzieć- treści nauczania opanowane przez uczniów (Niemierko 1991). Oznacza to, że sprawdzaniem obejmujemy treści planowane, to znaczy wszystkie cele poznawcze, rodzaje materiału i poziomy wymagań programowych. W tym celu dobieramy **reprezentacje** (próbę) danej treści do sprawdzenia wiadomości i umiejętności danego ucznia. Reprezentację należy wyważyć, tzn.

proporcjonalnie ująć wszystkie kategorie celów nauczania i działań materiału nauczania (tematów) na każdym poziomie wymagań. Ustalenie wymagań programowych obejmuje:

- wybór kryterium oceny
- powarstwowanie treści nauczania
- budowę skali ocen (stopni szkolnych)
- zastosowanie skali oceny w sprawdzeniu osiągnięć ucznia i przyporządkowanie mu oceny (stopnia).

W odniesieniu do realizacji programowych założeń wielostronnego kształcenia i wychowania fizycznego, kontrola ocena powinna obejmować nie tylko efekty pracy, ale również skuteczność podmiotowych działań ucznia z nią związanych. Oznacza to stopniowe wzbogacanie **zewnętrznej kontroli i oceny wewnętrzną samokontrolą i samooceną**. Punktem wyjścia planowania kontroli i oceny przez nauczyciela powinno być uwzględnienie czynności kontrolno-oceniających oraz samokontrolno- samooceniających powiązanych dążeniem i nauczyciela i ucznia do osiągania tych samych celów, lecz przez inną hierarchię zadań (Botwiński 1985). Nauczyciel jest postacią wiodącą, ale jego działania i działania nauczyciela są zintegrowane, chociaż same czynności kontrolno-oceniające i samokontrolno-samooceniające są od siebie niezależne.

Przedmiotem kontroli i oceny w procesie dydaktycznym winno być to, co było przedmiotem kształcenia i wychowania fizycznego w określonym okresie czasu.

Propozycja zadań kontrolno-oceniających z uwzględnieniem różnych form oceniania (Guła-Kubiszewska, Lewandowski, 2003)

Przedmiot kontroli i oceny	Parametry pomiarowe	Forma oceny
1. stan rozwoju fizycznego	wysokość ciała, masa ciała, pojemność życiowa płuc, wydolność układu krążenia, postawa ciała	opisowa
2. poziom sprawności motorycznej	zdolności kondycyjne: siła, szybkość, wytrzymałość, zdolności koordynacyjne: orientacja, szybkość reakcji, różnicowanie kinestetyczne, równowaga,	opisowa
3. poziom umiejętności w indywidualnych i zespołowych formach aktywności ruchowej	Umiejętności techniczne, taktyczne, rekreacyjne, utylitarne, zdrowotne, twórcze,	stopień
4. poziom sprawności organizacyjnej	organizacja zajęć ruchowych, rekreacyjnych w klasie, grupie rówieśniczej, dla własnego rozwoju	stopień
5. wiadomości z zakresu kultury fizycznej	związane z budową ciała i jego obiektywnych potrzebach, rozwijania potencjału motorycznego, wydolności funkcjonalnej organizmu, wpływ środowiska na człowieka i przeciwdziałanie jego negatywnym skutkom, sposoby kontroli sprawności fizycznej,	stopień

	higiena ogólna i osobista, profilaktyka i korekcja wad postawy, żywienie i dietetyka, higiena pracy i wypoczynku, bezpieczeństwo, pierwsza pomoc, organizacja i przepisy zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych, kultura zawodnika i kibica, historia i tradycje KF w Polsce i na świecie	
6. postawy wobec wartości ciała (samodzielność działań w zakresie dbałości o ciało)	bieżące prowadzenie dzienniczka samokontroli i samooceny (DSiS) - własne opinie o uzyskanych wynikach, samodzielność w prowadzeniu prób pomiarowych związanych z rozwojem organizmu	stopień
7. postawy wobec zajęć ruchowych	aktywność na zajęciach lekcyjnych, pozalekcyjnych, frekwencja na zajęciach, przestrzeganie zasad i regulaminu,	opisowa

Przystępując do projektowania systemu kontrolno- oceniającego nauczyciel powinien odpowiedzieć sobie na następujące pytania:

1/ co zgodnie z moim oczekiwaniem uczeń powinien umieć zrobić- **zakres zadania kontrolnego**

2/ w jaki sposób uczeń mógłby wykazać, że się nauczył- **kryteria oceny**

3/ jakie efekty zachowania ucznia uznaję za dowód, że się nauczył- **skala oceny**.

Dobrze zbudowany szkolny system oceniania powinien odpowiadać określonym kryteriom merytorycznym. Można wymienić sześć postulatów, które szczegółowo charakteryzują współczesne systemy oceniania (Muszkieta, 2004):

1. postulat: **użyteczność** - ocenianie powinno wskazywać, co jest najważniejsze dla uczniów w procesie uczenia się i być na to nakierowane;
2. postulat: **wspomaganie procesu uczenia się i nauczania** – ocenianie powinno wspierać i wzmacniać proces nauczania i uczenia się; ćwiczenia i zadania powinny angażować uczniów a ocenianie stwarzać okazje do samooceny i podnoszenia jakości pracy ucznia.
3. postulat: **wielowątkowość** – w procesie oceniania powinno się stwarzać sytuacje, w których każdy uczeń będzie miał możliwości do zademonstrowania swej wiedzy i umiejętności. Należy przy tym pamiętać, że: (1) każdy uczeń może demonstrować swą wiedzę i umiejętności różnymi metodami i drogami, w różny sposób, mając prawo do wyboru; (2) uczniowie mają rozmaite doświadczenia środowiskowe, kulturowe, etniczne i socjalne, które mogą mieć znaczący wpływ na rozumienie problemów, ich rozwiązanie i uzasadnianie; (3) wyniki procesu oceniania powinny motywować uczniów do uczenia się na wyższych poziomach, ocenianie powinno dostarczyć informacji o tym, czego uczeń się już nauczył i o tym czego powinien się uczyć w najbliższej przyszłości, aby podnieść swoje kompetencje; (4) wszystkie osoby biorące udział w procesie oceniania powinny być w stanie zinterpretować wyniki, oceniać efektywność nauczania, zaplanować działania na przyszłość.
4. postulat: **otwartość** – każdy aspekt i faza oceniania powinny być dostępne dla wszystkich zainteresowanych i otwarte na proces analizy i weryfikowania. Otwartość oznacza, że: (1) nauczyciele są zaangażowani w każdy etap procesu oceniania, począwszy od planowania i budowy narzędzi, a skończywszy na wnioskowaniu; (2) uczniowie wiedzą, czego się uczą i czego będą się uczyć oraz czego się od nich oczekuje, aby mogli porównywać swoje osiągnięcia ze znanymi im standardami; (3)

Standardy, a także inne dokumenty, są publikowane i znane szkołom, rodzicom, pracodawcom, środowisku; (4) przykładowe ćwiczenia, kryteria punktowania zadań, przykłady prac uczniów są publikowane i powszechnie dostępne; (5) wyniki badań i wnioski z nich wypływające są upowszechniane poprzez publikacje.

5. postulat: **pewność wnioskowania** – materiał zgromadzony w procesie oceniania powinien umożliwiać wysoką pewność wnioskowania co do umiejętności i kompetencji uczniów. Należy więc: (1) bazować na ćwiczeniach, które w sposób klarowny formułują oczekiwania w stosunku do wiedzy, umiejętności i postaw; (2) wykorzystywać różnorodne źródła informacji dotyczących umiejętności ucznia i różne formy notowania jego osiągnięć; (3) uprzedzać i eliminować ujemne wpływy różnych elementów; (4) stosować w nauczaniu ćwiczenia i problemy, które będą używane w procesie oceniania.
6. postulat: **spójność wewnętrzną** – każdy składnik systemu oceniania powinien być zgodny ze standardami nauczania, standardami oceniania, programem rozwoju szkoły. Niezależnie od tego, czy ocenianie dokonywane jest przez nauczyciela, czy też osobę z zewnątrz powinna być zapewniona: (1) zgodność celów oceniania z programami nauczania; (2) zgodność testów, zadań i problemów z planem i celami oceniania; (3) możliwość stosowania ekspertyz w każdym momencie procesu oceniania.

Przystępując do budowania przedmiotowego systemu oceniania każdy nauczyciel, a raczej grupa nauczycieli jedнопredmiotowych, ma do dyspozycji trzy możliwości. Można przyjąć gotowe rozwiązanie (np.: z publikacji, innej szkoły), można wybrane dobre rozwiązanie zaadaptować do warunków danej szkoły lub można zbudować własny – autorski system od podstaw.

Ocena szkolna jest informacją o wyniku kształcenia wraz z komentarzem dotyczącym tego wyniku. Komentarz dotyczy zwykle: warunków uczenia się, sposobu uzyskania informacji o wyniku oraz poprawnej interpretacji wyniku, sposobu wykorzystania tej informacji w toku dalszego uczenia się (Niemierko 1999).

Ocenianie jest procesem i systemem, który ma wspomagać pracę nauczycieli i rodziców nad sprawnym i mądrym wchodzeniem w życie młodego pokolenia. Ocenianie ma pomóc uczniowi, a pomoc ta sprowadza się do takich aspektów, jak (Kosińska 2000):

1. Poznanie własnych możliwości – poddając się ocenianiu uczeń dowiadyuje się, jaki posiada zakres wiedzy z danej dziedziny, jakie musi nabyć umiejętności i co jeszcze powinien zrobić, aby podnieść swój poziom wiedzy. Wystawiając ocenę cyfrową, nauczyciel informuje, jakie miejsce w skali 1-6 uczeń zajmuje pod względem posiadanych umiejętności i wiadomości. Ta informacja jest rzetelna przy jednoczesnym stosowaniu komentarza do oceny cyfrowej i przy założeniu, że uczeń zna kryteria ocen na dany poziom.
2. Rozwój psychospołeczny – ocena ma wpływ na określenie siebie w stosunku do innych osób w tej samej grupie społecznej. Uczeń otrzymujący ocenę słowną i cyfrową kontroluje swój status ucznia w grupie rówieśniczej i może zmieniać go, sterując swoim procesem uczenia się, podnosząc kwalifikacje i kompetencje. Nadzieja na poprawę oceny może i powinna działać mobilizująco na zaangażowanie ucznia w naukę.
3. Budowanie właściwej motywacji- wystawienie i skomentowanie oceny przyczynia się do wzbudzenia nadziei, że może być lepiej przy spełnieniu określonych przez nauczyciela warunków oraz że poziom wiedzy, umiejętności i postaw plasuje się w adekwatnym miejscu skali ocen szkolnych. Motywacja do nauki oparta jest zawsze na poczuciu zadowolenia i nadziei werbalizowanej przez osobę znaczącą i kompetentną czyli nauczyciela. Nieznaczący i niekompetentny, bez autorytetu nauczyciel nie będzie pozytywnie wpływał na motywację uczniów do nauki, do samorozwoju, do autokreacji.

4. Kształtowanie zainteresowań- odpowiedni komentarz do oceny, zachęcający ucznia do pracy nad własną karierą, może mieć decydujący wpływ na ukierunkowanie, rozwój i utwierdzenie zainteresowań związanych z danym przedmiotem, obszarem edukacyjnym.
5. Nabywanie wiedzy- stan wiedzy i umiejętności musi być co jakiś czas sprawdzany i oceniany, aby uczeń zdawał sobie sprawę z własnych możliwości predyspozycji oraz by mógł podnosić poziom swoich kwalifikacji i kompetencji w danym zakresie

Stopień szkolny jest symbolem (słownym, cyfrowym, literowym) spełnienia określonych wymagań programowych.. Stopnie szkolne tworzą określonej długości skalę stopni szkolnych, która, jak każda skala pomiarowa, jest systemem symboli przedstawiających wyniki pomiaru (Niemierko 1999). Ocena ucznia z każdego przedmiotu powinna spełniać trzy funkcje:

- **dydaktyczną** (informacyjną, sterującą) – ocena ma być miernikiem wyników pracy ucznia, określać, na jakim poziomie występuje wiedza, umiejętności i postawy ucznia, jakie są w nich luki, co należy uzupełnić w przyszłości.
- **wychowawczą** (motywującą, aktywizującą) – poprzez ocenianie nauczyciel wpływa na sferę emocjonalną, wychowuje poprzez kształtowanie właściwych i pożądaných postaw i nastawień, rozwija zainteresowania nauką, pobudza wolę do samodzielnej pracy i brania odpowiedzialności za swój proces edukacyjny.
- **społeczną** – wskazuje miejsce ucznia w grupie społecznej (np. klasie). Ocena daje informację o tym, jaką pozycję w kategorii ucznia dobrego osiąga konkretne dziecko, jaka jest obecna sytuacja i jakie mogą być prognozy (przewidywania) na przyszłość.

Należy odpowiedzieć na dwa pytania: co oceniać (przedmiot oceny) i jak oceniać (kryteria i skala oceny).

Przedmioty i kryteria kontroli i oceny ucznia z wychowania fizycznego (Muszkiet 1998)

Przedmiot oceny (co oceniać?):	Kryteria i narzędzia oceny (jak oceniać?):
<p>1. Rozwój fizyczny: - pomiary antropometryczne (wysokość ciała, masa ciała, obwód w większych grup mięśniowych, fałdy skórno-tłuszczowe); - pomiary fizjologiczne (pojemność życiowa płuc, rytm oddechu, rytm tętna, wydolność pracy serca, ciśnienie tętnicze krwi); - postawa ciała (wady i odchylenia postawy ciała, proporcje, zakresy ruchów w stawach).</p>	<p>- obserwacja; pomiary wykonywane przez higienistkę szkolną i lekarza (kontrola dokumentacji zdrowotnej ucznia); pomiary wykonywane samodzielnie przez uczniów i nauczyciela wf.</p>
<p>2. Umiejętności: - technika i taktyka wykonania poszczególnych elementów nauczanych dyscyplin i konkurencji (umiej. rekreacyjno-sportowe, ruchowe); - utylitarne; - organizacyjne (umiejętność organizacji czasu wolnego, zawodów sportowo-rekreacyjnych, sędziowanie, samokontrola).</p>	<p>- testy nauczycielskie zgodne z planem pomiaru osiągnięć uczniów w zakresie umiejętności ruchowych, organizacyjnych i utylitarnych; sprawdziany; organizacja zawodów i festynów rekreacyjno-sportowych; sędziowanie.</p>
<p>3. Sprawność fizyczna (psychomotoryczność): - zdolności kondycyjne i koordynacyjne; - sprawność fizyczna związana ze zdrowiem (Heath-Related Fitness); - sprawność fizyczna związana z osiągnięciami (Performance-Related Fitness).</p>	<p>- testy sprawności fizycznej (np. wg koncepcji „H-RF” : test YMCA, Eurofit, Fitnessgram, AAHPERD) i inne próby testowe.</p>
<p>4. Wiedomości o KF</p>	<p>- sprawdziany; testy; odpowiedzi; prowadzenie zajęć; prowadzenie zeszytów, teczek, dzienniczków, itp.</p>
<p>5. Postawy, nastawienia i zachowania: (prozdrowotne, prosomatyczne), stosunek do wychowania fizycznego, aktywność, zaangażowanie, wartości.</p>	<p>- obserwacja, udział w zawodach, festynach, przynależność do klubów i sekcji, działalność społeczna na rzecz np. UKS, SKS itp.</p>

Skuteczność pracy dydaktyczno-wychowawczej znacznie wzrasta przy wykorzystaniu elementów samokontroli i samooceny w procesie nauczania i uczenia się. Zwalnia to bowiem nauczyciela z obowiązku ciągłej kontroli nad wszystkimi jej zakresami, a umożliwia w wielu dziedzinach tylko doraźne, sporadyczne jej występowanie.

Samokontrola i samoocena nie zastępują kontroli i oceny osiągnięć ucznia tylko je wzbogacają i dynamizują, a jednocześnie przyczyniają się do rozwinięcia pracy dydaktycznej, wychowawczej i organizacyjnej.

Umiejętności kontroli i oceny własnej pracy jest jednym z warunków skutecznego przygotowania się do zajęć szkolnych, a także każdego skutecznego działania. Zadaniem szkół jest przygotowanie uczestników i absolwentów do należytej samokontroli własnej pracy i rzetelnej samooceny. W tej dziedzinie widoczne są jeszcze duże zaniedbania i duże potrzeby, ale bez urzeczywistnienia ich nie może być mowy o podniesieniu jakości pracy dydaktycznej i wychowawczej w szkołach (Pólturzycki 1998).

W procesie kształcenia dzieci w początkowym etapie edukacji decydującą rolę odgrywa ocena wystawiana przez nauczyciela. Wraz ze stażem ucznia w szkole następuje przeniesienie ciężaru oceniania na ucznia. Stosujemy coraz częściej samoocenę i samokontrolę. Samoocena i samokontrola ma w ostateczności doprowadzić do samokształcenia się wychowanka i przygotować go do życia dorosłego w określonym społeczeństwie i rodzinie.

Właściwie pojęta kontrola i ocena procesu wychowania fizycznego winna służyć:

- wdrażaniu uczniów do systematycznej samokontroli i samooceny rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej,
- wzmagananiu zainteresowania uczniów aktywnością ruchową,
- pozyskiwaniu przez nauczyciela i uczniów informacji o stanie procesu nauczania i uczenia się,
- obiektywnemu pomiarowi osiągnięć uczniów,
- podsumowaniu efektów pracy nauczyciela,
- zwiększeniu zainteresowania rodziców problemem zdrowia i stanu rozwoju fizycznego dzieci (Jeziarski 1999).

Uwarunkowania oceniania (Muszkieta 1998):

<p>Pa co? diagnozowanie sprawności, umiejętności, wiedzy, postaw, zachowań, uwarunkowań społeczno-rodzinnych dla właściwego programowania i planowania pracy dydaktyczno-wychowawczej; - informacja dla ucznia i rodziców; - motywowanie; - dla systematycznej samokontroli i samooceny</p>	<p>Kto? - nauczyciel > - uczeń → - uczeń → - uczeń → - nauczyciel →</p>	<p>Kogo? > ucnia → ucnia → siebie → nauczyciela → siebie</p>
↑	↑	↑
↓	↓	↓
<p>Kiedy? - systematycznie w ciągu semestru; - na zakończenie semestru; - na każdej lekcji (werbalnie, gestami);</p>	<p>Jak? - testy nauczycielskie; - testy sprawności fiz.; - obserwacja; - system punktowy, - sprawdziany i odpowiedzi; - samoocena i samokontrola (dzienniczki, karty samooceny); - prowadzenie fragmentów lekcji; - organizacja zajęć, zawodów, itp.; - udział w zawodach;</p>	<p>Co? - postawy, zachowania; - aktywność, frekwencja; - wiadomości; - umiejętności; - sprawności; - rozwój fizyczny; - postępy i stan;</p>

METODY I FORMY OCENIANIA W PROCESIE EDUKACYJNYM (Pólturzycki 1999)

METODY OCENIANIA	Formy oceniania
<p>TRADYCYJNE: metody kontroli połączone z oceną (nie mają obliczonych i przygotowanych kryteriów i miar ocen, określa się je w trakcie odbywanej kontroli):</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. kontrola ustna 13. kontrola pisemna 14. praca z książką 15. zajęcia i ćwiczenia praktyczne (sprawdzian umiejętności) 16. analiza pomocy naukowych 17. kontrola graficzna 18. praca pisemna z obroną 19. referaty i odczyty 20. system zaliczeń 21. obserwacja 22. testy pedagogiczne <p>MASOWEJ I TECHNICZNEJ KONTROLI (posiadają ścisły system oceniania- pkt):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. testy , szablony, wzorniki 2. karty perforowane 3. maszyny dydaktyczne 4. układy sygnalizacyjne 	<p>Ze względu na organizację:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. indywidualna 5. frontalna 6. kondensacyjna <p>ze względu na sposób dokumentowania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. formalne- stopień (nota szkolna) 2. nieformalne: <ul style="list-style-type: none"> - stopnie pozorne (dobrze- źle, zaliczone- niezliczone) - plusy, minusy - wyrażenia zastępujące stopnie (świetnie, doskonale..) - potwierdzenia lub zaprzeczenia (tak, nie) - aprobata (wystarczy) lub dezaprobata (wystarczy) - komentarz, opis, recenzja, charakterystyka - punkty - wyrażenia dwuznaczne (no.no.., może to prawda...)

Dekalog oceniania osiągnięć uczniów (Muszkieta 1998):

1. Uczeń jest podmiotem wszelkich działań nauczyciela.
2. Stosuj czytelne, obiektywne i sprawiedliwe kryteria oceny ucznia. „Lepsze są najgorsze kryteria niż ich brak”. Na pierwszej lekcji w nowym roku szkolnym zapoznaj uczniów ze swoimi wymaganiami i kryteriami kontroli i oceny.
3. Aby coś sprawdzić i ocenić najpierw należy tego nauczyć.
4. Oceniając umiejętności, psychomotoryczność i wiadomości miej na uwadze stan bieżący (poziom), a przede wszystkim postęp ucznia.
5. Sprawdzając poziom sprawności fizycznej i umiejętności ruchowych (techniczno-taktycznych) uwzględniaj różne predyspozycje i stan rozwoju psychofizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i motorycznego każdego ucznia.
6. Ocena z pomiarów komponentów sprawności fizycznej ucznia nie może decydować o ocenie końcowej z wychowania fizycznego.
7. Każdy uczeń zasługuje na ocenę co najmniej dobrą z wychowania fizycznego i każdy może otrzymać ocenę celującą.
8. Nie używaj ocen do karania ucznia.
9. Staraj się unikać ocen niedostatecznych i dopuszczających z wychowania fizycznego. Wyższa ocena motywuje, zaniżona powoduje negatywną motywację.
10. Naucz ucznia samooceny i samokontroli własnych umiejętności, sprawności, wiedzy, rozwoju psychofizycznego, zachowań i postaw, które są bardziej celowe i efektywne w procesie kształcenia i wychowania.

Wewnętrzny system oceniania (WSO)

- Dokument ogólnoszkolny, regulujący zasady oceniania uczniów w sposób ogólny, dotyczy wszystkich przedmiotów nauczania, zawiera strategie pedagogiczne i rozwiązania szczegółowe dla wszystkich przedmiotów (np. podział wymagań uczniów na podstawowy-warunkuje dalsze zdobywanie wiedzy, i ponadpodstawowy- rozwija zainteresowania i uzdolnienia uczniów)
- Opisuje zasady oceniania zachowania uczniów.

Wewnątrzszkolne ocenianie w odniesieniu do wychowania

Przedmiotowy system oceniania (PSO)

- Jest rozwinięciem WSO,
- uwzględnia specyfikę danego przedmiotu nauczania pod względem metod sprawdzania wiedzy i umiejętności - oraz metod nauczania

Wewnątrzszkolne ocenianie w odniesieniu do wychowania fizycznego powinno określać:

- obszary oceniania
- przedmiot oceny w każdym obszarze (co będzie oceniane?)
- szczegółowe kryteria oceny w każdym obszarze, w tym skalę ocen (jak i kiedy będzie to oceniane?)
- sposób przejścia od ocen bieżących do oceny semestralnej i końcoworocznej.

Znaczenie rozpoznania pedagogicznego w szkolnym wychowaniu fizycznym

Główne sposoby poznawania uczniów

- Obserwacja
- Ankiety
- Wywiad i rozmowa
- Socjometria
- Testy pedagogiczne

Zakresy diagnozy pedagogicznej

- Diagnoza osobnicza
- Diagnoza grupowa
- Diagnoza środowiskowa

Etapy diagnozowania

1. Identyfikacji- zebranie faktów i ich sklasyfikowanie
2. Wyjaśniania- wyjaśnienie genezy stwierdzonych faktów
3. Rozumienia- wyjaśnienie znaczenia stwierzonego faktu z punktu widzenia realizowanych celów
4. Przewidywania- ustalenie fazy rozwoju (ucznia, klasy)
5. Prognoza- racjonalne projektowanie potrzebnych zmian, modyfikacji i reorganizacji istniejącej sytuacji

Diagnoza osobnicza

- Wysokość i masa ciała (rozwój somatyczny)
 - Wiek rozwojowy- wiek kalendarzowy a wiek morfologiczny (siatki centylowe, wskaźnik masy ciała)
- Dojrzałość biologiczna
 - Skala Tannera, wiek menarche, wiek kostny, wiek zębowy
- Stan zdrowia i postawa ciała

Diagnoza osobnicza

- Sprawność motoryczna
 - Testy sprawności motorycznej (fizycznej)
 - Próby mierzące zdolności kondycyjne
 - Próby mierzące zdolności koordynacyjne (tylko wystandaryzowane)!
- Uzdolnienia ruchowe
 - Testy uzdolnień ruchowych
- Umiejętności techniczne i taktyczne w zakresie różnych rodzajów aktywności rekreacyjnej, użytecznej i sportowej (mogą być testy nauczycielskie)

Diagnoza osobnicza

- Umiejętności samodzielnego sterowania własnym rozwojem sprawności i odpoczynkiem w czasie wolnym
- Opanowanie wiedzy na temat kultury fizycznej
- Zamiłowania i zainteresowania,
- Postawy wobec KF- tylko wystandaryzowane kwestionariusze badania postaw wobec KF (SP- Strzyżewski, G/PG- Supińska)
- Warunki społeczno- bytowe rodziny
- Stopień przystosowania społecznego
- Neurotyczność i poczucie wartości własnej

Diagnoza grupowa

- Zwartość grupy społecznej i interakcje pomiędzy jej członkami
- Istnienie nieformalnych grup społecznych
- Zespoły uczniowskie wymagające specjalnej opieki
- (techniki socjometryczne: Zgadnij kto?, Plebiscyt życzliwości, Szeregowania rangowego- wersja oryginalna)

Diagnoza środowiskowa

- Nastawienie do spraw kultury fizycznej i możliwości współpracy z dyrektorem szkoły i członkami rady pedagogicznej
- Nastawienie do spraw kultury fizycznej i możliwości współpracy z członkami Rady Rodziców, klubami sportowymi, służbą zdrowia

Diagnoza środowiskowa

- Tradycji kultury fizycznej w szkole i klimatu społecznego względem niej
- Stanu urządzeń sportowych, sprzętu i przyborów oraz możliwości wykorzystania urządzeń pozaszkolnych
- Osobliwości terenu i warunków klimatycznych

DIAGNOZA OSOBNICZA

Sprawność fizyczna lub wydolność organizmu

- CEL:.....
- METODA:.....
- Narzędzie badawcze:.....
- Badana grupa.....
- Zbiorczy arkusz wyników:

- **Analiza ilościowa:**

- **Analiza jakościowa:**

- **Wnioski:**

- **Prognoza pedagogiczna:**

HOSPITACJA

**UCZESTNICTWO PRZEDSTAWICIELI WŁADZ
SZKOLNYCH
LUB NAUCZYCIELI W ZAJĘCIACH SZKOLNYCH
W CELU DOKONANIA ICH ANALIZY
I EWENTUALNEJ OCENY;**

**MOŻE TO BYĆ RÓWNIEŻ UCZESTNICTWO W TYCH
ZAJĘCIACH KANDYDATÓW NA NAUCZYCIELI W
CELU ZDOBYWANIA ORIENTACJI W METODACH
PRACY DOŚWIADCZONYCH NAUCZYCIELI**

(Okoi W.)

PRZEBIEG HOSPITACJI:

- ZANOTOWANIE DANYCH FORMALNYCH O KLASIE
- ZAPISANIE CELÓW I ZADAŃ LEKCJI
- SPORZĄDZENIE NOTATEK Z PRZEBIEGU LEKCJI Z RÓWNOCZESNYM ZAPISYWANIEM WŁASNYCH UWAG, PYTAŃ PRZYDATNYCH DO PÓŹNIEJSZEJ ANALIZY LEKCJI (ZAPIS PRZEBIEGU LEKCJI POWINIEN BYĆ BARDZO SZCZEGÓŁOWY)
- ANALIZA HOSPITOWANEJ LEKCJI SKŁADAJĄCA SIĘ Z PYTAŃ I UWAG UCZESTNIKÓW HOSPITACJI, UWAG PROWADZĄCEGO LEKCJĘ I PODSUMOWANIA DOKONANEGO PRZEZ OSOBĘ PROWADZĄCĄ HOSPITACJĘ

RODZAJE HOSPITACJE w kontekście mierzenia jakości pracy szkoły (Półtorak, Warchoń, 2006)

- HOSPITACJA KONTROLNO- OCENIAJĄCA
- HOSPITACJA DORADCZO- DOSKONALĄCA
- HOSPITACJA DIAGNOZUJĄCA

**HOSPITACJA – ELEMENT MIERZENIA
JAKOŚCI PRACY SZKOŁY
(MEN, DZ.U. 2004, NR 89, POZ.845)**

HOSPITACJA KONTROLNO- OCENIAJĄCA

- OBSERWACJA POŁĄCZONA Z DOKONANIEM OCENY PRACY NAUCZYCZYCIELA
- PROWADZI JĄ DYREKTOR, WICEDYREKTOR LUB WIZYTATOR

**HOSPITACJA – ELEMENT MIERZENIA
JAKOŚCI PRACY SZKOŁY
(MEN, DZ.U. 2004, NR 89, POZ.845)**

HOSPITACJA DORADCZO- DOSKONALĄCA

- OBSERWACJA WARSZTATU PRACY NAUCZYCIELA, SPOSOBU PLANOWANIA PRACY, KONSTRUKCJI LEKCJI, WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW DYDAKTYCZNYCH, INDYWIDUALIZACJI NAUCZANIA, MOTYWOWANIA UCZNIÓW DO NAUKI, WŁAŚCIWEGO OCENIANIA
- CELEM JEST OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON NAUCZYCIELA, POMOC W DOSKONALENIU WARSZTATU METODYCZNEGO
- PROWADZI DYREKTOR BĄDŹ JEGO ZASTĘPCY

**HOSPITACJA – ELEMENT MIERZENIA
JAKOŚCI PRACY SZKOŁY
(MEN, DZ.U. 2004, NR 89, POZ.845)**

HOSPITACJA DIAGNOZUJĄCA

- OBSERWACJA UCZNIÓW, ICH WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I POSTAW
- OCENA PRACY NAUCZYCIELA OPIERA SIĘ NA OSIĄGNIĘCIACH UCZNIĄ- JEST TO WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI ODDZIAŁYWAŃ PEDAGOGICZNYCH
- PROWADZI DYREKTOR LUB JEGO ZASTĘPCA, TERMIN PROPONUJE NAUCZYCIEL

HOSPITACJA DIAGNOZUJĄCA LEKCJI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Narzędzie dla nauczyciela wychowania fizycznego

Data Klasa Liczba uczniów Prowadzący

Temat:

Zadanie wychowawcze usamodzielniające (ZU)

Motoryczność (M):

Umiejętności (U):

Wiadomości (W):.....

Przebieg lekcji	Uwagi i spostrzeżenia oraz syntetyczna ocena ¹
	<p style="text-align: center;">Ocena syntetyczna</p>

¹ Ocena syntetyczna- należy wskazać, miejsce realizacji zadań szczegółowych lekcji i oszacować poziom ich realizacji na podstawie osiągnięć uczniów w zakresie ZU, U, M, W (% uczniów)
wg skali: 1- nie zrealizowane (0%); 2- zrealizowane na niskim poziomie (25%);
3- zrealizowane na poziomie średnim (50%);
4- zrealizowane na poziomie dobrym (75%); 5- zrealizowane na poziomie bardzo dobrym (100%);

(OBJAŚNIENIE)

Data Klasa Liczba uczniów Prowadzący(nazwisko studenta)

Temat:(temat i zadania szczegółowe wpisujemy tak, jak poda student)

Zadanie wychowawcze usamodzielniające (ZU)

Motoryczność (M):

Umiejętności (U):

Wiadomości (W):.....

Przebieg lekcji	Uwagi i spostrzeżenia oraz syntetyczna ocena ²
<p>Należy wpisać kolejne zadania ćwiczenia, które obserwujemy na lekcji</p> <p>Uczniowie podają piłkę lekarską do partnera: górą, dołem,</p> <p>U wykonują rzut do kosza w biegu po ominięciu biernego obrońcy</p> <p>Jeden z uczniów został odpytany z przepisu błędu kroków</p> <p>gra szkolna 5x5</p>	<p>W tej części w miejscu, gdzie wg nas realizowane jest jedno z zadań szczegółowych (M, U, W, ZU) opisujemy, jak zostało ono zrealizowane od strony rzeczowej (doboru ćwiczenia), organizacyjnej (ustawienia U, środków dyd.) oraz skuteczności nauczania: na jakim poziomie uczniowie zrealizowali to zadanie</p> <p>Wystawiamy ocenę wg skali podanej poniżej (dla każdego zadania) Np. U stoją w parach naprzeciwko siebie na liniach bocznych boiska; 2 pary mają trudności z tak dużą odległością i nie wykonały zaleconego obciążenia (3 serie po 10 podań); M (siła mm RR)- 4</p> <p>16 uczniów ćwiczy strumieniem, duże przestoje w związku z czym wykonali małą liczbę powtórzeń, N nie koryguje błędów, tylko 8 U robi to dobrze U- 3</p> <p>N zaplanował, że UU zdefiniują pojęcie błędu kroków; nie sprawdził, czy wszyscy zapamiętali W- 2</p> <p>N wyjaśnił założenia współpracy: jeżeli prawy atakujący podniesie R w górę- U będący w posiadaniu piłki podaje ją do najbliższego partnera na lewym skrzydle- N podał to założenie tylko werbalnie, nie przeciwiczył w formie fragmentów gry, U w grze grają sytuacyjnie; planowane założenie nie wystąpiło w grze; Zu- 1</p> <p>Ocena syntetyczna</p> <p>Wpisujemy łączną ocenę końcową i komentarz opisowy</p> <p>dst (3,0) - student zrealizował zadania lekcji na poziomie przeciętnym, najlepiej zadanie wspomagające rozwój zdolności motorycznych;</p>

² Ocena syntetyczna- należy wskazać, miejsce realizacji zadań szczegółowych lekcji i oszacować poziom ich realizacji na podstawie osiągnięć uczniów w zakresie ZU, U, M, W (% uczniów) wg skali: 1- nie zrealizowane (0%); 2- zrealizowane na niskim poziomie (25%); 3- zrealizowane na poziomie średnim (50%); 4- zrealizowane na poziomie dobrym (75%); 5- zrealizowane na poziomie bardzo dobrym (100%);

PLANOWANIE METODYCZNE

Lekcja wychowania fizycznego

LEKCJA – podstawowa forma organizacyjna (wychowania fizycznego w szkole); podstawowa struktura działań pedagogicznych

Powinna ją charakteryzować:

Racjonalność – **dobór środków, treści, metod, form do działań dydaktycznych**

Celowość (ukierunkowanie) – **określenie celu ogólnego i szczegółowego**

Ład w działaniu (zorganizowanie) – **dobra organizacja, przygotowanie sprzętu**

Ekonomiczność – **właściwa efektywność zajęć**

Twórczy charakter – **każda lekcja powinna wносить elementy twórcze, kreatywne w działanie uczniów**

TYP LEKCJI – odmiana lekcji, której układ uwzględnia stosunek do ogniw nauczania i stopnia ich realizacji:

PODAJĄCA (NAUCZAJĄCA) – podaje nowe wiadomości i umiejętności

DOSKONALĄCA – doskonalenie i utrwalanie wiadomości, umiejętności i nawyków

KONTROLNA – kontrola dotycząca wiadomości, umiejętności i nawyków

KOMBINOWANA (MIESZANA) – realizuje kilka zadań dydaktycznych, łączy różne ogniwa procesu nauczania

Tok lekcji w zależności od typu lekcji

PODAJĄCA

- czynności związane z przygotowaniem uczniów do właściwych zadań lekcji
- podanie nowego materiału
- sprawdzenie stopnia opanowania
- utrwalenie poznanego materiału
- czynności związane z zakończeniem lekcji

DOSKONALĄCA

- czynności związane z przygotowaniem uczniów do właściwych zadań lekcji
- sprawdzenie stopnia opanowania materiału z poprzedniej lekcji
- doskonalenie tego materiału z bieżącą korektą
- utrwalenie poznanego materiału
- czynności związane z zakończeniem lekcji

KONTROLNA

- czynności związane z przygotowaniem uczniów do właściwych zadań lekcji
- sprawdzian nabytych kompetencji
- czynności związane z zakończeniem lekcji

MIESZANA

- czynności związane z przygotowaniem uczniów do właściwych zadań lekcji
- sprawdzenie stopnia opanowania materiału poznanego na poprzedniej lekcji
- doskonalenie tego materiału
- podanie nowego materiału
- sprawdzenie stopnia opanowania i utrwalenie
- czynności związane z zakończeniem lekcji

RODZAJE LEKCJI

1. Miejsce gdzie odbywa się lekcja:

- lekcja otwarta (boisko, park)
- lekcja zamknięta (sala gimnastyczna, siłownia, pływalnia)

2. Rodzaj zadań:

- lekcja ogólnorozwojowa
- lekcja treningowo – sportowa

3. Rodzaj aktywności:

- lekcja koszykówki, siatkówki, gimnastyki, unihokeja,itd.

4. Społeczne wartości (koncepcja wychowania fizycznego):

- lekcja zdrowia
- lekcja rekreacji
- lekcja estetyczno-taneczna
- lekcja sportu

Lekcje wychowania fizycznego

Są to celowo organizowane sytuacje dydaktyczno- wychowawcze, zmierzające do realizacji *fizycznego kształcenia* (dokonywanie przez uczniów zmian w strukturze własnego ciała i jego funkcjach, nabywanie wiadomości, umiejętności i nawyków w zakresie kultury fizycznej) oraz *wychowania* młodzieży szkolnej (związane z kształtowaniem pozytywnych postaw wobec wartości kultury fizycznej).

(S. Strzyżewski, 1986)

Plan jednej lekcji- konspekt

Dokładny opis przewidywanego przebiegu lekcji:

- Temat lekcji
- Cele lekcji, zadania dydaktyczne i wychowawcze
- Metody nauczania
- Formy organizacyjne
- Środki dydaktyczne
- Temat pracy zadanej do domu

KONSPEKT

- pisemne przygotowanie jednostki lekcyjnej, wyciąg z osnovy /Strzyżewski/
- konspekt lekcji jest szczegółowym rozwinięciem planu lekcji, obejmuje on zwykle takie punkty jak: temat lekcji, jej cele i zadania, porządek lekcji wraz z rozbiciem na poszczególne etapy, temat pracy domowej, a ponadto przewidywane pytania nauczyciela i uczniów; oprócz tego w konspekcie umieszcza się rejestr tych metod i środków dydaktycznych, które mają być zastosowane w poszczególnych etapach jej realizacji /Kupisiewicz 1976/

OSNOWA – pisemnie opracowany plan działania w określonym cyklu tematycznym (2 do 8 jednostek lekcyjnych)

W KAŻDEJ JEDNOSTCE LEKCYJNEJ NAUCZYCIEL OKREŚLA **CEL GŁÓWNY LEKCJI**, KTÓRY MUSI BYĆ MOŻLIWY DO WYKONANIA W DOSTĘPNYCH WARUNKACH I ZA POMOCĄ DOSTĘPNYCH ŚRODKÓW.

- **ZADANIE GŁÓWNE LEKCJI – TEMAT LEKCJI. KOMUNIKAT O TYM, JAKIE ZACHOWANIE WYKONAWCZE BĘDZIE WSKAZNIKIEM ŚWIADCZĄCYM O NAUCZANIU.**
- POWINNO OKREŚLAĆ **TYP LEKCJI** POPRZEC ZASTOSOWANIE TAKICH OKREŚLEŃ, JAK: NAUKA, DOSKONALENIE, KONTROLA (LUB ICH POCHODNE: ZAPOZNANIE, WPROWADZENIE, SPRAWDZIAN, UCZYMY SIĘ, UTRWALAMY...).
- TEMATY LEKCJI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO MOGĄ DOTYCZYĆ (ZAKRESY):
- ZDROWIA, HIGIENY I BEZPIECZEŃSTWA
- SAMOCENY I SAMOKONTROLI
- POMOCY, ASEKURACJI I OCHRONY W TRAKCIE WYKONYWANIA ĆWICZEŃ
- ORGANIZACJI I PROWADZENIA ZAJĘĆ
- UMIEJĘTNOŚCI ROZWIJANIA ZDOLNOŚCI KOORDYNACYJNYCH I KONDYCYJNYCH
- TECHNIKI I TAKTYKI SPORTOWEJ.

ZADANIA SZCZEGÓŁOWE LEKCJI POWINNY WYNIKAĆ BEZPOŚREDNIO Z TEMATU LEKCJI I BYĆ WZAJEMNIE ZE SOBĄ POWIĄZANE

INTEGRALNOŚĆ KSZTAŁCENIA DYSPOZYCJI KIERUNKOWYCH I INSTRUMENTALNYCH WYMAGA WYSTĄPIENIA W LEKCJI WE WZAJEMNYM POWIĄZANIU 4 RODZAJÓW ZADAŃ:

- **W ZAKRESIE SPRAWNOŚCI MOTORYCZNEJ/PSYCHOMOTORYCZNEJ**
- **W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI**
- **W ZAKRESIE WIADOMOŚCI**
- **W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POSTAW (ZADANIE WYCHOWAWCZE)**

SPECYFICZNE CECHY SZCZEGÓŁOWYCH CELÓW DYDAKTYCZNYCH (OPERACYJNYCH) (Galloway 1988):

- **SĄ SFORMUŁOWANE Z PUNKTU WIDZENIA UCZNIĄ** (należy określić czego uczeń będzie się uczył, co wykona, co dowie się w czasie lekcji)
- **OPISUJĄ, CO UCZEŃ POTRAFI ZROBIĆ I CO BĘDZIE WIEDZIAŁ PO ZAKOŃCZENIU PROCESU NAUCZANIA** (określa uczniowi cel, który ma osiągnąć)
- **WYMIENIAJĄ WARUNKI OGRANICZAJĄCE, KTÓRE MUSZĄ BYĆ SPEŁNIONE** (konieczne ograniczenia niezbędne do realizacji zadania: czas, przestrzeń, odległość, liczba powtórzeń, tempo, rytm, środki pomocnicze)
- **OKREŚLAJĄ FORMY ZACHOWANIA UCZNIĄ** (w zakresie dyspozycji kierunkowych: uczeń proponuje, akceptuje, angażuje się... i instrumentalnych: uczeń wykona, wyjaśni, opíše...)

ZADANIE Z ZAKRESU UMIEJĘTNOŚCI

- POWINNO INFORMOWAĆ, JAKĄ UMIEJĘTNOŚĆ OPANUJE UCZEŃ W DANEJ JEDNOSTCE LEKCYJNEJ.
 - **W LEKCJI NAUCZĄCEJ**- WSKAZANE JEST, ABY NAUCZANA UMIEJĘTNOŚĆ ZOSTAŁA PODZIELONA NA PEWNE ISTOTNE Z PUNKTU UCZENIA SIĘ I NAUCZANIA CZĘŚCI (ELEMENTY), KTÓRE UCZEŃ STOPNIOWO BĘDZIE PRZYSWAJAŁ NA KOLEJNYCH LEKCJACH.
 - **W LEKCJI DOSKONALĄCEJ**- NALEŻY POZNAĆ CZYNNOŚĆ RUCHOWĄ ZASTOSOWAĆ W NOWEJ SYTUACJI ZWIĄZANEJ Z AKTYWNOŚCIĄ SPORTOWĄ, REKREACYJNĄ, ARTYSTYCZNĄ CZY ZDROWOTNĄ.
- ZADANIE TO STANOWI BEZPOŚREDNIO USZCZEGÓLOWIENIE UMIEJĘTNOŚCI OKREŚLONEJ W TEMACIE GŁÓWNYM LEKCJI.
- NAUCZANE UMIEJĘTNOŚCI MOGĄ DOTYCZYĆ:**
- ZDROWIA, HIGIENY I BEZPIECZEŃSTWA
 - SAMOCENY I SAMOKONTROLI
 - POMOCY, ASEKURACJI I OCHRONY W TRAKCIE WYKONYWANIA ĆWICZEŃ
 - ORGANIZACJI I PROWADZENIA ZAJĘĆ
 - UMIEJĘTNOŚCI ROZWIJANIA ZDOLNOŚCI KOORDYNACYJNYCH I KONDYCYJNYCH
 - TECHNIKI I TAKTYKI SPORTOWEJ

ZADANIE Z ZAKRESU WIADOMOŚCI

- OPISUJEMY NOWE INFORMACJE, PRZEKAZYWANE UCZNIOWI W TRAKCIE ZAJĘĆ W CELU ICH PRZYSWOJENIA W DANEJ JEDNOSTCE LEKCYJNEJ.
- NALEŻY STWORZYĆ TAKIE SYTUACJE DYDAKTYCZNE, ABY UCZEŃ ZDOBYWAŁ JE W SPOSÓB AKTYWNY, POPRZEC DOŚWIADCZENIE I PRZEŻYCIE.
- PRZY OPISYWANIU TEGO ZADANIA OPISUJĄC ZACHOWANIE UCZNIĄ STOSUJEMY OKREŚLENIA:

DEFINIUJE, DOBIERA, GRUPUJE, LICZY, ŁACZY, NAZYWA, ODTWARZA, OPOWIADA, PISZE, PODAJE, POKAZUJE, PORUSZA, PRZEDSTAWIA, ROZPOZNAJE, SORTUJE, SPRAWDZA, STWIERDZA, UKŁADA, UTRWALA

ZADANIE Z ZAKRESU PSYCHOMOTORYCZNOŚCI/ MOTORYCZNOŚCI

- OPISUJĄC TO ZADANIE NALEŻY:
- 1/ OKREŚLIĆ CEL – jedną wybraną zdolność motoryczną, której poświęcimy szczególną uwagę na lekcji, w postaci zwiększonej liczby zadań akcentujących tą zdolność:
(ZDOLNOŚCI KONDYCYJNE: siła, szybkość, wytrzymałość, ZDOLNOŚCI KOORDYNACYJNE: szybkość reakcji, orientacja przestrzenna, rytmizowanie, równowaga, różnicowanie ruchów, GIBKOŚĆ);
- 2/ PRZEDSTAWIĆ PROGRAM -za pomocą którego mierzymy w lekcji do realizacji celu.
Należy podać dokładniejsze informacje, jak: liczba powtórzeń, czas trwania, ciężar przyboru, odległość do pokonania- uczeń ma możliwość poznania ilościowego i jakościowego wymiaru stosowanych środków rozwijających wybraną zdolność motoryczną.

ZADANIE USAMODZIELNIAJĄCE UCZNIĄ (ZADANIE WYCHOWAWCZE)

- OPISUJĄC TO ZADANIE NALEŻY NA WSTĘPIE OKREŚLIĆ ZAMIAR WYCHOWAWCZY, A NASTĘPNIE PRZEDSTAWIĆ KONKRETNE DZIAŁANIE, KTÓRE WYKONA W CZASIE LEKCJI KAŻDY UCZEŃ, I KTÓRE BĘDZIE ZMIENIAŁO JEGO POSTAWĘ WE WSKAZANYM KIERUNKU.
- FORMUŁUJĄC ZAMIAR WYCHOWAWCZY STOSUJEMY OKREŚLENIA OPISUJĄCE POSTAWĘ UCZNIĄ (*formę zachowania*): AKCEPTUJE, ANGAŻUJE SIĘ, BRONI, CHWALI, CIESZY SIĘ, KWESTIONUJE, OBSERWUJE, ODRZUCA, POSZUKUJE, PROPONUJE, SUGERUJE, TOLERUJE, UCZESTNICZY, UWAŻA, WYBIERA, ŻĄDA.
- wskazane jest, aby *zamiar wychowawczy* (pożądana postawa) był realizowany w większych jednostkach metodycznych, np. w cyklu. Możemy go określić jako cel dotyczący:
samokontroli, samooceny, współpracy, współdziałania, odpowiedzialności za zdrowie własne, za zdrowie innych, samodyscypliny, pełnienie ról podmiotowych, podejmowania czynności porządkowych, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, zasad fair play, rozwijanie inwencji twórczej,

Temat cyklu- Gry zespołowe- doskonała forma spędzania czasu wolnego

Temat lekcji: Doskonalenie wybranych elementów technicznych: podania, chwytów oraz kozłowanie piłki- koszykówka.

Zadania szczegółowe:

- **Zadanie usamodzielniające (wychowawcze) (ZU):** Uczeń uczestniczy w samokontroli – uczeń obliczy ułamek i odczyta poziom dokładności wykonania czynności pomocniczych ze skali skuteczności technicznej.
- **Motoryczność (M):** Siła mięśni rąk – Uczeń wykona w podporze leżąc przodem, zgięcie i wyprost w stawach łokciowych, serie 4 po 5 powtórzeń.
- **Umiejętności (U) :** Uczeń przemieszczając się z partnerem wzdłuż boiska po kozłowaniu podaje piłkę do partnera oburącz sprzed klatki piersiowej naprzemiennie bezpośrednio lub koziem.
- **Wiadomości (W):** Uczeń grupuje rodzaje podań, chwytów oraz kozłowania piłki.

Temat cyklu: Uczestniczymy w samokontroli umiejętności w wybranych grach zespołowych

TEMAT: Kontrola i ocena poziomu wybranych umiejętności technicznych w koszykówce.

Zadania szczegółowe:

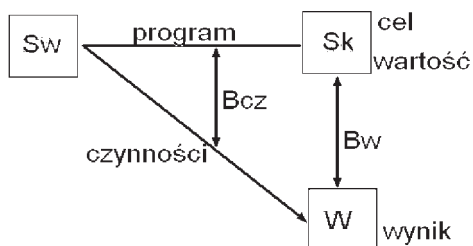
- **(ZU)**- Uczeń angażuje się w samoocenę umiejętności koszykarskich- na podstawie wyniku testu określi swój poziom w skali 3- stopniowej (słaby, przeciętny, wysoki)
- **(M)** - Różnicowanie kinestetyczne- uczeń podaje piłkę do partnera z różnych odległości i pozycji w 3 seriach po 10 powtórzeń.
- **(U)** - Uczeń wykona test sprawdzający umiejętność rzut piłki z biegu po kozłowaniu i chwycie piłki podanej od partnera (test sprawnościowy).
- **(W)** - Uczeń przedstawi elementy statyczne struktury samowiedzy uczestnika kultury fizycznej

Tok lekcji

- Względnie stałe następstwo podstawowych zadań pedagogicznych
- Algorytm postępowania, czyli pewna doza stałości niektórych jej najbardziej ogólnie spostrzeganych elementów

Struktura LEKCJI WF:

- część wstępna (10-15 min);
- część główna (25-30 min);
- część końcowa (3-5 min);

Sw- Sytuacja wyjściowa, Sk- Sytuacja końcowa, Bcz- Błąd czynności,
Bw- Błąd wyniku
Struktura zewnętrzna zadania (S. Strzyżewski, 1986)

Uniwersalny tok lekcji WF wg S. Strzyżewskiego (niezależnie od typu i rodzaju lekcji)

CZĘŚĆ WSTĘPNA.

1. Czynności porządkowo- wychowawcze /sprawdzenie gotowości i zorganizowanie grupy/.
2. Nastawienie uczniów do zajęć.
3. Rozgrzewka, rozwój psychomotoryczny i zadania korektywne.

CZĘŚĆ GŁÓWNA.

4. Kształtowanie sprawności, doskonalenie umiejętności oraz rozwijanie zdolności twórczych w różnych zakresach.

CZĘŚĆ KOŃCOWA.

5. Uspokojenie fizjologiczne i emocjonalne.
6. Czynności wychowawczo-porządkowe związane z zakończeniem lekcji.
7. Nastawienie uczniów do samodzielnych działań na polu KF.

Część wstępna lekcji WF

1. **Zorganizowanie grupy i sprawdzenie gotowości do zajęć:** zbiórka, powitanie, sprawdzenie obecności i gotowości uczniów do zajęć (ubiór, biżuteria, itp....)
2. **Motywacja do zajęć w lekcji:** podanie tematu lekcji, jego wartości dla kultury fizycznej, wywołanie pogodnego nastroju i atmosfery efektywnej pracy
3. **Rozgrzewka psychomotoryczna, profilaktyka:** zabawy i gry ruchowe, pobudzenie układu krążeniowo- oddechowego, ćwiczenia kształtujące mięśnie, (zadania ruchowe wykonywane w różnym ustawieniu, z przyborami i bez -przybory standardowe i niestandardowe-, zadania problemowe, ćwiczenia korekcyjne, ćwiczenia ukierunkowane do zadań głównych lekcji

Część główna lekcji WF

4. Kształtowanie sprawności, doskonalenie umiejętności, i rozwijanie zdolności twórczych w różnych zakresach:

- kształtowanie zdolności motorycznych
- nauka i doskonalenie techniki i taktyki sportowej
- nauka i stosowanie zabaw, gier ćwiczeń form rekreacyjno- konwencjonalnych i niekonwencjonalnych
- stosowanie celowych zabiegów hartujących uczniów pod względem fizycznym i psychicznym, rozwijających umiejętności dbania o zdrowie
- kształcenie uczniów pod względem współpracy, samoochrony i ochrony współwzajemnych
- stwarzanie warunków do samostерowania rozwojem fizycznym, motorycznym i osobowościowym, własną rekreacją i w zespole rówieśniczym lub rodzinie

Część końcowa lekcji WF

5. **Uspokojenie fizjologiczne i emocjonalne:** łatwe ćwiczenia korektywne, oddechowe, rozciągające mięśnie, rozluźniające mięśnie, relaksacyjne, zabawy o charakterze uspokajającym
6. **Czynności wychowawczo-porządkowe związane z zakończeniem lekcji:** uporządkowanie obiektu, podsumowanie osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych
7. **Nastawienie uczniów do samodzielnych działań na polu KF:** zalecenia i instrukcje odnośnie samodzielnego usprawniania się i kształcenia w zakresie KF, przekazanie sugestii organizacyjnych związanych z działalnością własną uczniów („zadanie domowe”)

KONSPEKT LEKCJI

NR DATA

Klasa Miejsce ćwiczeń Liczba ćwiczących

Cel cyklu:

Temat lekcji:

Zadania szczegółowe:

(ZU) Zadanie usamodzielniające (wychowawcze).....

(M) Motoryczność.....

(U) Umiejętności.....

(W) Wiadomości.....

Przybory i przyrządy:

Tok zajęć (zadania lekcji)*		Metody realizacji zadań ruchowych	Czas, liczba powtórzeń	Uwagi organizacyjne i metodyczne**
Cel zadania	treść zadania			

KONSPEKT CZĘŚCI WSTĘPNEJ LEKCJI

Tok lekcji (zadania lekcji)		Metoda realizacji zadań ruchowych	Czas, liczba powtórzeń	Uwagi organizacyjne i metodyczne*
Cel zadania	Treść zadania			
1/ zorganizowanie grupy i sprawdzenie gotowości do zajęć 2/ nastawienie uczniów do aktywnego udziału w lekcji 3/ rozgrzewka psychomotoryczna a/ zabawa ożywiająca b/ ćw. pobudzające układ krążeniowo-oddechowy c/ ćw. kształtujące: -mm głowy i szyi - mm RR - mm NN - mm T - mm RR i głowy -mm RR i NN -mm NN i T - mm T i RR - mm RR, NN, T d/ ćw. korekcyjne e/ ćw. ukierunkowane do zadań głównych lekcji				

* Można przedstawić graficznie.
Uwagi nauczyciela o prowadzeniu części wstępnej lekcji i przygotowaniu studenta:

KONSPEKT CZĘŚCI GŁÓWNEJ LEKCJI (Lekcja nauczająca)

Tok zajęć (zadania lekcji)*		Metody realizacji zadań ruchowych	Czas, liczba powtórzeń	Uwagi organizacyjne i metodyczne**
Cel zadania	treść zadania			
4/ zdolność motoryczna (M) 5/ nauka..... .. 6/ sprawdzenie stopnia opanowania..... ... (U) 7/ utrwalenie.....	Zapisana w zadaniu szczegółowym Motoryczność Podajemy ciąg metodyczny.... Należy zaplanować także miejsce realizacji zadania W i ZU ↓			
* Można przedstawić graficznie. Należy zaznaczyć miejsce realizacji zadań szczegółowych (ZU, M, U, W) Uwagi nauczyciela o prowadzeniu części głównej lekcji i przygotowaniu studenta:				

KONSPEKT CZĘŚCI GŁÓWNEJ LEKCJI (Lekcja doskonaląca)

Tok zajęć (zadania lekcji)*		Metody realizacji zadań ruchowych	Czas, liczba powtórzeń	Uwagi organizacyjne i metodyczne**
Cel zadania	treść zadania			
4/ zdolność motoryczna (M) 5/ sprawdzenie..... 6/ doskonalenie..... (U) 7/ utrwalenie.....	Zapisana w zadaniu szczegółowym Motoryczność Podajemy zadanie z ostatniej lekcji..... Podajemy ciąg metodyczny....wraz z bieżącą kontrolą Ostatnie ćwiczenie jest realizacją zadania szczegółowego Umiejętności Należy zaplanować także miejsce realizacji zadania W i ZU ↓			
* Można przedstawić graficznie. Należy zaznaczyć miejsce realizacji zadań szczegółowych (ZU, M, U, W) Uwagi nauczyciela o prowadzeniu części głównej lekcji i przygotowaniu studenta:				

KONSPEKT CZĘŚCI GŁÓWNEJ LEKCJI (Lekcja kontrolna)

Tok zajęć (zadania lekcji)*		Metody realizacji zadań ruchowych	Czas, liczba powtórzeń	Uwagi organizacyjne i metodyczne**
Cel zadania	treść zadania			
4/ zdolność motoryczna (M) Przygotowanie do sprawdzianu- powtórzenie	Zapisana w zadaniu szczegółowym Motoryczność			
5/ sprawdzian umiejętności.....(U)	Podajemy sposób wykonania oraz kryteria oceny sprawdzianu umiejętności ruchowej Należy zaplanować także miejsce realizacji zadania W i ZU			
6/ utrwalenie.....				
* Można przedstawić graficznie. Należy zaznaczyć miejsce realizacji zadań szczegółowych (ZU, M, U, W) Uwagi nauczyciela o prowadzeniu części głównej lekcji i przygotowaniu studenta:				

KONSPEKT CZĘŚCI KOŃCOWEJ LEKCJI

Tok lekcji (zadania lekcji)		Metoda realizacji zadań ruchowych	Czas, liczba powtórzeń	Uwagi organizacyjne i metodyczne*
Cel zadania	Treść zadania			
7/ Uspokojenie fizjologiczno-emocjonalne organizmu -ćw. rozluźniające mm..... - ćw. rozciągające mm..... -ćw. oddechowe - ćw. korekcyjne - ćw. relaksacyjne - zabawa o charakterze uspokajającym	(należy wybrać jedną grupę i zaplanować kilka ćwiczeń)			
8/ czynności organizacyjno-wychowawcze	(„zadanie domowe:- rozwijanie zainteresowań - Utrwalanie wiadomości lub umiejętności realizowanych na lekcji)			
9/ nastawienie uczniów do wykonywania samodzielnych działań na polu KF				
* Można przedstawić graficznie. Uwagi nauczyciela o prowadzeniu części końcowej lekcji przygotowaniu studenta:				

Osnowa dla cyklu tematycznego

- **Osnowa** jest planem realizacji cyklu tematycznego i powinna być tak opracowana, aby wytyczała pracę w całym cyklu. Jak twierdzi Strzyżewski (1996) „dla nauczyciela praktyka, pracującego ciągle z tymi samymi grupami i z reguły realizującego zadania długofalowe, opracowywanie konspektu na każdą lekcję jest czynnością „pustą” i „niepotrzebną”....”.
- *Nauczyciel powinien dokładnie opracować pierwszą lekcję danego cyklu a następne już tylko korygować zgodnie z tym, co mają osiągnąć uczniowie w danym cyklu tematycznym.*
- *Tak więc osnowa lekcyjna, czyli szczegółowy plan jednostki metodycznej osnuty na toku lekcyjnym, wytycza pracę w całym cyklu tematycznym, ułatwia przeprowadzenie kolejnych lekcji, zapewnia solidność i systematyczność, a zatem sprzyja osiągnięciu optymalnych rezultatów pracy (Lachowicz 1995).*

Dla ułatwienia procesu opracowywania osnowy nauczyciel powinien określić:

- *temat główny dla cyklu tematycznego*
- *zadania szczegółowe w zakresie zadań rozwijających motoryczność, umiejętności, wiadomościami i postawy*
- *zadania szczegółowe na każdą jednostkę lekcyjną cyklu*
- *dokładny przebieg zadań pedagogicznych pierwszej lekcji*
- *zadania nowe w kolejnych jednostkach lekcyjnych*
- *zadania kontrolno-oceniające dla cyklu*

OSNOWA DLA CYKLU TEMATYCZNEGO (Od 4do 6 jednostek lekcyjnych)

NR DATA

Klasa Miejsce ćwiczeń Liczba ćwiczących

Temat cyklu:

Kompetencje ucznia po zakończeniu bloku: (zdrowie, rekreacja, sport, estetyka zachowań ruchowych)

aksjologiczne.....

realizacyjne.....

komunikacyjne.....

technologiczne.....

Jednostka 1 Temat:	Jednostka 2 Temat:	Jednostka 3 Temat:	Jednostka 4 Temat:
Zadania szczegółowe ZU: M: U: W:	Zadania szczegółowe	Zadania szczegółowe	Zadania szczegółowe
Opis zadań i przebiegu zajęć	Opis zadań i przebiegu zajęć	Opis zadań i przebiegu zajęć	Opis zadań i przebiegu zajęć

Temat cyklu:
Uczestniczymy w samokontroli umiejętności w wybranych grach zespołowych

Kompetencje ucznia po zakończeniu bloku:

(zdrowie, rekreacja, sport, estetyka zachowań ruchowych)

- **Aksjologiczne:** uczeń angażuje się w samoocenę stopnia zaawansowania technicznego gry w koszykówkę, piłkę ręczną i nożną;
- **Realizacyjne:** uczeń wykona wybrane elementy techniczne podań, chwytów i przyjęcia piłki w teście specjalistycznym (K, PR, PN)
- **Komunikacyjne:** uczeń opisze rodzaje przewinień występujące w K, PR, PN (zwykle, zamierzone, dyskwalifikujące)
- **Technologiczne:** uczeń opracuje Arkusz Samooceny Umiejętności w grach zespołowych (na 3 lata nauki, z opisem prób, kryteriów i skali oceny)

Jednostka 1 Temat:	Jednostka 2 Temat:	Jednostka 3 Temat:	Jednostka 4 Temat:
<p>Kontrola poziomu wykonania wybranych umiejętności technicznych w koszykówce</p> <p>Zadania szczegółowe ZU:</p> <p>Uczeń angażuje się w samoocenę - na podstawie wyniku testu określi swój poziom umiejętności koszykarskich w skali 3- stopniowej (słaby, przeciętny, wysoki)</p> <p>M: Różnicowanie kinestetyczne- uczeń podaje piłkę do partnera z różnych Odległości (1, 3, 6 m) i pozycji (przodem, bokiem) (3s. x 10 p.).</p> <p>U: Uczeń wykona test sprawdzający um. rzut piłki z biegu po kozłowaniu i chwycie piłki podanej od partnera (test sprawnościowy).</p> <p>W: Uczeń przedstawi elementy statyczne struktury samowiedzy uczestnika kultury fizycznej</p>	<p>Zadania szczegółowe</p> <p>Uczeń angażuje się w samoocenę-</p>	<p>Zadania szczegółowe</p> <p>Uczeń angażuje się w samoocenę-</p>	<p>Zadania szczegółowe</p> <p>Uczeń angażuje się w samoocenę-</p>
Opis zadań i przebiegu zajęć	Opis zadań i przebiegu zajęć	Opis zadań i przebiegu zajęć	Opis zadań i przebiegu zajęć

Piśmiennictwo

- 1/ Strzyżewski S. (1992), *Wychowanie fizyczne poza salą gimnastyczną*, WSiP, Warszawa
- 2/ Cendrowski Z. (1997), *Przewodźć innym*, Agencja Promo-Lider, Warszawa
- 3/ Demel M., Skład A. (1986), *Teoria wychowania fizycznego*, WSiP, Warszawa
- 4/ Pańczyk W., Warchoń K. (2006), *W kręgu teorii, metodyki i praktyki współczesnego WF*, WURz, Rzeszów
- 5/ Pawłucki A. (1992), *Wychowanie jako kulturowa rzeczywistość*, AWF Gdańsk –Oliwa
- 6/ Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M. (2003), *Podstawy projektowania, programowania i planowania pracy nauczyciela. Wychowanie fizyczne w gimnazjum*, WSiP, Warszawa.

KOMPETENCJE KULTUROWE- TO WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI, ZNASTWO OKREŚLONEJ DZIEDZINY LUDZKIEGO ŻYCIA; DECYDUJĄ O WARTOŚCIOWANIU, WYBORZE CELU DZIAŁANIA I SKUTECZNOŚCI POSTĘPOWANIA (Pawłucki, 1996)

Kompetencje uczestnika Kultury Fizycznej:

- 1. Aksjologiczne-** *przynoszą osobie społecznej odpowiedź na pytanie „ po co żyć?”, czyli dla jakich wartości- celów podejmuje się działanie oraz jakie związki zachodzą między wartościami w życiu człowieka;*
to indywidualna zdolność rozróżniania celów wartościowych od nie wartościowych oraz umiejętność wartościowania swoich sądów o wartościach do przyjętego w danej społeczności wzorca (wartości wyższego rzędu wspólnoty kulturowej)

2. Komunikacyjne- *informują „co jest treścią życia”;*

- obejmują wiedzę na temat znaczeń przekazów- komunikatów, tekstów kulturowych, dzieł..., które umożliwiają uczestnikowi grupy kulturowej rozumienie treści jego działalności kulturowej;*
- to umiejętność odróżniania od siebie odmiennych rodzajów czynności poprzez wiedzę na temat komunikatów kulturowych będących treścią czynności społecznych oraz zdolność interpretacji tych treści*

3. Technologiczne - to wiedza teoretyczna i praktyczna warunkująca skuteczność działania;

- zdolność do posługiwania się wiedzą o charakterze wyjaśniającym i wiedza na temat sposobów działania; to umiejętność wyboru takich sposobów działania, które prowadzą do realizacji pożądaných celów (urzeczywistniają jednostce przypisane role społecznej wartości);
- są definiowane jako dyspozycje osobowościowe do społecznych i niespołecznych działań w określonej dziedzinie kultury;

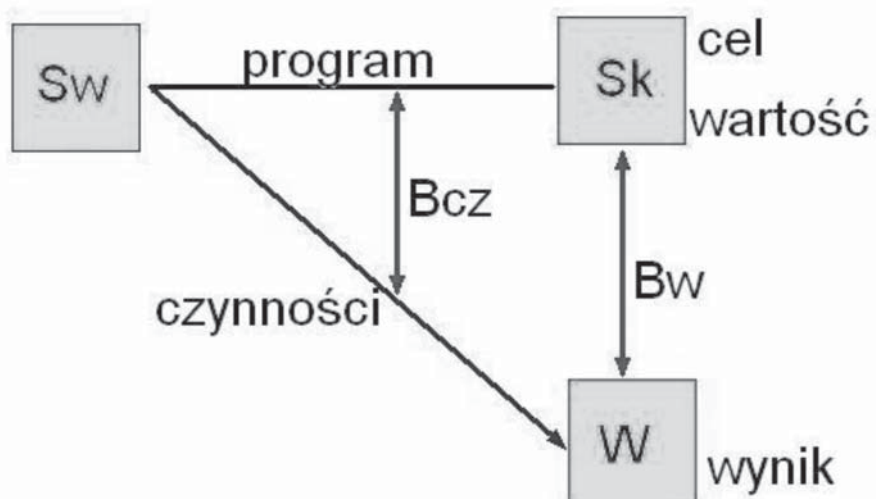
4. Realizacyjne- wyznaczają dyspozycje do działania umiejętnego (k. umiejętnościowe);

- to umiejętność podejmowania działania oraz zdolność do realizacji zaplanowanych działań (na bazie wiedzy o przebiegu czynności roli społecznej według przyjętego w danej grupie społecznej wzoru działań);
- To aktywne uczestnictwo przez przeżywanie czynności kulturowych „na sobie”;

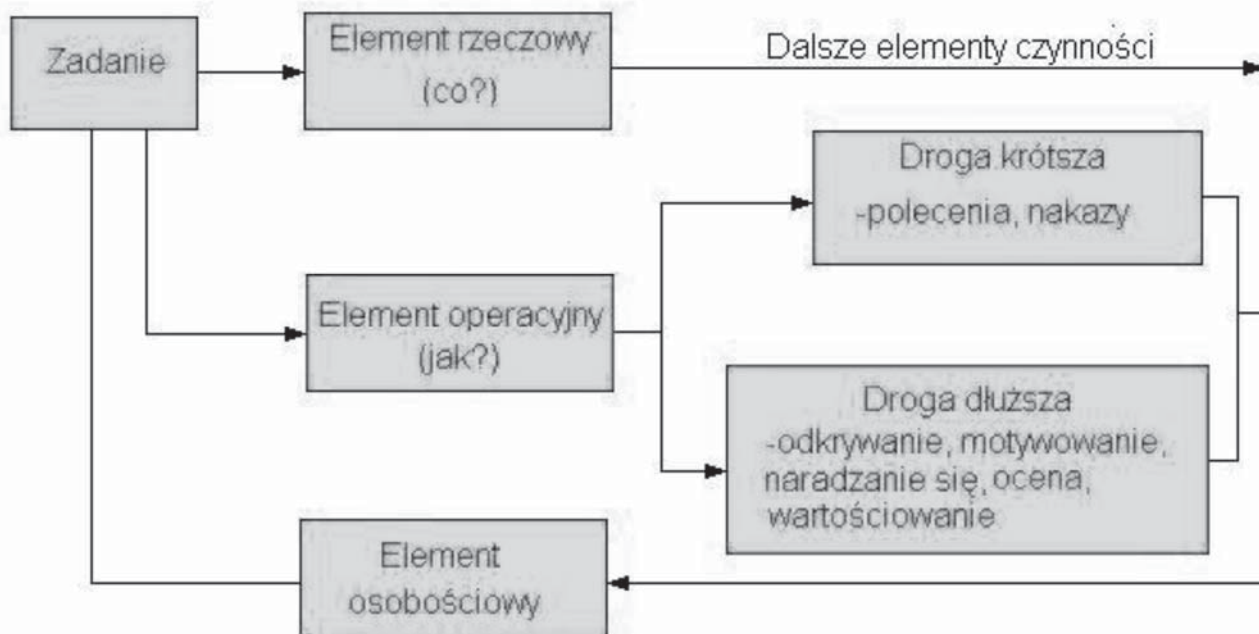
Pawłucki A. (1996) Pedagogika wartości ciała. Wyd. AWF Gdańsk

Pawłucki A. (1992) Wychowanie jako kulturowa rzeczywistość. Na przykładzie wychowania do wartości ciała. Wyd. AWF Gdańsk

Zadanie pedagogiczne

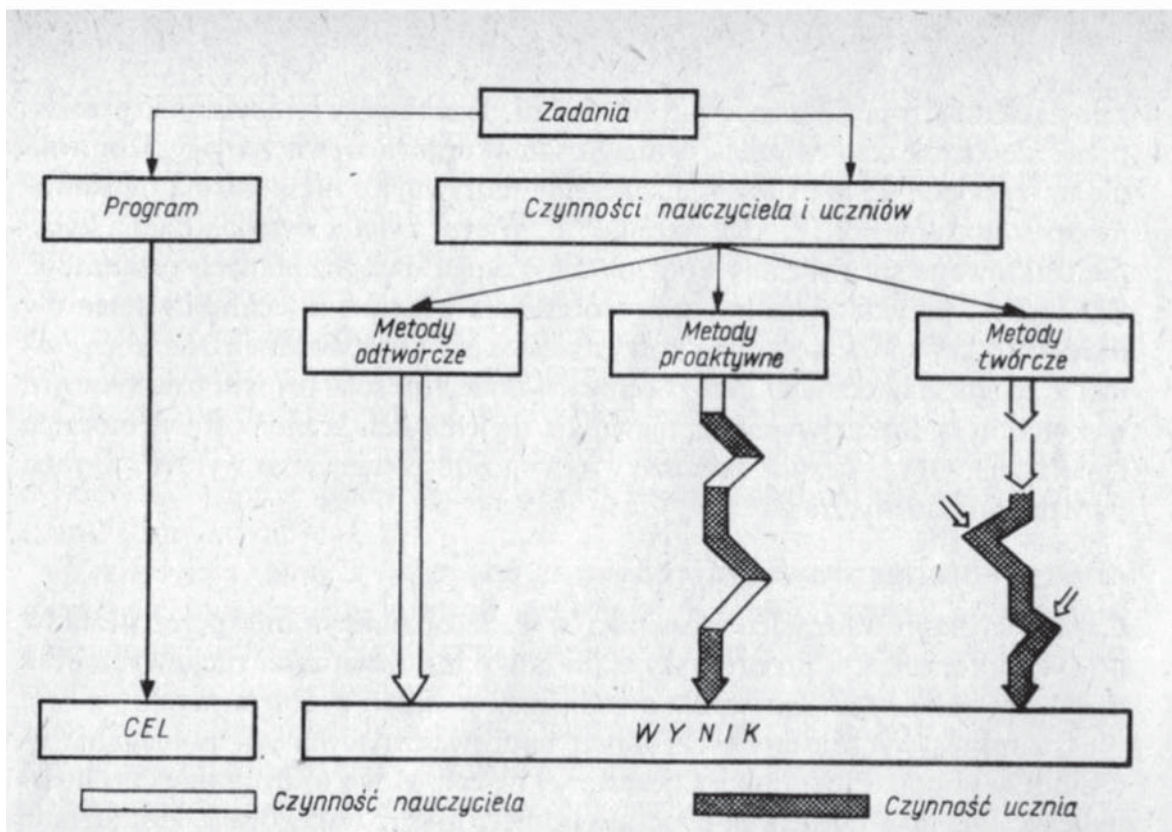

Sw- Sytuacja wyjściowa, Sk- Sytuacja końcowa, Bcz- Błąd czynności, Bw- Błąd wyniku

Struktura zadania (J. Poplucz, 1978)

METODY REALIZACJI ZADAŃ RUCHOWYCH

S. Strzyżewski - jego klasyfikacja metod została oparta na kryteriach psychologiczno - pedagogicznych

METODY REALIZACJI ZADAŃ RUCHOWYCH

METODY REPRODUKTYWNE (odtwórcze)

- naśladowcza – ścisła
- zadaniowa – ścisła
- programowanego uczenia się

METODY PROAKTYWNE (usamodzielniające)

- zabawowo - naśladowcza
- zabawowo - klasyczna
- bezpośredniej celowości ruchu
- programowego usprawniania się

METODY KREATYWNE (twórcze)

- ruchowej ekspresji twórczej (Labana, Orffa)
- problemowa.

METODY STOSOWANE W PROCESIE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

- metoda to sposób postępowania stosowany świadomie dla osiągnięcia wyznaczonego celu

cechy:

- uświadomione kierowanie na cel,
- kolejność czynności działania,
- systematyczność,
- powtarzalność,
- określoność zastosowania

- PODZIAŁY METOD:

Realizacja treści programowych

- M. ROZWIJANIA SPRAWNOŚCI MOTORYCZNEJ
- M. NAUCZANIA RUCHU
- M. PRZEKAZU WIEDZY
- M. WYCHOWAWCZE

Wspomagające realizację :

- M. PERCEPCJI ZMYŚŁOWEJ
- M. INTWNSYFIKUJĄCE LEKCJĘ WF

METODY ROZWIJANIA SPRAWNOŚCI MOTORYCZNEJ

Metody kształtowania szybkości:

- a) metoda powtórzeniowa
- b) b) metoda treningu na prędkościach submaksymalnych

Metody kształtowania siły:

- a) metoda krótkotrwałych maksymalnych wysiłków;
- b) metoda wielokrotnych wysiłków zwana metodą maksymalnych ilości powtórzeń
- c) metoda powtórzeniowa

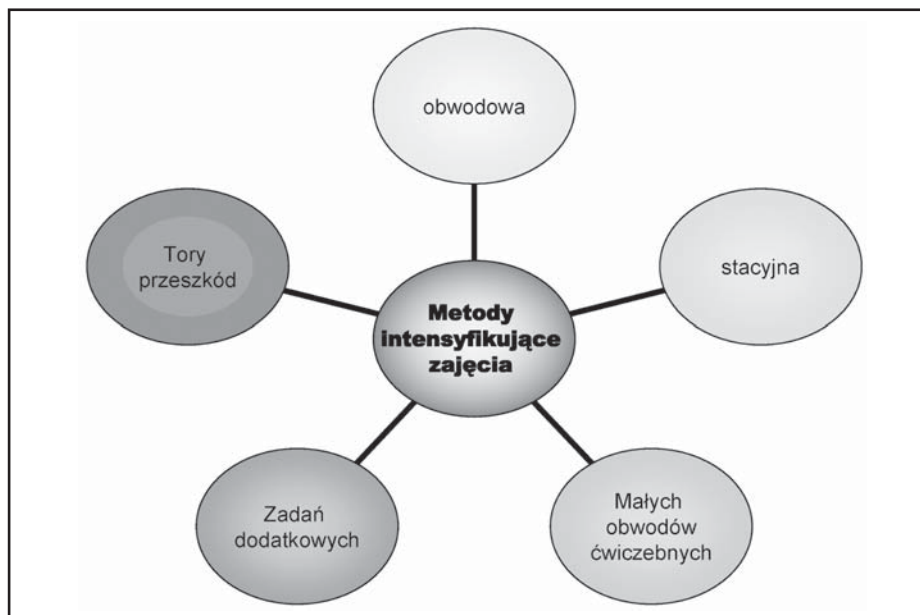
Metody kształtowania wytrzymałości:

- a) metoda ciągła
- b) metoda powtórzeniowa
- c) metoda interwałowa

METODY NAUCZANIA RUCHU

- a) metoda syntetyczna (metoda nauczania ćwiczeń w całości)
- b) metoda analityczna (metoda nauczania ćwiczeń częściami)
- c) metoda kompleksowa (polega na połączeniu dwu poprzednich metod w sposobie dochodzenia do celu)

Początkowo naucza się całościowo, aby następnie wyodrębnić złożone elementy i doskonalić je metodą częściową a potem znowu powrócić do nauczania całościowego.

METODY WYCHOWANIA

• METODY WPLYWU OSOBISTEGO

1. WYSUWANIE SUGESTII
2. PERSWAZJA
3. DZIAŁANIE PRZYKŁADEM OSOBISTYM
4. WYRAŻANIE APROBATY I DEZAPROBATY

• METODY WPLYWU SPOŁECZNEGO

1. MODYFIKACJA CELÓW ZESPOŁU
2. KSZTAŁTOWANIE NORM POSTĘPOWANIA OBOWIĄZUJĄCYCH W ZESPOLE
3. PRZEKSZTAŁCANIE STRUKTURY WEWNĘTRZNEJ ZESPOŁU
4. NADAWANIE WŁAŚCIWEGO KIERUNKU DZIAŁANIA KONTROLI SPOŁECZNEJ

• METODY WPLYWU SYTUACYJNEGO

1. NAGRADZANIE WYCHOWAWCZE
2. KARANIE WYCHOWAWCZE
3. INSTRUOWANIE
4. ORGANIZOWANIE DOŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZA
5. UŚWIADAMIANIE ANTYPACJI ZACHOWAŃ SPOŁECZNYCH
6. PRZYDZIELANIE FUNKCJI I RÓL SPOŁECZNYCH
7. ĆWICZENIE

• METODY KIEROWANIA SAMOWYCHOWANIEM- STRUKTURA

1. IDEALIZACJA
2. POZNANIE
3. SAMOCENA WSTĘPNA
4. ASPIRACJE PERFEKCYJNYCH
5. DECYZJE SAMOWYCHOWAWCZE
6. DZIAŁANIA SAMOWYCHOWAWCZE
7. SAMOCENA KOŃCOWA

FORMY ORGANIZACYJNE

FORMY PRACY Z UCZNIAMI

FORMA NAUCZANIA - CZYNNIKI DETERMINUJĄCE CZASOWO-PRZESTRZENNO-ORGANIZACYJNE WARUNKI PROCESU WF;

1. LEKCJA SZKOLNA/ ZAJĘCIA FAKULTATYWNE
2. WYCIECZKA
3. ZAJĘCIA SPORTOWE
4. IMPREZY SPORTOWO-REKREACYJNE
5. ZAJĘCIA ŚRÓDLEKCYJNE, MIĘDZYLEKCYJNE

FORMY PODZIAŁU UCZNIÓW:

1. ZASTĘPY STAŁE
2. ZASTĘPY SPRAWNOŚCIOWE
3. ZASTĘPY SPRAWNOŚCIOWE ZMIENNE
4. DRUZYNY, GRUPY, PARY

FORMY PORZĄDKOWE:

1. USTAWIENIA PODSTAWOWE
2. USTAWIENIA ĆWICZENNE
3. ODLICZANIE ORAZ ZWROTY W MIEJSCU

FORMY PROWADZENIA ZAJĘĆ:

1. FORMA FRONTALNA
2. FORMA ZAJĘĆ W ZESPOŁACH
3. FORMA ZAJĘĆ W ZESPOŁACH Z DODATKOWYMI ZADANIAMI
4. FORMA STACYJNA
5. FORMA OBWODU ĆWICZENNEGO
6. FORMA INDYWIDUALNA

Piśmiennictwo

1. Bielski J. (1991), *Diagnoza różnych przejawów motoryczności dzieci i młodzieży, testy sprawności motorycznej, uzdolnień ruchowych i wydolności uczniów*, Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa.
2. Borzęcki K. (1994), *Jak hospitować. Poradnik dla dyrektora szkoły*, Wyd. Księgarnia „Oświata”, Olsztyn.
3. Ciecierska-Szabuniewicz T., Krawczyk M. (1972), *Proces wychowania fizycznego*, PZWS, Warszawa.
4. Cohen L. Manion L. Morrison K. (1999), *Wprowadzenie do nauczania*, Wyd. Zysk i s-ka, Poznań.
5. Czerska E. (2000), *Reforma w toku. Planowanie wynikowe konsekwencją zmian edukacyjnych*, Lider nr 2, s. 26-28.
6. Drabik J. (1997), *Aktywność, sprawność i wydolność fizyczna jako mierniki zdrowia człowieka*, AWF, Gdańsk.
7. Frołowicz T. (red.) (2005), *Ocena w wychowaniu fizycznym w nowym systemie edukacji w aspekcie mierzenia jakości pracy szkoły*, Wydawnictwo BK, Wrocław.
8. Galloway C. (1988), *Psychologia uczenia się i nauczania*, PWN, Warszawa, s. 45-92.
9. Gniewkowski W. (1967), *Labanowski taniec wyrazisty i jego wpływ w gimnastyce współczesnej*, KF nr 8, s. 356-362.
10. Guła-Kubiszewska H. (2000), *Hospitacja lekcji - przyczyna stresu czy element motywacji w pracy nauczyciela WF?*, WFiZ, nr 4, s. 158-160.
11. Guła-Kubiszewska H. (2010), *Jak pisać programy szkolnego wychowania fizycznego?*, Lider, nr 4, s. 8-12.
12. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M. (2003), *Podstawy projektowania, programowania i planowania pracy nauczyciela. Wychowanie fizyczne w gimnazjum*, WSiP, Warszawa.
13. Janikowska-Siatka M. (2006), *Materiały pomocnicze do ćwiczeń z metodyki WF*, AWF, Kraków.
14. Jopkiewicz A., Suliga E. (1995), *Biologiczne podstawy rozwoju człowieka*, Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji, Kielce.
15. Kupisiewicz C. (1996), *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa.
16. Lachowicz L. (1995), *Metodyka wychowania fizycznego*, Gdańsk.
17. Madejski E., Węglarz J. (2008), *Wybrane zagadnienia współczesnej metodyki wychowania fizycznego*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.
18. Maszczak T. (1992), *Metodyka wychowania fizycznego*, Warszawa.
19. MEN (2001) z dn. 21 marca *Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobów oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów...* (internet www.men.waw.pl)
20. Muszkieta R. (2000), *Proces kontrolowania i oceniania ucznia z wychowania fizycznego*, [w:] Muszkieta R. Bronikowski M. (red.), *Wychowanie fizyczne w nowym systemie edukacji*, AWF, Poznań, s. 79-88.
21. Niemierko B. (2007), *Kształcenie szkolne. Podręcznik skutecznej dydaktyki*, Wydawnictwa Akademickie i profesjonalne, Warszawa.
22. Niemierko B. (1991), *Między oceną szkolną a dydaktyką*, WSiP, Warszawa.
23. Pańczyk W., Warchoń K. (2006), *W kręgu teorii, metodyki i praktyki współczesnego wychowania fizycznego*, Wydawnictwo uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
24. Pawłucka-Olszewska I. (1992), *Praca szkolna K. Orffa w zakresie wychowania przez ruch*, AWF, Gdańsk.
25. Pawłucki A. (1992), *Wychowanie jako kulturowa rzeczywistość. Na przykładzie wychowania do wartości ciała*, AWF, Gdańsk.

26. Perrott E. (1995), *Efektywne nauczanie*, WSiP, Warszawa.
27. Pólturzycki J. (1998), *Dydaktyka dla nauczycieli*, Wyd. A. Marszałek, Toruń.
28. Rokita A., Rzepa T. (2000), *Planowanie budżetu godzin z wychowania fizycznego w szkołach ponadpodstawowych szansą dla kształtowania dyspozycji kierunkowych uczniów*, [w:] Muszkieta R. Bronikowski M. (red.), *Wychowanie fizyczne w nowym systemie edukacji*, AWF, Poznań, s. 195-202.
29. Sherborne W. (1997), *Ruch rozwijający dla dzieci*, PWN, Warszawa.
30. Strzyżewski S. (1986), *Proces wychowania w kulturze fizycznej*, WSiP, Warszawa.
31. Sulisz S., Romanowska A. (2006), *Planowanie lekcji wf*, Wyd. korepetytor, Płock.
32. Umiastowska D. (1998), *Lekcja wf*, Szczecin.
33. Węglińska M. (1998), *Jak przygotować się do lekcji*, Kraków.
34. www.podstawaprogramowa.men.gov.pl
35. www.reformaprogramowa.men.gov.pl
36. <http://www.reformaprogramowa.men.gov.pl>, *Podstawa programowa z komentarzami. Tom 8. Wychowanie fizyczne i edukacja dla bezpieczeństwa.*

SPIS TREŚCI

Program szkolenia	3
Program praktyki pedagogicznej	8
Arkusze monitoringu praktyki	19
Podstawa programowa	21
Programowanie pracy nauczyciela	27
Planowanie kierunkowe	37
Planowanie wynikowe	42
Znaczenie rozpoznania pedagogicznego w szkolnym wychowaniu fizycznym	59
Hospitacja	61
Planowanie metodyczne	65
Piśmiennictwo	80